

DRUHY JASNOVIDNOSTI * TECHNIKA A ČLOVEK * DUCHOVNÁ KULTÚRA SLOVANOV

Osophia

Štvrtročník pre uvedenie
duchovných hodnôt do života

Číslo 14
leto 1997

Len to, čo rozdáte,
je vaše navždy

K str. 5: "A tak vskutku náš Pán Ježiš Kristus, ktorý je jednorožcom duchovne, zostúpil do lona panny ." Physiologus, 2. st.

Z OBSAHU:

❖ ČO ZNAMENÁ OKRÍDLENÝ JEDNOROŽEC
Príbehy o jednorožcovi a jeho symbolický význam - str. 4

❖ TECHNIKA Z POHLADU DUCHOVNEJ VEDY
Má sa duchovný človek vyhýbať civilizácii? - str. 8

❖ "DUCHOVNO"
anebo duchovno jako hobby - str. 10

❖ KDYŽ
Báseň Rudyarda Kypplinga - str. 14

❖ DUCHOVNÍ KULTURA SLOVANŮ
její kořeny a budoucnost - str. 15

❖ DVAJA STRÁŽCOVIA PRAHU
5. prednáška z cyklu
"O duchovnom vývoji človeka" - str. 19

❖ SVETLO NA REINKARNÁCIU 3.
Čo sa skutočne prevtieľuje? Protichodné názory
učiteľov a tradícií na znovuvytelovanie - str. 23

❖ PELARGÓNIA (MUŠKÁT)
Duchovní význam květin - str. 29

❖ CHERUBSKÝ POUTNÍK
Dvojveršia Angela Silesia - str. 30

❖ ČO JE MÉDIUMITA
O rozdielie medzi slnečnou a mesačnou
jasnovidnosťou - str. 31

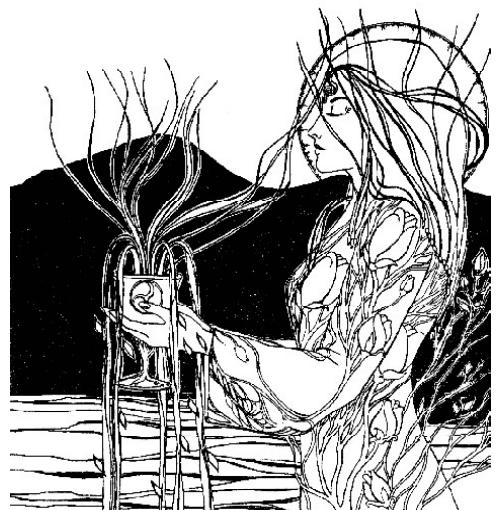
❖ HYPNÓZA A ZLOČIN
Charakter v zmenených stavoch vedomia - str. 34

❖ ADELMA VAY A POSOLSTVO GRÁLU - str. 37

❖ SVÄTÝ PAVOL A ROZPRÁVANIE JAZYKMI
O slnečnej a mesačnej jasnovidnosti
v liste Korinťanom - str. 42

❖ STVORENÍ SVĚTA A ČLOVĚKA
v poznání duchovní vědy - str. 45

❖ O POZNÁVANÍ VYŠŠÍCH SVETOV
Publikácia Rudolfa Steinera - str. 49

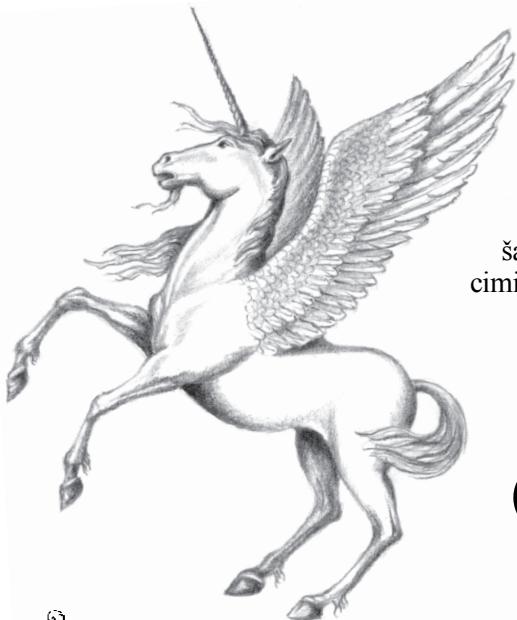
Drahí priatelia,

Je nešťastnou okolnosťou, že ľudstvo na konci 20. storočia sa pokladá za samoúčelný stredobod vesmíru. Minerál na ríša umožňuje život rastlinám; rastliny sa obetujú zvieratám; a zvieratá človeku. A čo človek? **Cnot' každej bytosti záleží v tom, že sa zhodnocuje v službe niečomu este vyššiemu, ako je ona sama.** Len človek si myslí, že všetko má slúžiť jemu, a on už nikomu, len sebe. V skutočnosti otročí svojim slabostiam a chútiam a všetkým čertom od rána do večera - a tento potupný stav mylne nazýva svoju "slobodu".

Biedny tvor, čo nepoznal, aké povznášajúce je milovať a ctiť si niečo viac, ako je on sám! Aký neohrozený a hrdý smie byť, aká moc vychádza z toho, kto nie je cieľom sám sebe - a aký biedny, upachtený a zmätený je ten, čo sa strachuje len sám o seba! Aký hlboký, nebeský pokoj je v duši toho, koho najvrúcnejším snom a želaním je darovať život v službe niečomu alebo Niekomu, koho nadovšetko miluje! Aké jasné a priame sú jeho cesty; aké radostné a plné zmyslu všetko, čo robí! Skloniť sa pred niečím vyšším, ako sme my, nás neponižuje, ale povznáša! Vernosť tomu, čo poznávame ako krásne a pravdivé, neobmedzuje našu slobodu, ale nás vyslobodzuje z väzenia našej nedokonalosti a nízkych závislostí.

Láskou, úctou a vernosťou niečomu ušľachtilému ľudská duša krásnie. Ušľachtilé vlastnosti uctievanej bytosti/ideálu prechádzajú do nás, takže sa znenáhla sami stávame tým, čo milujeme a si ctíme. **Ak v sebe nevystupujeme hlboký cit, že existuje niečo vyššie ako sme my, nikdy nenájdeme v sebe silu vyvinúť sa k niečomu vyššiemu.**

Vaša Sophia

edenorožec. Symbol čistoty a spanilosti. Samotárske zviera so smutnými očami. Najušlachtilejší a najpoetickejší zo všetkých mytickej tvorov. Pohybuje sa v rytmickom kroku, niektorí hovoria, že poskakuje; a nikdy nestúpi na nič živé.

Objavuje sa v legendách Západu aj Východu. Bol vždy magickou, neobyčajnou bytosťou. V Číne, nazývaný *k'i-lin*, je miernym poslom dobrého osudu a dlhého života; kym arabský a perzský jednorozec - *karkadann* - je prudkým bojovníkom. Démoni sú proti jeho upriamenému rohu bezmocní. Grécky lekár *Ktesias* zo 4. st. pr. Kr. ho opísal takto: "V Indii žije zvierava väčšie ako kôň. Jego telo je biele, hlava tmavočervená a oči tmavomodré. Má roh uprostred čela dlhý stopu a pol, ktorý je čisto biely v základni, vrchná časť je ostrá a karmínová a stred čierny. Tí, čo pijú z toho rohu, sú chránení pred chorobami a kŕčmi a sú imúnni voči jedu. Zviera je nesmierne rýchle a mocné, žiadna bytosť ho nemôže dobehnuť."

Príbehy o JEDNOROŽCOVI

Prvou bytosťou, ktorú Adam pomenoval, bol vraj jednorozec. Keď Boh počul meno, ktoré Adam vyslovil, natiahol sa dole a dotkol sa špičky rohu rastúceho z čela zvierat'a. Od tej chvíle bol jednorozec vyzdvihnutý nad ostatné zvieratá.

Ked' boli Adam a Eva vyhnaní z raja, Boh dovolil jednorozcovi zvoliť si, či zostane v raji, alebo bude sprevádzat' Adama a Evu von do sveta, kde vládla bolest' a smrť. Jednorozec sa pozrel na cherubínov vznásajúcich sa nad bránou raja s horiacimi mečmi a pozrel sa na Adama a

predstavy, ktoré formujú naše životy, zomierajú s nami, nič neostáva."

Natiahol sa za kamienkom na okraji rieky a vtom voda vyšplechla na jeho zápästie. Zdvihol hlavu - a uvidel k'i-lina. Brodil sa pomaly pomedzi kamene v rieke a hoci voda v rieke bola zabladená, všade, kde k'i-lin stúpil, voda spriezračnela a kamene na dne sa iskrili ako smaragdy.

Čo znamená Okrídlený jednorozec

Emil Páleš

Evu, a nasledoval ich. Navždy bol jednorozec požehnaný za svoj súcit, lebo mohol zostať na mieste ideálnej krásy a radosti, ale namiesto toho, z lásky, si zvolil ľazkú cestu - cestu človeka.

Báj rozpráva, že ked' Noe odmietol vykázať jednorozcovi medzi ostatnými zvieratami osobitné miesto, jednorozec odmietol nastúpiť do archy. Noe vzápäť oľutoval svoje rozhodnutie; zišiel z archy a opakovane volal na jednorohú bytosť. Ale jednorozec odcváhal do tmavých mrakov na horizonte a nevrátil sa.

Cíňania hovoria, že jednorozec má dve zvláštne príležitosti, kedy sa objaví. A to vtedy, keď je panovník spravodlivý a láskavý, keď vládne mier a blahobyt, k'i-lin sa objaví na čistine ako znak šťastia. A keď príde vladárov čas umierania, k'i-lin sa zjaví ako vízia straty.

Pred päťtisíc rokmi sedel cisár *Fu-Hsi*, legendárny zakladateľ čínskych dynastií, na brehu Žltej rieky. Rieka, naplnená dažďom, sa zdala pokojná a pomalá. Obloha zjasnela. Ešte včera sa voda čerila a udierala o brehy, a oblohu pretínavi blesky; ale teraz aj väzky nad vodou boli nehybné. Sivozelená vŕba, ktorú bičoval vietor, bola teraz ohnutá až k okraju rieky. Po bûrke a divočeniu včerajšieho dňa nebolo ani stopy. "A tak je to aj s ľudmi", uvažoval cisár, "myšlienky a

Zo symbolov, ktoré cisár uvidel na k'i-linovom chrbte, vzniklo prvé písмо jeho ľudu. Odteraz, aj keď jeho generácia, aj ďalšie a ďalšie musia umrieť, ich idey a myšlienky budú môcť žiť ďalej.

Druhý bájny cisár, *Šen-Nung*, jednorozca nevidel; ale jeho nástupca *Chuang-Ti*, známy ako Žltý cisár, áno. Raz, keď už ostarel, sedel v záhrade, vo vyšívanom rúchu, a jeho mysel sa zatúlala späť do dní mladosti k jeho oblúbenej družke, ktorá vynášla výrobu hodvábu. Záhrada voňala chryzantémami. Niekoľko záhradných robotníkov rýľovalo okolo stromov. Zrazu jeden z nich vykríkol. Chuang-Ti sa otočil a pred sebou, uprostred morušového kríka, zbadal k'i-lina s perleťovým rohom a jeho hlas znel ako zvonkohra. Krátko potom Chuang-Ti zomrel. K'i-lin ho prišiel odprevadiť do večnosti.

O dvetisíc rokov neskôr sa k'i-lin zjavil Konfuciovej matke *Čcheng-cai* pri modlitbe v chráme. Videla päť starcov, ktorí vyviedli spoza oltára podivné zvieria. Zložilo hlavu do jej lona a ona hladila jeho jemnú hlavu. Čcheng-cai si vytiahla z vlasov bielu vyšívanú stužku a uviazala ju k'i-linovi okolo rohu. Ako to urobila, zatvorili sa jej na chvíľu oči, a k'i-lin zmizol. V ruke je zostal kúsok jade s veštvou, že jej syn bude "kráľom bez koruny". Uprostred zimy sa jej potom

Jestvujú základné tvarov krásy: žena, kôň a lod. Čínske príslovie

narodilo dieťa. Bolo známe ako *Khung fu-c'* a matka mu príbeh o jednorožcovi veľakrát rozprávala.

V posledných rokoch života povolali Konfucia na dvor vojvodu z Lu, aby sa pozrel na zvláštne zvieratko, ktoré vojvoda ulovil. Konfucius uvidel jednorožca, ako sa na neho díva smutnými, čistými očami. Matkina vyšívana stužka bola stále obtočená okolo jeho rohu. K'i-lin prišiel ohlásť smrť veľkého muža.

Mnoho rokov prešlo, kým v Číne opäť videli jednorožca. Štyristo rokov po Konfuciovom *Wu-Ti*, cisárovi z dynastie Han, videl jednorožca na pôde svojho paláca. Bol to len okamih, videnie medzi stromami na úsvite. Túžil vidieť k'i-lina opäť, a možno ho aj chytiť, a v snahe prilákať ho začal so stavbou krásnej pagody na počesť jednorožca. Nepodarilo sa mu to, a to sa stalo Wu-Tihu najväčším sklamánim v jeho inak šťastnom živote. Jednorožec sa už do Číny viac nevrátil.

V japonsku sa jednorožec objavuje ako *kirin* alebo *sin-you*; zvieratko je jedným rohom a schopnosťou poznáť pravdu od nepravdy. Keď mudrc *Kau You* predsedal svojmu súdu, rozhodoval obyčajne sám; no ak bol prípad väzny, zahrnujúci smrť, niekedy neveril úplne vo svoj vlastný rozsudok. V takých chvíľach sa obrátil na jednorožca. Sin-you vždy vedel, kto bol nevinný a kto vinný, a jeho rozsudok bol neľútostný. Zastal nehybne, upriamil svoje horiaci oči na vinného človeka a potom mu prepichol srdce svojím rohom.

JEDNOROŽEC V KRAJINE ZAPADAJÚCEHO SĽNKA

Na Západe bol jednorožec oddávaný spojovaný s uctievaním bohyne panny-matky; a v kresťanstve s predstavou o Márii panenstve a Kristovom vtelení.¹ V ranokresťanskom spise *Physiologus* z 2. st. sa píše: "A tak vskutku náš Pán Ježiš Kristus, ktorý je jednorožcom duchovne, zoštúpil do lona Panny Márie." Svätý Ambrož sa pýta: "Kto je tento jednorožec, ak nie syn Boží?" A svätý Bazil vysvetľuje: "Kristus je Božia sila, preto je volaný jednorožcom na Ze-

¹ Vzťah panny - jednorožec v stredovekom kresťanstve pripomína v Číne znázornenie dobrotivej bohyne *Kuan-jin* tróniacej na ležiacom jednorožcovi.

mi, lebo má jeden roh, čo je jedna spoločná sila s Otcom."

Jednorožec mal povest', že ho nebolo možné chytiť násilím. Mnohí vládcovia panovníckych dvorov, vrátane Karola Veľkého, märne poľovali ma toto rýchle a plaché zvieratko. Jednorožca mohla prilákať len panna. Priťahnutý jej čistotou, ako aj jej vôňou, jednorožec poddajne položil svoju hlavu do jej lona. A len potom ho mohli poľovníci chytiť. Jednorožec spočívajúci hlavou na prsiach panny symbolizoval vtelenie Krista. Toto zobrazenie sa vyskytuje v románskych a gotických katedrálach a najmä v maliarstve a na tapiseriách severnej Európy

JEDNOROŽEC A ČISTOTA

z 15. a 16. storočia.

Dalším zobrazovaným námetom je jednorožec noriaci svoj roh do studne s vodou. Verilo sa totiž, že roh jednorožca má zázračnú moc očistiť vodu a neutralizovať účinok každého jedu. Už spomínany *Physiologus* píše: "Kým sa iné zvery prídu napojiť, vypiazí sa z trávy had a vypustí do vody svoj jed. Zver však vie, že vo vode je jed a neodváži sa napiť. Čaká na jednorožca. Ten hned' ako pojde do vody, urobí svojim rohom znamenie kríza. Tým zničí účinok jedu. Až potom, ked' sa napoji jednorožec, urobia tak i ostatní."

Podľa povesti priviedla jedna čistá

žena, Katja, jednorožca do malej ruskéj dediny v roku 1347, v čase čierneho moru, a jednorožec ponoril do každej studne roh a dedinu zachránil. Viera v uzdravujúcu moc jednorožcovho rohu bola taká veľká, že v stredoveku sa každý údajný kúsok rohu vyvažoval rýdzim zlatom. Aj najmenší kúsok rohu bol bohatstvom. Možno sa, pravda, smiať poverám. No až dodnes stovky lekárni v celej Európe nesú meno "lekáreň u jednorožca".

KTORÉ ZVIERA JE JEDNOROŽEC?

Hrubo-materialisticky zameraní kritici zvyknú poukazovať na to, že popisy jednorožca nie sú jednotné, ale sa rozchádzajú: Niektorí sa podobá najskôr na koňa s kozou briadkou, inďo vyzerá viac ako jeleň alebo divý osol. Majú hned' poruke celú paletu "racionalných" vysvetlení: prevdebodobne ide o nesprávne pochopený opis nosorožca indického. Iní zase v popise jednorožca jasne rozoznávajú kombináciu troch zvierat - západoažijského divokého osla onagera, indického druha antilopy a nosorožca - ktorých popisy sa zrejme pomiešali. Jednorožcov roh sa zamieňal s klobom mamuta. Navyše: dobytkári vraj dokážu vytvoriť operatívnu cestou jednorohého býka tým, že teľaťu pretiahnu obe miesta nasadzovania rohov doprostred čela. A so špirálovito zatočeným rohom začali vraj jednorožca v 15. storočí umelci zobrazovať len preto, lebo ziskuchtiví lekárnici prišli na to, že môžu zarobiť kopu peňazí na predaji zakrútených klov morského narvala.

Tieto vysvetlenia sú veľmi "chytré", majú však jeden vážny nedostatok: sotva si totiž možno predstaviť, že by legendy o jednorožcovi boli mohli vzniknúť pohľadom na ktorékoľvek z uvedených zvierat. Dokázal by snáď taký ľabavý kolos ako nosorožec podniesť niekoho imagináciu k predstavámladnosti, spanilosti a zvonkohry? Či nie je byvol skôr stelesnením húževnej, tvrdohlavej sily, než plachej, bystrej inteligencie? Práve tak málo je osol žriedlom poézie a inšpirácie a tobož duchaplnosti. O indickej antilope jakžiž nikto nechýroval, že by mala žiť samotársky, a nie v stádach; alebo že by mala mať uprostred čela jeden roh, a nie dva. Ani o levovi sa nedá povedať, že by ho mohli "vidieť iba panny"; lev je

príliš pozemské zviera oproti jednorôžovi s jeho éterickosťou a nepozemskosťou. A nakoniec koňa a kozu by hádam už naši predkovia od jednorôžca len rozoznali.

Jednorôžec nepochádza zo žiadneho z týchto zvierat; a nie je ani ich kombináciou. Svojou povahou nemá s týmito zvieratami nič spoločné!

Kým teda v skutočnosti tento jednorôžec je?

Naši predkovia našťastie neboli vo svojom myslení až takí skostnatelí; ale vedeli, že svet aj ľudia boli stvorení duchovnými silami; že tieto duchovné sily si podržali moc nad vecami, ktoré z nich vyšli, a neprestávajú existovať ani vtedy, keď ich hmotný prototajšok už alebo ešte neexistuje. V duchovnom svete existujú napríklad farby, ktoré vo fyzickom svete neexistujú; no človek ich predsa vo svojej duši môže prežívať. Práve tak môže existovať aj zviera, ktoré neexistuje fyziicky.

Spektrum sín ľudskej duše je rozložené v prírode okolo nás vo zvieratách. A jednorôžec je duševná sila taká vzácná, že nie je vtelená na Zemi.² **Jednorôžec je duchovnou skutočnosťou!**

Čo znamená JEDNORÔŽEC

Jednorôžec so svojou rýchlosťou a ostražitosťou ukazuje na *sily myslenia*. Zároveň však znamená *Cistotu*.

Ked' sa dívame na Lunu, ako mení fázy - a dívame sa nie len hlavou, ale aj srdcom - prídem na to, že svetlo Mesiaca nie je stále rovnaké. Mladá Luna je úplne iná ako Luna v splne alebo stará Luna. Jeden, dva či tri dni po nove je taká štíhla, dievčenská. Je na večernej oblohe len krátka, na okamih, lebo je blízko slnka, a zapadá skoro spolu s ním. Jedine táto Luna sa kúpe v posledných zlatých lúčoch zapadajúceho slnka; a jej kosáčik sa vyníma na pozadí večernej zory spolu s Večernicou. V ten večerný okamih, keď zem je ešte prehriata a vzduch prevoňaný slnkom, a obloha ešte nestmavla, a nízko nad západným ob-

zorom sa skvie kosáčik Mesiaca ako perlet' - v tom okamihu na nás Mesiac pôsobí dojmom panenskosti, cudnosti. Akoby naše myšlienky boli jasné, ostré, čisté; ako kryštály, ako čistá geometria.

Úplne iné dojmy zaznejú v našej duši pri pohľade na Lunu v splne. Tu je skutočnou kráľovnou noci, keď v hlbokých nočných hodinách vrcholí vysoko na oblohe. V splne nie je taká krehká a cudná; ale materská, plodná, prekypujúca životom; je ako strom obťažkany plodmi, ako plné ženské prsia. Veci sa vtedy napĺňajú.

A zase úplne inak sa dotýka našej duše ráno, pred svitaním. Luna ubúdajúca, odchádzajúca. Na sklonku noci, pred svitaním, keď ešte na oka-

JEDNORÔŽEC PRENASLEDOVANÝ LOVECKÝMI PSAMI NACHÁDZA ÚTOČÍSKO NA PRSIACIACH PANNY. LOVCOM JE GABRIEL, ANJEL ZVESTOVANIA, PSI SÚ CNOTI - MILOSRDENSTVO, SPRAVODLIVOSŤ A MIER - KTORÉ SPREVÁDZAJÚ KRISTOV PRÍCHOD

mih predíde Slnko a Zorničku, a stratí sa v lúčoch ranných zôr - v tých okamihoch je niečo magické. V tej chvíli akoby nám boli pootvorené dvere k veľkému poznaniu tajomstva zla.

Tak pôsobí Luna - Trojjediná - večer ako cudná lovkyňa, Diana; o polnoci ako Persefona, kráľovná podsvetia; a nad ránom je Hekaté - čarodejnica. Tesne po nove z nej totiž pôsobia tie najčistejšie mesačné bytosti; v splne je jej pôsobenie najsilnejšie, ale už nie také čisté; a s ubúdajúcou Lunou pôsobia zlé bytosti mesačnej sféry.

Nikdy nie je však taká spanilá a čistá, ako v dňoch po nove. Jej svetlo je vtedy voňavé. Toto najčistejšie svetlo Mesiaca sa na Zemi zhustilo v kvetoch ľalie.³ V ľaliovom kvete sú mesačné sily preniknuté éterickými silami slnka a sú celkom čisté, lebo rastliny nemajú pudmi pokazenú astralitu. Medzi ľudmi a zvieratami sa také niečo medzičasom vytratilo, ale zostało duchovne v jednorôžcovi. Preto sa jednorôžec dával do súvislosti s panenskými bohyňami - Dianou a Artemidou.

Jednorôžec však symbolizuje oveľa viac, ako len samotné sily Mesiaca. Mesiac - sám osebe symbol nižšieho ja, pominutelného, osobného - sa v prítomnosti slnka mení na vyššie ja, to večné, nadosobné. Mesiac nám dal to, čím sa medzi sebou líšime - naše osobité duševno, našu osobnosť - sám osebe však iba pozemskú, so všetkými jej pudmi, chtivosťou a egoizmom. Čo v nej je, sa musí premeniť, zúšlachtíť, zvečniť - aby mohlo vzniknúť duchovné "svo", duchovná samosť, aby sa mohla zrodiť večná, duchovná individualita. Preto je jednorôžec samotárskym zvierat'om. Je **symbolom duchovnej samosti**, duchovného ja, individuálneho večného alebo - večného individuálneho. Preto ten krásny *roh uprostred čela: naše vyššie ja!*

V jednorôžcovi žije ten nádherný dialóg, ktorý sa odohráva medzi slnkovými mocnosťami (cnosťami) a anjelmi, keď silou svojho ducha prenikáme svoje astrálne telo a všetko temné v ňom presvetľujeme, krivé narovnávame, nízke premieňame. To preto kde sa jednorôžec dotkne svojím kopýtkom, kalná voda sprizračnie a obyčajné kamienky v rieke iskria ako smaragdy. Ako lúč ducha sa vnára do duše a neutralizuje v nej všetky jedy pudov, ponára jednorôžec svoj roh do studne a vyháňa z nej jed hada.

V alchymii jednorôžec je *ortut'ou*, Merkúrom filozofov, hermafordinom,

² Preto aj ľalia lieči ženské orgány; a robí človeka cudným.

² V plnom zmysle slova bola vtelená raz, na začiatku letopočtu. Vtedy sme videli tie oči plné lásky a smútku.

ktorý v sebe obsahuje slnko aj mesiac, a má moc zušľachtovať kovy.

Roh jednorožca na prsiach alebo v lone panny znamená to isté, ako ľalia, ktorú dáva archanhel Gabriel Márii pri zvestovaní: *v panenskej duši sa rodí Kristus.*

Duševné sily, ktoré sa stanú celkom čisté, sa menia na poznávacie sily, a odrážajú večnosť. Duša je ako tiché lesné jazierko, ktorého hladina je taká pokojná, že sa premení na zrkadlo a odráža nebeskú klenbu plnú hviezd. Na jednom zo slávnych burgundských gobelínov urodzená dáma rozjíma so zrkadielkom v ruke, a v zrkadielku vidno jednorožca: Duch sa odráža v duši. *Duša sa stáva Sofiou, ked' sa prenikne Duchom.* Odeje sa slnkom, ked' je čistá, priezračná. Ako to krásne spieva Angelus Silesius:

*Žena na Mesiaci
v Apokalypse
Je sluncem oděna
a na měsíci stojí:
v tu ženu místo snů
hleď změnit duši svoji!*

OKRÍDLENÝ JEDNOROŽEC

Logotyp Sophie - okrídleного jednorožca - môžeme pochopiť okrem toho aj ako spojenie jednorožca a orla, alebo koňa a orla.

Kôň znamená inteligenciu.
V koňovi žijú tie sily, ktoré musel človek zo seba vyčleniť, ked' vyvíjal inteligenciu. Súbežne s tým, ako sa zväčšoval objem ľudskej lebky, sa vyvíjal kôň: z malého zvieratka veľkého asi ako líška (*eohippus*) začiatkom treťohôr - na mohutné, vyše dvojmetrové zviera (*equus*) v štvrtohorách. Najvýstižnejší obraz toho máme v Homérovej Odyssei. Bol to práve "Tstivý Odysseus" - zasvätenec, ktorý dokázal už na úsvite dejín Grécka používať inteligenciu dnešného typu - čo vymyslel trójskeho koňa a prešiel tak nepriateľovi cez rozum. Aj v rozprávkach vystupujú kone často ako veštecké bytosti s čarodejnou mocou, ktoré hovoria ľudským hlasom a dávajú ľuďom dobré rady.

A orlie krídla znamenajú zduchovnenie, odpútanie od zeme. Orol je vládcom nad výšinami; jediný vták, ktorý sa vraj dokáže dívať rovno do

slnka, premožiteľ hadov a drakov, symbol víťazstva svetla nad temnotou.⁴

Takže okrídlený jednorožec spolu znamená: sily myslenia, ktoré sa stanú celkom čisté, môžu sa odpútať od hmoty fyzického mozgu - a poznávať v duchu! To nie je azda niečo samozrejmé; lebo v tomto bode veda, cirkev aj sekty hľásajú, že človek sa nemôže do Ducha dostať aj so svojím myslením, ale len bez neho; že môže Ducha len "vyciťovať", "veriť" alebo si o ňom robiť nanajvýš subjektívne, osobné predstavy. Zo všetkých troch duševných sôr - myslenia, cítenia a vôle - preduchovníť myslenie je totiž najtažšie.⁵

Tušenia, pocity a osobné domnieky sú však len prislabým základom pre duchovné piliere spoločnosti! Na

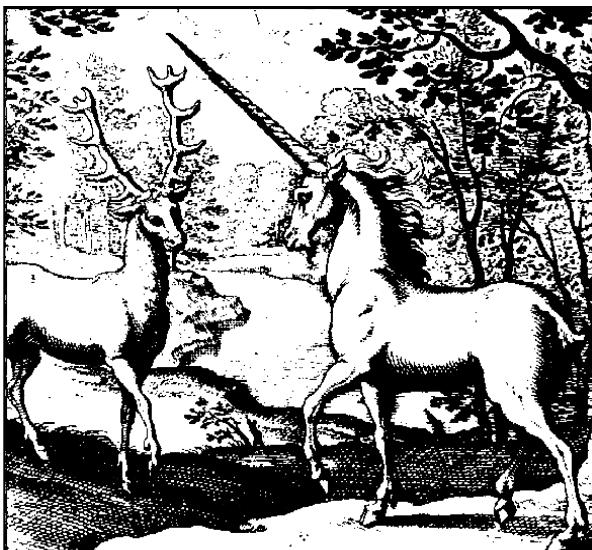
prislúchajúce myšlienkové systémy sú buď nekonkrétné, alebo naivné, alebo "nepreukazateľné" a tým odbité ako "subjektívne". Tieto skupiny sa okrem toho pri každom vážnom pokuse premeniť svoje ideály na čin samy od seba roztriešť a vybijú medzi sebou, lebo v každej z nich sice "intenzívne cítia", ale nemajú ujasnené, čomu vlastne veria.

Čo robíme v Sophii je, že **povýšujeme náboženstvo na duchovnú vedu; a rozširujeme vedu za hranice hmotného sveta o duchovný rozmer.**

Na jednej strane ochladzujeme horúčkovité náboženské blúznenie, ale upevňujeme pravý náboženský cit jasným myslením - a na druhej strane preteplujeme studený akademický intelektualizmus a napájame vedu na morálny a citový rozmer, čím jej vraciame jej ľudský zmysel. Ukážeme na príkladoch - a čitateľ to bude môcť objavovať spolu s nami - ako sa dajú doslova všetky prírodné aj spoločenské vedy preduchovniť: od fyziky, astromómie, chémie, biológie, geológie, paleontológie, fyziológie človeka - až po zemepis, dejepis, etnografiu, sociológiu, ekonómiu. Ukážeme, ako celá evolúcia života na Zemi a celé dejiny ľudstva súvisia s činnosťou duchovných hierarchií - a ako sa toto poznanie môže stať nástrojom na vybudovanie lepšej spoločnosti. A ukážeme to tak konkrétnie a s takou jasnosťou - aby si nikto viac nemohol dovoliť toto poznanie v

dialógu odbiť ako "subjektívnu", súkromnú záležitosť, vysmievať sa mu, hovoriť "ja tomu neverím" alebo povedať, že o pravdu "nemá záujem" - bez toho, aby tým sám seba nezasmiešnil a nevyznel so svojimi vlastnými výrokmi neudržateľne, a aby tým nezvolával pohromu na svoju vlastnú hlavu.

To je tá vzácná sila jednorožca, pred ktorého rohom - mocou Čistoty a jasného myslenia - musia uhýbať všetci démoni, a bude musieť uhnúť aj démon materializmu. K tomu nám dopomáhaj Boh, aby sme všetkým Cnóstiam, anjelom a našej Kráľovnej, nadovšetko Nádhernej a Múdrej, vydobili naspäť úctu a rešpekt v očiach sveta, a pomohli navrátiť všetky hodnoty na miesta, kam patria.

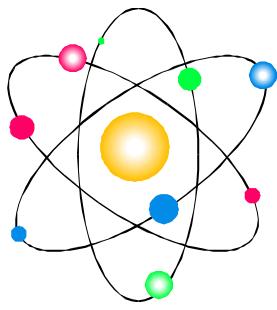
V TELE JE DUŠA A DUCH

všetkých spoločenských úrovniach, vo všetkých rezortoch sa teraz odohráva to, že ľudia s určitými náboženskými a etickými hodnotami sú nútene ustupovať a prenechávajú jednu pozíciu za druhou materialistickým silám, lebo nie sú v stave svoje "cítenie" a "vieriť" obrániť proti "racionálnym argumentom". Len sila jasného, explicitného poznania - ktorá pozdvihuje náboženstvo na úroveň posvätej vedy - sa jediná vie tomuto trendu postaviť.

Idealistické krúžky sú vytlačované na okraj spoločnosti, lebo nevedia so svojimi ideálmi nadviazať na sily rozumu, a tým ani na prax, lebo k tomu

⁴ Orol okrem toho znamená evanjelistu Jána, od ktorého sa odvíja ezoterické kresťanstvo.

⁵ Bližšie pozri v úvodníku k Sophii 11.

TECHNIKA

Z POHĽADU DUCHOVNEJ VEDY

ZDĚNEK VÁŇA

Určujúcim činiteľom súčasného vývoja ľudstva je fenomén technickej civilizácie. Skracuje vzdialenosť, robí život ľahším a pohodnejším, priemyselnú výrobu a polnohospodárstvo efektívnejšími, kultúru a zábavu každého druhu dostupnejšou, preniká do vesmíru aj do mikrosveta buniek, molekúl a atómov, ako kozmopolitický faktor prekračuje hranice štátov, národov a kontinentov a zjednocuje ľudstvo do akejsi uniformujúcej monokultúry. Jej druhú tvár však predstavuje skutočnosť, že poskytuje netušené možnosti v ničení hodnôt, prírody a ľudských životov.

Všetko svedčí o tom, že ľudstvo vstupuje vo svojom vývoji do krajnej situácie, ktorá nemá v jeho minulosti obdobu. Jej predpokladom bol rozvoj prírodných vied, ktoré sa od konca stredoveku emancipovali od svojej dovedajcej závislosti od filozofie, teológie a pod. a nastúpili svoju triumfálnu cestu až k dnešnému vrcholu, aby prešli z oblasti poznania do sféry vôle a životnej praxe.

Tento vývoj poskytuje na prvý pohľad nepochybne imponujúci obraz, ktorý zvädza k obdivu, maximálnemu využívaniu a k stále novým invenciam. Ide sice o svet zdanivo vytvorený človekom, svet ľudských myšlienok, ale zhmotnený a odpútaný od prírody, fascinujúci a vstrebatávajúci ľudskú dušu, ktorá v ňom môže strácať samú seba, pretože celkom neprehliadla si, s ktorými prakticky manipuluje.

Čo vlastne znamená tento kultúrny novotvar s dvojitou tvárou - lákavou a zároveň hrozivou?

Rudolf Steiner upozorňuje na to, že príroda má dvojaké hranice, za ktorými sa vymyká zmyslovému vnímaniu: Smerom hore je to oblasť nadzmyslových éterických sôl, ktoré sú zdrojom všetkého života na Zemi, možno povedať sféra nadprírody.

Smerom dole sa rozprestiera oblasť podzmyslových fyzikálnych sôl, ktorých podstata zostáva človeku skrytá, aj keď ich prakticky používa, napr. elektrina, magnetizmus, tepelná, atómová energia a pod. Práve preto, že človek prenikol do tejto oblasti svojou praktickou činnosťou, vznikla sféra techniky, ktorú možno nazvať podprírodou, lebo tento mechanicko-materiálny svet sa odpútal od prírody smerom dole. Sily, ktoré tu pôsobia, sú akýmsi neživotným zrkadlením éterických sôl života z oblasti nadprírody. V našom dnešnom svete pôsobia

ČLOVEK, KTORÝ VIE ROZBÍŤ ATÓM. A NEMÁ LÁSKU. SA STÁVA NETVOROM.
KRIŠNAMURTI. NA PREDNÁŠKE PRE ATÓMOVÝCH FYZIKOV V LOS ALAMOS V KALIFORNII

štiri druhy éterických sôl, ktoré súvisia so štyrmi stupňami vývoja Zeme:

1. tepelný éter, ktorý je podstatou termickej energie a všetkých tepelných javov, pochádza zo "saturnského" stavu Zeme, kedy táto bola ešte nehmotným, iba tepelným útvaram;

2. svetelný éter, ktorý vyvoláva fenomén svetla a ktorého fyzickým účinkom je plynný stav (element "vzduchu"), pochádza zo "slnečného" stavu Zeme, ktorá sa prejavovala ako ziariacie plynné teleso;

3. chemický (zvukový či vodný) éter, ktorý vyvoláva chemické procesy, zvukové javy a zhuťenie substancie až do tekutého stavu (elementu "vody"), ako pozostatok "mesačného" stavu Zeme, kedy Zem dosiahla hustotu tekutej látky;

4. životný éter, ktorý je zo všetkých najkomplikovanejší, spôsobuje dnešný minerálny stav Zeme a všetky pevné tvary na nej ("zemský" element).

Tieto éterické sôly súce prenikajú cez každý živý organizmus, prúdia v ňom, oživujú ho a formujú ho, nie sú však s jeho hmotnou substanciou spútané. Pokiaľ k tomuto upútaniu k hmotě dochádza, vznikajú ich zrkadlové protipóly:

1. tepelná energia, vznikajúca zo spútaných sôl tepelného éteru;

2. elektrina - rozpadnuté svetlo starého Slnka, kedysi čistý svetelný éter, uchopený silami tiaže (spolu s tepelným éterom);

3. magnetizmus - ustrnulý zvuk či tón starého Mesiaca, chemický či zvukový éter, ktorý prepadol tiaže a je spútaný hmotou;

4. pevné formy a ich poriadok v prírode ako dôsledok tiažou zachyteného životného éteru, ktorého sôly sa uplatňujú až na dnešnom vývojovom stupni Zeme.

Zvláštnym javom je **rádioaktivita** ako prirodzený rozpad substancie, ktorý vlastne súvisí s vekom Zeme. Tento proces samovoľného rozpadu, napr. u uránu tu neboli od začiatku, ale začal sa až v určitom štádiu hmotného vývoja Zeme, t.j. v čase, kedy tento vývoj prekročil svoj stred a obracia sa naspäť. Zodpovedá napr. telesnému vývoju človeka, ktorý asi v 35. roku veku dosahuje svoj vrchol, po ktorom nasleduje pozvolný zostup. Tak aj rádioaktívne látky sú výrazom skutočnosti, že Zem začína starnúť a pomaly sa rozpadáť. Tieto látky boli kedysi kryštalické. Preto sa vyskytujú v najstarších horninách, ako je napr. žula. Teraz sa však pôsobením rozpadu stávajú izotropnými, koloidálnymi a vracajú sa do pôvodného stavu, z ktorého vykryštalizovali. Urýchlovaním tohto procesu v atómovej fyzike (bomba, elektrárne a pod.) sa ničivo zasahuje do vzťahov sôl, pričom sa zo zajatia tiaže prudko uvoľňujú sôly tepelného, svetelného a zvukového éteru a deformujú sa aj účinky životného éteru, odtiaľ mutácie zasiahnutých

organizmov, karcinómy a pod., nebezpečenstvo zkazy pre celé ľudstvo.

Prirodzený proces rádioaktivity môžeme prirovnáť k procesu, ku ktorému dochádza u rastliny. Jej semeno je najprv temer minerálnym útvarom, akousi malou Zemou, ktorej substancia sa v čase klíčenia rozpadá a mení sa na novú formu rastliny. Tak aj Zem je akýmsi veľkým zmineralizovaným semenom, ktoré sa začína rozpúšťať. Rádioaktívne látky sú fermentom tohto procesu.

Mementom pre dnešné ľudstvo je skutočnosť, že zánik jeho predchádzajúcich vývojových etáp bol vždy spôsobený zneužívaním sín, ktoré človek kedysi ovládal: ako v lemurškej dobe mal moc nad zvieracím semenom, v atlantskej dobe nad silami rastlinného semena, ktoré zneužíval pre egoistické účely a spôsobil tým katastrofu, tak aj v dnešnej dobe začína využívať rozpad kľúčových sín mineralnej ríše a ich zneužitím môže poviďať zánik dnešnej civilizácie.

Využívanie atómovej energie patrí k vrcholom technických vymoženosťí, ktoré sú výrazom prenikania človeka do podprírody. Polarita tejto sféry k nadzmyslovým skutočnostiam nad prírodou sa prejavuje v tom, že človek v nej dosahuje len zvonka to, čo by mal dosiahnuť vnútorné smerom hore:

1. Mal by oživit' a preduchovniť svoje myšlenie tak, aby bolo schopné chápať vyššie pravdy - namiesto toho vytvára v počítacej sfére umelú inteligenciu, ktorá myslí za neho, avšak len v daných medziach;

2. Mal by vystúpiť vo svojom vnútornom vývoji na stupeň imaginácie, t.j. k obraznému vnímaniu duchovných skutočností, ktoré sú vlastnou podstatou všetkých javov - namiesto toho získal z podprírody pohyblivé obrazy filmu a televízie;

3. Mal by dosiahnuť stupeň inšpirácie, kde sa mu prihovára duchovný svet v tónoch a slovách - miesto toho mu podpríroda dáva telefón, rozhlas, audiovizuálnu techniku atď.;

4. Mal by prenikáť do vnútra duchovného vesmíru a duchovných bytosťí na stupni intuície, ale miesto toho preniká vonkajšími mechanickými prostriedkami do kozmu, do vnútra zeme, hmoty, do telesnosti človeka.

Tak sú tieto technické vymoženosťi polárnym príznakom schopnosti, na

ktoré človek vo vývoji svojich vlastných sín zabúda a miesto nich získava iné, len vonkajším spôsobom, na úkor svojho vnútorného vývoja.

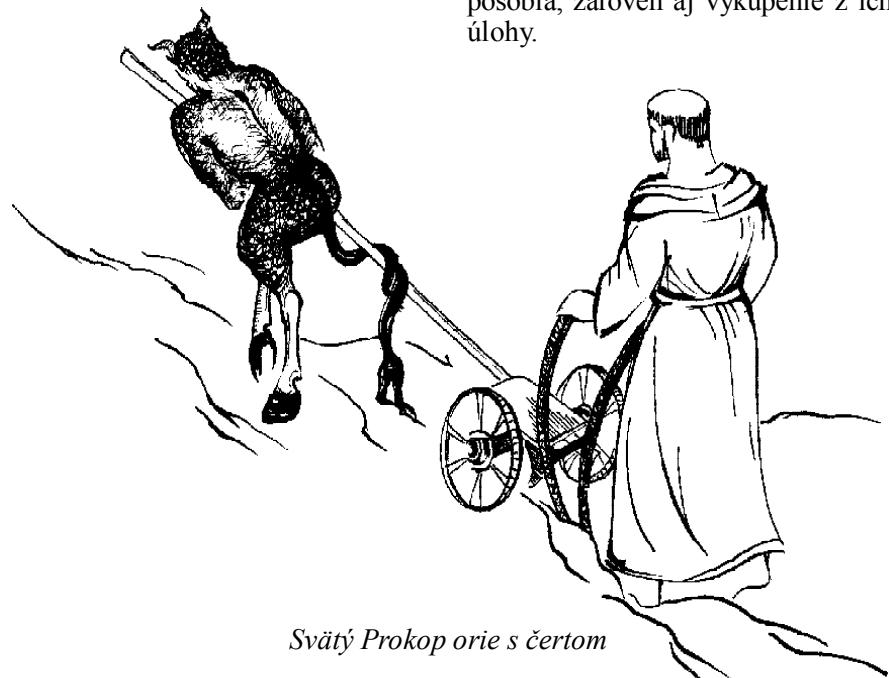
Mal by sa preto človek týchto výmoženosťí vzdat? - Treba si uvedomiť, že popísaná situácia má aj svoj prirodzený, pozitívny aspekt. Rozvoj techniky totiž súvisí s vývojom duše vedomej, ktorá potrebuje prejsť vedomým vzťahom k všetkému hmotnému a pozemskému, vrátane podprírody. V tejto oblasti sa pravda stretáva s *Ahrimanom*, s duchom tiaže a hmotného sveta, ku ktorému chce Ahriman človeka pripútať v ilúzii výlučne materiálnej existencie. Materialisticky orientované prírodné vedy a technické vynálezy, ktoré z nej vychádzajú, sú preto jeho inšpiráciou.

Z tejto skutočnosti však ani zdaleka nevyplýva, že by sa človek mal podprírode vyhýbať, že by mal zavrhnúť modernú techniku a vrátiť sa k predošlým kultúrnym pomerom - ako Ghándí, keď miesto tkáčskeho stroja zavádzal v Indii kolovrátok. Ide len o to, aby človek našiel k tejto sfére správny vzťah, aby si uvedomil, aké sily v nej pôsobia a aké prekážky kladú jeho vnútornému vývoju: veď bez premáhania týchto prekážok by tento vývoj ani nemohol napredovať! Človek musí nájsť vnútornú silu, aby v sfére techniky neboli premožení Ahrimanom; aby sa mu neupísal krvou ako Faust Mefistovi, ale aby používal jeho služby a pritom neprepadol do jeho moci.

Krásny, pre našu dobu priam prorocký obraz prináša stará česká legenda o sv. Prokopovi. Pustovník, sužovaný pri svojich modlitbách diabolom, nakoniec svojho nepriateľa premôže, nezapadí ho však, ale zapriahne do pluhu, aby s ním oral svoje pole! Ten toto obraz naznačuje, že človek má nájsť vyrovnaný vzťah medzi silami podprírody a vnútorným životom, že sa nemá nimi nechať ujarmiť, ale naopak, zvládnuť ich tým, že vo svojom vnútornom živote vystúpi práve tak vysoko k nadprírode, ako v technickej sfére zostupuje k podprírode. Aby sa mohol vnútorné vyrovnať s nebezpečenstvom, ktoré hrozí z podprírody, a zvládol ho, musí vyvinúť poznanie, ktoré presahuje prírodu smerom hore!

Kedysi človek nachádzal v prírode božského Ducha. Dnes túto schopnosť stratil v technike, ktorá je základom jeho dnešnej civilizácie, nachádza len ne-ducha, Ahrimana. V duchovnej vede, ktorá rozširuje poznanie za hranice dané len zmyslami a o ne sa opierajúcim rozumom, sa však vytvára niečo, čo v sebe nemá nič ahrimanského. Preto v nej človek môže nájsť nástroj, ktorým sa vnútorné posilní tak, že sa vedome stretáva s Ahrimanom, bez toho, aby sa ním dal ovládnut - že je schopný "zapriahnuť ho do pluhu".

Je dávnou skúsenosťou, súvisiacou s Kristovým impulzom, že prekonávanie prekážok vnútorného vývoja, nech sú akokoľvek ľažké, nie je spojené len s vlastným pokrokom človeka, ale znamená pre bytosť, ktoré v nich pôsobia, zároveň aj vykúpenie z ich úlohy.

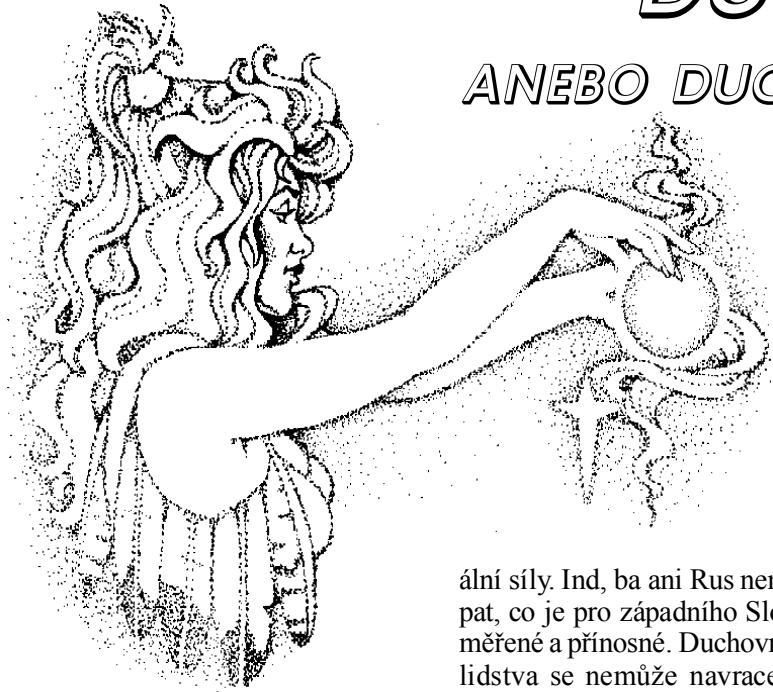

Svätý Prokop orie s čertom

“DUCHOVNO”

ANEBO DUCHOVNO JAKO HOBBY

KAREL FUNK

Dokončenie zo Sophie 12

Přistupuje zde ještě jeden důležitý a opomíjený faktor: éterné tělo příslušníků každého národa je zcela odlišné od národa jiného. Je silně napájeno a udržováno v rovnováze používáním mateřtiny, na kterou je "staveno". To souvisí i se zabarvením duchovních vibrací, které jsou pro ten který národ určeny. Éterné tělo jakožto složka oživující, zajišťující životní pochody, ve které sídlí paměť i schopnost pronikat do duchovních světů, může proto nejúplněji a nejpřímeněji přijmout, absorbovat spirituální a kulturní impulsy té kultury (resp. cesty či způsobu pronikání do duchovna, způsobu duchovní práce), jejíž je součástí, která v jeho rase či národe dominovala.

Národnost si podle svého stupně a úkolu volíme již před zrozením. V této souvislosti vidíme, že éterné tělo příslušníka některého předcházejícího, staršího schůdku lidské evoluce, tedy třeba kteréhokoliv Asiata, nemůže přinést Slovanům jakožto rase mladší, "čerstvější", směřující k budoucímu vědomému přijímání impulsu Kristova, žádoucí oplodňující spiritu-

ální síly. Ind, ba ani Rus nemůže chápát, co je pro západního Slovana přiměřené a přínosné. Duchovní evoluce lidstva se nemůže navracet ke kulturnám, které již vydaly lidstvu svůj plod, neboť se děje ve spirálách od nižší duchovně kulturní epochy k vyšší.

Učitelé sem přijíždějící mohou uvádět leckteré návštěvníky nebo stoupence v úžas ledasčíms - otázkou je, je-li to pro nás skutečně dlouhodobě následovatelné, oplodňující tím, co potřebujeme, a přínosné. Leckdo po takové show, kdy vůdce třeba na chvíli zmlkne k meditaci či pozvedne nakonec své ruce k zehnání nábožně povzdechně a uznale zaplesá, že z něho "cosi" cítil či že to bylo "silné" či "působivé". Snad ano. Takový Fráňa Drtitko by se ho ale asi optal: "A kde to máš?" nebo "A co s tím dál? Kam ti to uteklo? K čemu ti to bylo?" Pak se nám i ono "úžasné" rozpustí jako bublina. Prožitek to mohl být reálný, ale je-li izolovaný od způsobu života a celkového zaměření, pak je to jen "pamísek". Magické působení ještě neznamená samo sebou kvalitu. Podobných chvílkových prožitků můžeme mít tisíce v nejrůznějším zabarvení, ale jsou plodné, zejména přijdou-li nám samy po našem širším sebeuzslechťujícím úsilí jako jeho přirozený důsledek. Mnohdy jsou i "vlny síly" na vystoupení některého vůdce pouze

výsledkem zesíleného vyzařování osobních magnetismů posluchačů v momentě, kdy je cosi od přednášejícího očekáváno, kupříkladu když pozvedne ruce a v sále se zvedne vlna vzrušení, neboť se předpokládá, že cosi vysílá. Někteří přítomní jsou pak upřímně nadšeni, ale s duchovním vývojem to nemusí mít zhola nic společného. Těch jedinců, kteří skutečně cosi silného kvalitního přenášejí, jako byl Thákur, Krišnamurti či jako je Sáji Bába nebo u nás Dr. Tomáš je jen mízivé promile.

A to ještě nehovoříme o mnohdy zcela nevhodných požadavcích některých z nich, na své žáky. Jeden světoznámý guru, který zavítal i k nám, požaduje například od těch žáků, kteří jsou dosud svobodní, aby již nevstoupili do manželství, a od vdaných či ženatých, aby dodržovali trvalý celibát a neměli děti, které jsou podle něj brzdou vývoje. Tím zakládá do žáka nutně budoucí psychický konflikt a frustraci, který může jednou vést k demolici psýchy. Využívání autority k podobnému ovlivňování je duchovním zločinem, neboť takový "guru", byť by pořádal tisíce "mírových koncertů" či podobných superakcí, na sebe karmicky přejímá spoluzodpovědnost za budoucí osudy těch důvěřivců, kteří se nechali takto zmanipulovat. Ani oni však do tohoto osudu "nespadli" náhodně - hledali duchovno tam, kde není, nehledali s poctivostí a oddaností Nejvyššímu, neboť pak by věc včas prohlédli.

Leckterý duchovní vůdce si přisvojí některou známou osobnost minulosti jako svou minulou inkarnaci, na kterou se "posadí" jako do královského kresla. Rázem tím získá slavnou glorioli jako punc kvality, protože ví, že stoupenci si to mezi sebou rychle s

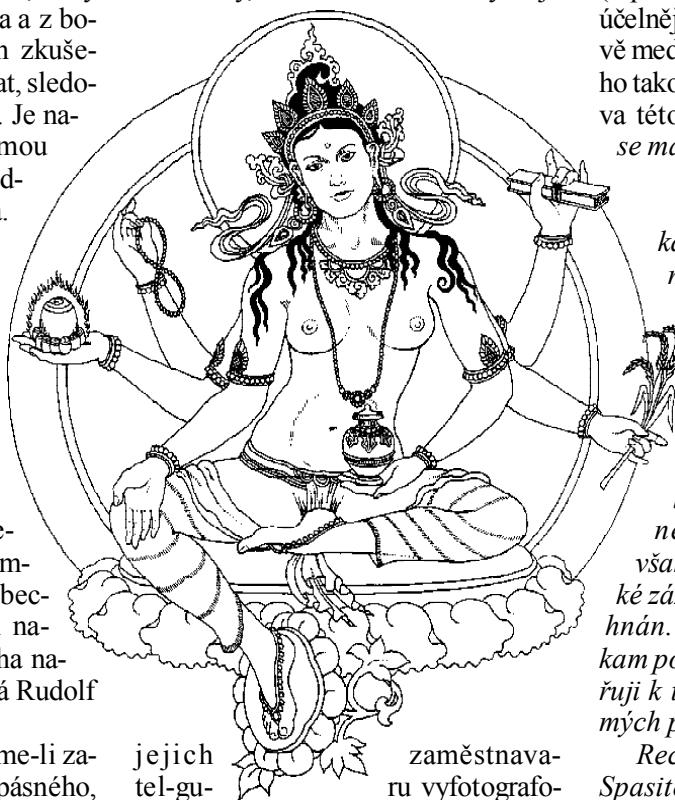
Často býva za "filozofovaním" o joge, za sektařstvom a tzv. tajnými praktikami zúfalá snaha byť niekde inde, uniknúť čo najrýchlejšie k niečomu inému, ako je súčasnosť. Ľudia často hovoria o tzv. duchovne, o duševnom svete, ale kam človek skutočne ide, kde skutočne môže nájsť pokoj a mier? Odpoved' nám môžu dať staré tantrické texty: **Čo jestvuje tu, jestvuje všade; čo nejestvuje tu, nejestvuje nikde.** Džanananda

nábožnou úctou pošeptají. Není snad jediné známé osobnosti z řad duchovních vůdců minulosti - od Buddhy přes Ježíše až po Edgara Cayceho, kterou by někdo svatokrádežně neuzmul jako svůj minulý život. Nemusíme však chodit ani moc daleko. I na našich lúzích a hájích pobývaly v minulých de-setiletích nejméně dvě kněžny Libuše.

Anthroposof dr. Jan Dostal kdysi osvětlil zásadní rozdíl ve způsobu vedení žáků dříve na Východě a dnes zde, který je patrně dosud mimo možnosti chápání mnoha dnešních vůdců i jejich žáků. V dnešní vývojové situaci lidstva nemá duchovní učitel už úlohu neúprosného duchovního velitele, nýbrž je rádcem a přítelem, který respektuje plně svobodu žáka a z bohatství vlastních duchovních zkušeností je ochoten radit, pomáhat, sledovat a doporučovat další směr. Je například také jeho samozřejmou povinností, aby žákovi odůvodnil každý pokyn, který mu dá. Žák musí vědět, co dělá a proč to dělá. Přitom postupuje jenom tak rychle a tak daleko, jak to odpovídá jeho vlastní vůli. V dosavadních dějinách esoterického úsilí je to převratná změna. Z této změněné úlohy duchovního učitele vyplývá i to, že v počátcích školení žák nepotřebuje jeho osobní přítomnost, že může vycházet z obecných pokynů, zveřejněných například knižní formou. "Kniha nastupuje na místo učitele", říká Rudolf Steiner.

Ale nermut'me se, neumíme-li zatím rozeznat spásné od nespásného, hodnoty od padělků. Snažíme-li se poctivě, pak každá situace či cesta nám k něčemu poslouží: ta, kdy volíme samostatnou práci na sobě bez běhání po akcích, nanejvýše si občas v přátelské lásce popovídáme s lidmi tvůrčího zaměření či i s některým rádcem, který se nám snad jeví "výše" (ale pozor - mnohdy se i krásná atmosféra setkání, následuje-li po ní delší plané mluvení, "rozžvani", jak upozorňuje např. dr. Steiner) - nebo i ta, kdy jezdíme od jednoho učitele ke druhému, zlákání často mnohoslibným slovním balastem (postulujícím tu "setkání s vibracemi universa", tu "večer lásky", tu "hudební vibrace světového míru" či "tóny, při kterých

poznáme sami sebe"). Máme-li totiž poctivou a trvalou snahu pracovat sami na sobě i samostatně, seznamujeme-li se hlouběji s duchovními zákonitostmi, chceme-li poznat pravdu, ať je jakákoliv, pak nám časem nitro samo napoví, že tam či onde už to není pro nás, že asi půjde jen o komerční spiritualitu apod., nebo se o chystané akci či aktérovi dozvímme snad i malichernost, která napoví o mnohem. Někomu třeba postačí, aby pochopil, že půjde o ztrátu času, i jen to, když se o "světovém" guru, na jehož vystoupení jsou plakáty měsíce dopředu, dozví třeba jen to, že štáb jeho manažerů ostrého ražení vnučuje propagální materiály, na kterých je

jejich zaměstnava-tel-gu-ru vyfotografo-ván tu se světoznámou modelkou, tu s nejlepším boxerem, tu s Bilem Clintonem či s Václavem Havlem - stačí si položit otázku - jaký je to asi člověk, který toto potřebuje a chce využívat?

Zízníme a lačníme-li skutečně po Bohu, pak nám dává své poklady v tichu, láске a milosti. Potom se nám touha cosi z někoho zachytit a přijmout pro svůj duchovní zisk vypaří jako pára nad hrncem. Je to jako v běžném životě: ten, kdo nechce chodit pracovat, musí čekat na drobty almužny od cizích, zatímco ten, kdo pracuje, obdrží za svou práci to, co potřebuje, a nemusí se obracet na armádu spásy. Naopak sám snad ještě rozdává.

Bůh nám pak sám přivede do cesty

ty, se kterými se máme setkat a kterým máme ze sebe cosi předat, či oni nám. Tvůrčí jiskření přátelské lásky a vzájemného vnitřního oplodňování je to pravé společenství dneška.

Nelze však paušalizovat. Zatímco jednomu může i podprůměrná přednáška přinést žádoucí impuls, pro druhého může platit, že čím více hyne jeho vnitřní život v povrchnosti a lenivosti, tím intenzivněji těká jinde a marně se pokouší nahradit chybějící věčné světlo svého nterného oltáře duchovního života duchovními padělkami.

Porovnejme si vduchu třeba, co je příenosnější: zda věnovat řadu hodin na cestu za nějakou inzerovanou akcí (o penězích, které by posloužily snad účelněji jinde, nemluvě), nebo si poctivě meditovat třeba na prostý text něčeho takového, jako jsou kupříkladu slova této Bachovy kantaty č. 5 - *Kam se mám utéci*:

"Sbor: Kam se mám utéci, když jsem obtízen tolika velikými hřichy? Kde mám nalézt záchrannu? I kdyby celý svět přispěchal, mou bázeň se mne nesejme.

Recitativ: Množství hřichů mě nejen poskvrnilo, ale zasáhlo spíše ducha jako celek - Bůh by mne musil jako nečistého zavrhnut. Jelikož však kapka svaté krve činí tak veliké zázraky, mohu ještě zůstat nevyhnán. Rány jsou otevřeným mořem, kam ponořuji své hřichy, a když směřuji k tomuto proudu, očistí mne od mých poskvrn.

Recitativ s chorálem: Můj věrný Spasitel mne potěší, je zakopáno v jeho hrobě to, čím jsem zhřešil. Ať jsou mé přestupy sebevětší, on mne osvobodí a odpoutá. Když lidé nalézají s důvěrou u něho útočiště, bázeň a soužení nesmí být již nebezpečné a musí tedy brzy zmizet. Poklad jejich duše, nejvyšší jejich dobroje Ježíšova neocenitelná krev. Je jejich ochranou před d'áblem, smrtí a hřichy a s její pomocí nad nimi zvítězí.

Árie: Zmlkn, ty pekelné vojsko, neskličej mne. Mohu ti ukázat tuto krev a musíš ihned zmlknout, je zhodnocena Bohem.

Recitativ: Jsem přece nejmenší částí světa, a jelikož ušlechtilá míza krve v sobě obsahuje nekonečnou sílu natolik, že každá kapka, byť sebe-

menší, může od hříchu očistit svět, pak nechť tvá krev se u mne nepokazí, nechť mne přijde k dobru, abych mohl zdědit nebeskou blaženosť.

Chorál: Přived' i mé srdce a mysl svým Duchem k tomu, abych se mohl vystříhat všechno, co mne a tebe může rozloučit a abych věčně zůstal údem tvého těla."

K hledání a nalézání pravdy stačí někomu jen málo vnějších zdrojů. Rozhodující je, aby poznané pravdy žák strávil a uplatňoval. Zde je nutná láska k ideálu, úcta k přijímanému a altruistické naladění. Pouhá zvědavost po tajemstvích neviditelného světa končí obvykle v bezbřehých a nespásných zajímavostech parapsychologie. Hledání se nesmí stát chorobným návykem. I malá nalézání pravdy spočívající v ryzosti, čistotě a autenticitě denního života jsou pro nás vývoj přínosnější, než sebezajíma vější experimentování s psychotronickými fenomény. To se dělává obvykle jen ze zvědavosti nižšího já, z touhy po mimořádných schopnostech, po výjimečnosti nebo i po moci. Překotná honba za novými a novými tajemstvími neviditelného světa či naukami a metodami bez skutečného prožití udržuje člověka stále jen v jedné úrovni, srovnatelné s činností potravinářského ochutnávače z povolání. Je to podobné jako se setrváváním v různých hnútích či spolcích: na určitém stupni vývoje to je pro někoho užitečné, ba někdy nutné. Nerozeználi sám včas, kdy musí samostatně vzpřímeně (ne však sobecky izolovaně) vykročit dál, vyplýtvá svou energii ve spolkarském funkcionaření, v šermování proti jinověrcům, pošťuchování se s některými souvěrci a lichotivém sebeutvrzování o přednostech své víry se souvěrci jinými, či ve slepé konzumaci, fetišizaci a glorifikaci slov a skutků svého vůdce či jeho doporučených metod. Záleží však na vnitřním postoji - i zde platí, že když dva činí totéž, nemusí to být totéž.

O okultních praktikách napsal Thorwald Dethlefsen: Zde je nutné zdokonalovat se v umírněnosti a nesnažit se přespříliš urychlit vlastní pokrok simultánním použitím různých technik. Význam většiny cvičení spočívá spíše v určité pravidelnosti konání než ve cvičení samotném. Nezáleží příliš na tom, zda děláme stojku, zadržujeme dech nebo loupáme brambory - o úspěchu podstatně více rozhoduje

stupeň vědomí.

I ty nejlepší a nejefektivnější praktiky se mohou zcela minout účinkem, jsou-li pěstovány izolovaně od ostatního chování a pokud ten, kdo je provádí, nechápe, že mají charakter podobenství, která však nepochopena nemohou být přenesena do života. Goethe říká: "Co je platný kámen mudrců, když mu chybí mudrc?" Naskytá se však opačná možnost posvětit každou činnost, ať je sebejednodušší nebo banální, tím, že ji konáme vědomě a tím jí dodáváme smyslu.

Rituál je vědomé mikrokosmické zobrazení makrokosmické skutečnosti. Nejnáročnější esoterické cvičení je v pozvednutí každodenního života k rituálu. Chceme-li překonat polaritu, musíme nejprve odstranit předěl mezi "esoterickým cvičením" a "normálním životem", jinak degradujeme esoteriku

na koníčka pro volný čas. Cílem tohoto úsilí je pozvednout každou malichernost, každé slovo a každou činnost na bohoslužbu. Dělá snad květina na louce něco jiného než že velebí svého stvořitele, vyzařuje-li nezřítně krásu svých květů a svoji vůni? Je zpěv ptáků a šumění moře něčím jiným než travou bohoslužbou? Jen lidé věří, že mají něco důležitějšího na práci a zdůvodňují smysl své činnosti samoúčelně.

Bohužel, esoterika výrazně fascinuje právě ten druh lidí, kteří často nejsou schopni řešit každodenní materiální problémy života. To je také důvodem, proč je v esoterických kruzích taková převaha neurotiků prchajících před světem.

Dion Fortune precizně formuluje tento problém slovy: "Dříve než smí mystik opustit oblasti tvaru, musí spl-

nit podmínky úrovně tohoto tvaru. Vstoupí-li však na cestu mystiky překotně, pak nepůjde do říše světla, ale do království chaosu. Ten, komu je proti mysli disciplína tvaru vzhledem k jeho sklonu k mystice, žije ve velkém pokušení vzdát se životního boje již v úrovni tvaru a odebrat se do vyšších rovin dříve než pro tyto roviny vyzraje. Formu lze přirovnat k nádobě, která obklopuje vědomí do té doby, kdy již nemůže dojít k jeho deformaci. Rozbije-li se však nádoba předčasně, pak se vědomí rozlije do bezvare podoby právě tak, jako se hlína mění v kaši, jestliže se předčasně zničí matrice. Objeví-li se u mystika příznaky rozpadu, víme, že se matrice rozpadla předčasně a že se musí vrátit do disciplíny forem, až se jejich lekci dokonale naučí."

Poznávacím znamením všech, kteří se svou horlivostí snaží přinutit Boha k protisloužbě, je fanatismus a nesnášenlivost. Vývoj vyžaduje klid, přičemž však klid neznamená nečinnost. Klid vyvstane z důvěry, že vše, co se má stát, se také v příhodné době stane. Stejně jako sedlák musí ponechat setbu vzejít v zemi, tak se také člověk musí naučit čekat až bude doba zralá. "Práce kvapná je málo platná", tak zní lidová moudrost, která nepozbývá platnosti ani v této oblasti, kde se stává ukazatelem správného středu mezi krajnostmi.

Bez celodenní bdělosti se místo vědomého uvolnění často dospěje naopak k vnitřnímu rozbřednutí, k upuštění od sebekázně a pečlivé mentální artikulace, logiky a integrity osobnosti. Jung kdysi popsal tento ze stovek podobných případů, se kterými se setkal:

Jednou za mnou přišel mladý muž s nutkavou neurózou. Přinesl mi svůj rukopis podávající kompletní freudovskou analýzu svého případu. Řekl, "Přečetl byste si to a řekl mně, proč nejsem vyléčen, ačkoli jsem udělal kompletní psychoanalyzu?" Řekl jsem, "To jste udělal a já tomu nerozumím. Podle všech pravidel byste měl být vyléčen." Opakoval, "Proč jsem se nevyléčil, když mám úplný výhled do struktury své neurózy?" Řekl jsem, "Nemohu kritizovat vaši dizertační práci. Celá věc je podivuhodně dobré znázorněna. Zbývá pouze jedna možná úplně pošetilá otázka: nezmínil jste se, odkud pocházíte a kdo jsou vaši rodiče. Říkáte, že jste strávili zimu na riviéře a léto ve Sv.

Mořici...” Z dalšího se ukázalo, že jeho peníze neplynuly ani od skvělých rodičů, ani od majetného strýčka, ale od přítelkyně. Byla mnohem starší než on, byla to učitelka s malým platem, která se jako stará panna zamílovala do mladšího chlapíka. Žila o chlebě a mléce, aby on mohl strávit zimu na riviéře a léto ve Sv. Mořici. Řekl jsem, “A vy se ptáte, proč jste nemocný?” Řekl, “Ach, vy máte moralistické hledisko, to není vědecké.” Řekl jsem, “Peníze ve vaší kapsě jsou peníze ženy, kterou podvádíte.” Řekl, “Ne, na tom jsme se dohodli. Měl jsem s ní vážný rozhovor a to není vůbec předmětem diskuse, že od ní dostávám ty peníze.” Řekl jsem, “Předstíráte sám sobě, že to nejsou její peníze, ale vy z nich žijete a to je amorální. To je přičinou vaší nutkavé neurózy.” Je to samozřejmě naprostě nevědecké hledisko, ale jsem přesvědčen, že si svou neurózu zaslouží a bude ji mít až do posledního dne svého života, když se bude chovat jako prase. Odešel okamžitě pryč, tvářil se jako pánbůh a myslel si, “Dr. Jung je pouze moralista a ne vědec.” Páchá zločin a krade celoživotní úspory ženy, aby si mohl užívat. Ten chlapík patří do vězení a jeho nutkavá neuróza mu takové vězení poskytuje.

To je jednoduchý Jungův případ, který napovídá, že za utrpením bývá egoismus, neetičnost, nesprávné myšlení, cítění, jednání. A o to jde: nechce se nám do onoho - Zapří sama sebe, vezmi kříž svůj a následuj mne: jakmile přijde k tomu, abychom se nečeho skutečně vzdali - záliby, zlozvyku, nečistého vztahu, pohodlí, neúčelné zábavy a podobně, či abychom někomu skutečně, nejen slovy odpustili - a třeba denně, tisíckrát zas a znova, pak padne kosa na kámen.

Meditační a relaxační hudba může být pro někoho pomůckou. Čtení duchovních knih je občas prospěšné, vyhledání učitele někdy pro někoho rovněž. Koncentrace, meditace a modlitba je na duchovní cestě nezbytností. Nelze se však domnívat, že je to všechno. K témtu činnostem a praktikám nelze mít vztah konzumní, mentálně křišťnický. Nepřinesou výsledek, chybí-li mezilidský morální faktor. Upozornění zasvěcenců, že jsou nutné nejprve tři kroky na poli etickém a pak teprve jeden na poli mystickém, nejsou jen zkostnatělým mentorováním. Meditace a modlitba zůstávají na povrchu,

postrádají to pravé požehnané klima a hodnotový prostor, nemáme-li uspořádány z minulosti i v současnosti mezilidské vztahy: žijeme-li dejme tomu ve svém domově či na pracovišti tak, že kvůli nám někdo pláče a trápí se, byť třeba i potají a bez výčitek, je-li naše zevní domnělé štěstí postaveno na neštěstí někoho odpuzeného, ať je to bývalý partner, kterého jsme kvůli někomu domněle lepšímu vyměnili jako pár ponožek, ať je to naše dítě strádající chladem nelásky, či takové, kterému jsme pro vlastní pohodlí ukončili život ještě před narozením, pes, kterého jsme vyhodili z auta, když se ho děti nabažily, anebo lhostejně opomíjený rodič či kolega, po kterém se “vozíme” poté, co urazil naši ještěnost, nebo ho alespoň planýrujeme mentálními šípy svých zlostných myšlenek.

Pak nás sebelepší meditační technika, obraz či kazeta, zařízení na synchronizaci mozkových hemisfér ani metody kočovných guruů, byť by navodili sebekrásněji euforizující atmosféru, kdy je nám vočkováno přesvědčení, že právě tato metoda je konečně ta nejlepší, k cíli nepřiblíží. Mnohdy svými pseudoduchovními činnostmi hrájeme falešnou hru před sebou i druhými. Mnozí z nás skončí své životy, psychologicky či kultovně zmanipulované a vyplněné honbou za duchovními aktivitami, aniž by jen nahlédli klíčovou dírkou do posvátného chrámu života tvůrčí lásky, vědomého míru, harmonie, odpustění, vyrovnaného karmy, aniž by pochopili, že “láska je samospasitelná a je zákonem sama pro sebe”. Když vodili Mozarta mezi tisíci svazků nejdokonalejších výplodů lidských geniů, uložených vnejvětší pražské knihovně, vyšel pak po několika hodinách obdivování na prosluněnou ulici a zvolal radostně: Co je to všechno proti Kristovým dvěma slovům: Milujte se vespole!

Nespokojujme se tedy s pohodlným únikem do trvalého netvůrčího žákovství a hledačství, kdy se člověk bojí se učit z toho, co mu přináší jeho vlastní život v zrcadle zkoušek či příležitostí k bdělému sebevyjádření.

Pracujeme-li totiž současně s duchovními praktikami na vyčistění svého karmického a povahového stolu, pak nám stačí málo a odpadá nám honba za novými a novými praktikami, naukami, učiteli. Získáváme pak totiž to nejcennější: boží požehnání.

Nech vnitřní výzvy k prachu

Zengecu, čínský majster za dynastie Tchang, napsal nasledujúce rady svojim žiakom:

Žít vo svete, a predsa si nevytvárať výzvy k prachu sveta, je cestou opravidlivého žiaka Zenu.

Ak ste svedkami dobrého u iného, netočte sa nasledovať jeho príklad.

Ak počujete o mylké iného, nenapodobňujte ho.

Aj keď ste sami v tmavej izbe, budte taki, ako keby ste sa pozerali na urodzeného hostia. Pocity dajte najavo, no nie viač, ako to vyžaduje vaša pravá podstata.

Chudoba je vaš poklad. Nikdy ju nevymenjte za ľahký život.

Človek sa môže javiť ako blázon, avšak nemusí ním byť. Svoju mudrosť môže len pozorne strážiť.

Cnosti sú ovocím sebadisciplíny a nepadajú samy od seba z neba, ako to robi dažď či sneh.

Skromnosť je základom všetkých cnosti. Susedia nech vás obijavia skôr, ako by ste sa vy pricinili o to, že sa stanete ich známym.

Slachetné srdce sa nikdy nehrne upred. Jeho slová sú vzácne druhokamy, ktoré sa vyskytujú zriedka a majú nesmiernu cenu.

U primnemu žiakovi každý deň je priaznivý. Čas kráča, on sa však nikdy nevlecie za ním. Sláva ani hanba ním nepohnie.

Seba karhajte, iného nie. O dobré a zle nediskutujte.

Niekteré veci, hoci dobré, boli celé generácie považované za zlé.

Kedže cena správnosti sa spozná až po storociach, netreba tužiť po okamžitom uznaní.

Žite s příčinou a výsledky prenechajte velkému zákonom vesmíru.

Každý deň strávte v pokojnej kontemplácii.

Když...

Když bezhlavost svým okem klidně měříš,
ač tupen, sám že nejsi bezhlavý,
když podezříván, pevně v sebe věříš,
však neviníš svých soků z bezpráví,
když čekat znáš, ba čekat beze mdloby,
jsa obelháván, neupadneš v lež,
když, nenáviděn, sám jsi beze zloby,
slov ctnosti nadarmo však neberes,

když umíš snít a nepodlehnut snění,
když hloubat znáš a dovedeš přec žít,
když proti triumfu i ponížení
jak proti svůdcům společným jsi kryt,
když nezoufáš, nechť pravdivá tvá slova
lstí bídáků jsou pošlapána v kal,
když hroutí se tvé stavení a znova
jak dělník lopotíš se dál,

když spočítat znáš hromadu svých zisků
a na jediný hod vše riskovat,
zas po prohrě se vracet k východisku
a nezavzdychnout nad hořem svých ztrát,
když přinutit znáš srdce své i čivy
by s tebou vytrvali nejvěrněji,
ač tep a pohyb uniká ti živý
a jen tvá vůle káže "Vytrvej!"

když něhu sneseš přílišnou i tvrdost,
když svůj jsi, všem nechť druhem jsi se stal,
když, sbratřen s davem, uchováš si hrdost
a nezpysňuš, byť mluvil s tebou král,
když řekneš: "Svými vteřinami všemi
mne, čase, jak bych závodník byl, služ!",
pak pán, pak vítěz na širé jsi zemi -
a co víc: pak, synu můj, jsi muž!

Rudyard Kipling: Písne mužů

DUCHOVNÍ KULTURA SLOVANŮ

JEJÍ KOŘENY A BUDOUCNOST

Dnašich dosavadních přednáškách jsme se zabývali různými duchovními proudy, které formovaly vývoj lidstva, zejména z jeho esoterického aspektu: indickou duchovností, gnosis, manicheismem, grálským proudem, rosekruciánstvím, zednářstvím.

Dnes zaměříme pozornost na charakter slovanské duchovnosti, a to ze dvou protilehlých polů: na její předkřesťanské počátky, jak se zrcadlí v "po-hanské" kultuře našich předků, a na její velkou křesťanskou budoucnost, jak ji u našich potomků předpokládá duchovní věda. Přechod a vývoj mezi oběma těmito póly, k němuž patří především naše přítomnost, je procesem tak složitým a mnohovrstvým, že se k jeho chápání zatím můžeme přibližovat jen postupně a náznavkou.

Pokud jde o první pól, pokusil jsem se o jeho zpracování v knize "Svět slovanských bohů a démonů" (Praha 1990), z duchovního hlediska pak zejména v její německé verzi "Mythologie und Götterwelt der slawischen Völker" (Stuttgart 1992), z níž také budeme čerpat s určitými doplňky, hlavní myšlenky dnešní přednášky.

Ukázal jsem především na to, jak kořeny slovanské duchovní kultury úzce souvisejí se samým vznikem slovanského etnika, s jeho etnogenezí a zrcadlí elementy tohoto složitého procesu. Pro vnější vědu je zrod určité etnické skupiny nebo národa stále velkou záhadou, kterou se snaží vysvětlovat pouze hypoteticky, hlavně na základě materiálních a sociálních podmínek. Nebere přitom v úvahu, že kromě vnějších činitelů a případně i určitých psychických předpokladů vývoje určitého etnika, je třeba se ptát i na objektivní duchovní sílu, která vede tento vývoj ke konkrétním cílům, dává vnějším psychickým faktorům jejich smysl a používá je pouze jako pro-

tředků ke svým účelům a záměrům. O to se snaží právě duchovní věda, která

ZDENĚK VÁŇA

pak kromě příslušných zeměpisných podmínek, vlivů a míšení se sousedními kmeny a skupinami, zejména baltštími, íránskými, germánskými, finskými apod., nesmíme přehlížet mocnou jednotící sílu, která stmeluje všechny příslušné elementy v jeden jazykový a kulturní útvar. Podle poznatků duchovní vědy představuje tuto jednotící sílu skutečnost, že určitou skupinu lidí začala řídit duchovní hierarchická bytost - Archanděl, jenž jako Duch národa působí ve vědomí i podvědomí příslušníků této skupiny, sjednocuje ji ke společnému jazyku a kultuře a vdechuje jí jednotnou skupinovou duši. Vznik národa je tedy z duchovního hlediska jakýmsi "zrozením" jeho vedoucího Ducha, stejně jako jeho úpadek a zánik je projevem "umírání" řídící archandělské bytosti, která byla povolána k jiným úkolům. Příkladem tu mohou být některé vymřelé skupiny, jako Keltové, Thrákové, Dákové apod.

Výsledky novějšího jazykovědného a archeologického bádání naznačují, že Slované nebyli ve starověku jako samostatná etnická skupina ještě známi. Z původně velkého celku staroevropského lidstva se vydělili až po Keltech a Germánech a objevují se ve své historické podobě až v 6. století po Kristu, kdy jsou také poprvé nazvány svým jménem. Jejich pravlastí nebyly přitom nějaké vzdálené oblasti někde na Kavkaze nebo ve střední Asii, jak se domnívala starší historiografie (a dodnes i někteří anthroposofičtí autoři, např. Skerst nebo Prokofěv), nýbrž v poměrně dobře vymezené oblasti severně od Karpat, v západní části Ukrajiny a v jižním Polsku, kde se prolínají s baltskými, germánskými a íránskými kmeny.

Náši slovanští předkové vznikli teď na pomezí střední a východní Evropy přibližně tam, kde měli plnit svou budoucí úlohu, a sice v historicky po-

Svarožić

spatřuje v historickém vývoji především symptomy vnitřního dění, jež se odehrává v hlubších vrstvách bytí, ve vlastním světě příčin.

Snažíme-li se nalézt z tohoto hlediska odpověď na otázku vzniku tak velkého etnika, jakým jsou Slované,

stižitelné době, v prvních křesťanských stoletích.

V tom můžeme spatřovat něco symptomatického. Spolu s impulsem, jenž vychází z události na Golgotě, rodí se lid, jenž se má stát v budoucnosti - podle údajů Rudolfa Steinera - zvláštním nositelem tohoto impulsu, "lidem Kristovým". Ve stejné době, kdy se Kristus spojuje se Zemí, inkarnuje se v duších velké etnické skupiny hierarchická bytost - Duch národa, aby tento lid připravil pro impuls Kristův a vedl ho k naplnění jeho poslání ve vzdálené budoucnosti! - Tak se projevuje podivuhodná spojitost mezi výsledky novějšího vědeckého bádání a tím co naznačuje o poslání Slovanů duchovní věda Rudolfa Steinera.

K tomu však přistupují další okolnosti. K vnitřnímu historickému dění, do nějž se duchovní věda pokouší naléhnout, patří i působení mystérií, z nichž vycházely v minulosti rozhodující podněty k vývoji lidstva a jeho kultury. Podle sdělení Rudolfa Steinera působilo jedno z mysterijních center v jižní části východní Evropy nad Černým mořem, kde mezi 7. a 3. stoletím před Kristem žili íránskí Skythové. Od tutu měl vyzařovat své vlivy jeden z největších zasvěcenců lidstva *Skythianos*, o němž jsme se zmiňovali v přednášce "Mání a jeho poselství". Sféra jeho působnosti zahrnovala celý evropský kontinent, od Irska, kde stál za tzv. hybernskými mystériemi, až po východní Evropu a Sibiř.

Z čemomořského centra ovlivňoval Skythianos mimo jiné též tělesný a duševní vývoj slovanského lidu. Slované vstoupili sice do dějin až dávno potom, co Skythové z nich zmizeli, je však pozoruhodné, že až do středověku bylo jižní Rusko nazýváno Skythii a její obyvatelé Skythové. V tom jako by doznávalo jméno velkého zasvěcení. Je třeba přitom uvážit, že působení takovýchto učitelů lidstva je nezávislé na čase a prostoru a překračuje hranice jedné inkarnace. To platí právě pro Skythiana, jehož impulsy vycházely od nejstarších mystérií poatlantské doby až do doby historické. U Slovanů podporovaly v jejich nevědomých duševních hlubinách především to, co Rudolf Steiner nazývá "grálskou náladou".

Významnou roli hrála přitom zemepisná situace slovanské etnogeneze:

Vzdálená, místy i bažinatá lesostepní oblast, mimo důležitou komunikaci, mimo přímý styk s antickým světem, zato však tím více otevřená duchovním vlivům. Rudolf Steiner poukazuje na éthernou auru každé země, k níž přispívají i její obyvatelé v souhře sil Země a příslušného národa. Právě z prolínání různých druhů étherné aury vznikají pak zvláštnosti jednotlivých etnických skupin.

Jestliže pohlédneme z tohoto hlediska na pravlast Slovanů, zjistíme podivuhodnou konfiguraci. V době před mystériem na Golgotě se na ní podílely tři hlavní komponenty: Kromě domácího baltslovanského obyvatelstva sem pronikali Skythové, jejichž kmeny ovládaly oblast od Kavkazu a hranic Sibiře dnešní Ukrajiny a pronikaly až do střední Evropy; od Západu jim šla vstří mocná expanze Keltů, kteří po dovršení své etnogeneze asi v polovině 1. tisíciletí před Kristem v oblasti severní Francie, jižního Německa a jihozápadních Čech proudili do Španělska, Itálie, Řecka a Malé Asie až k Černému moři. A právě v průsečníku, kde se všechny tři jmenované komponenty prolínaly, dochází později ke zrodu Slovanů.

V době kolem narození Krista, kdy tento etnogenetický proces Slovanů začíná, keltský i skytský element mizí. Místo něho se objevují ze západu a severu Germáni, především skandinávští Góti, a z východu íránskí Sarmati, spízně se zaniklými Skythy. Dochází tak k dalšímu míšení s usedlým baltslovanským obyvatelstvem a k mocné etnogenetické alchymii, jejímž konečným výsledkem bylo vydělení vlastního slovanského etnika z dosud jednotného baltslovanského substrátu v polovině 1. tisíciletí po Kristu. Možno tak říci: Bylo utkáno jednotné, ale vsemi barvami zúčastněných činitelů zářící roucho nového Ducha národa.

Po tomto stažení, jakési systole v procesu etnogeneze, následovala zákonitě diastola, druhá fáze vývoje Slovanů, která se historicky projevuje v jejich expanzi do střední, východní a jihozápadní Evropy a v postupném rozlišení jejich jednotlivých skupin - západní, východní a jižní.

K tomuto vývoji došlo především mezi 6. - 8. stoletím. Nešlo přitom o nějaké živelné stěhování národů, ale o

organizovaný proces, vedený kmenovými knížaty - v tom je i určité jádro v pověsti o "praotci Čechovi". Tito kmenoví vůdci plnili zároveň i kultovní funkci (odtud pojmenování *knjaz* = kníže i kněz) a ke svým rozhodnutím čerpali inspiraci z duchovního světa. Můžeme v nich důvodně tušit skryté působení záků mystérií Skythianových.

Při hledání nových sídlišť nešlo totiž pouze o obsazování nových prostor pro rychle se množící obyvatelstvo. Tyto pohyby neměly význam jen pro putující kmeny, ale pro celkový vývoj evropského lidstva. Putování na Západ přispívalo podle Rudolfa Steinera k dozrávání příslušného lidu, kdežto pohyby na Východ vedly k jeho omlazování. Z tohoto hlediska můžeme pochopit velké východozápadní přesuny Keltů, Germánů, Skythů, Sarmatů i dalších kmenů v Evropě.

Slované se při své expanzi dělí do obou směrů. Část putující na Západ, přispěla k utvoření duchovního středu evropského kontinentu, k němuž bylo třeba jak germánského, tak i slovanského elementu; polabští a pobalští Slované přispěli přitom k etnogenezi německého národa. V případě našeho národa sehrály tuto úlohu naopak zbytky některých germánských kmenů. U západních Slovanů pozorujeme také rychlejší zrání, jak v duchovním, tak i v politickém smyslu.

Východní část Slovanů se šířila dále na východ a severovýchod, což umožnilo vznik omlazené východo-slovanské větve, jež se má stát hlavní nositelkou budoucí 6. poatlantské kultury.

Třetí část pak pronikala na jih a jihozápad, kde se spojovala s byzantskou kulturou a s řeckou formou exoterického křesťanství, aby ji pak zprostředkovala východním Slovanům jako východisko jejich křesťanského vývoje.

Je opět charakteristickým jevem, že nejmocnější a nejdéle trvající expanze Slovanů směřovala na východ. Zatímco osídlování střední a jihozápadní Evropy se v podstatě uzavřelo v 8. století a později dokonce částečně ustoupilo (zánik kmenů v Polabí, Pobaltí, v severovýchodním Bavorsku, v alpských údolích, v Maďarsku, Rumunsku a Řecku), šíření východních Slovanů přetrvalo až do novověku. Příčinou tohoto jevu nebyla pouze sku-

tečnost, že na západě a na jihu naráželi Slované na poměrně početnější obyvatelstvo než na východě, kde pronikali do řídce osídlených oblastí. Jde tu opět o symptom poukazující na poslání východních Slovanů.

Z duchovního hlediska hrál přitom významnou úlohu styk s finskou oblastí. Finské kmeny původně zaujímali téměř celou severní polovinu dnešního Ruska a přispěli mísením ke vzniku vlastních Rusů (tzv. Velkorusů). Podobně vznikli Bělorusové silnějším mísením s baltskými kmeny, zatímco Ukrajinci představují původní jádro východních Slovanů, silně však ovlivněné nomádskými kmeny, které téměř neustále procházely jihoruskými stepmi.

Spojení s finskou národní duší otevřelo ruské kmeny vlivu severských mystérií Drottů - antických Hyperbojců, o nichž vypráví řecký mýtus, že jejich bájnou zemi na březích Bílého moře navštěvoval každoročně sám Apollón. V tomto severním mystérijním centru se usilovalo o styk s nadsmyslovými silami v přírodě a ve vesmíru - v protikladu k jižním mystériím, v nichž bylo hledáno spojení s duchovním světem ve vlastním nitru. Takto se navzájem prolínaly a doplňovaly vlivy obou center, jižního a severního, na vývoj východoslovanské národní duše.

Duchovní konfiguraci tohoto vývoje doplňuje třetí činitel - zásah severo-germánských *Varjagů*, kteří přinášeli do východoslovanské duše pocitové silný impuls já. Zevně se tato skutečnost odrazila vznikem prvního východoslovanského státu - Kyjevské Rusi, stejně jako ve spízněnosti náboženských představ, především v podobě hlavních bohů : germánského *Thora* a slovanského *Peruna*.

Složitý proces slovanské etnogeneze a expanze měl tedy své duchovní pozadí, z něhož je možné tento monumentální historický vývoj pochopit. Zrcadlí se v něm působení duchovních mocí, které vedou tuto část evropského lidstva a připravují ho pro jeho budoucí úkol. Jejich působení se zřetelně soustředilo především na východoslovanskou větev jako nositelku budoucího vývoje, k němuž západní a jižní větev zprostředkovaly potřebné impulsy. Všechny tři větev však vyrůstaly ze společných duchovních ko-

řenů, k nimž nyní obrat' me pozornost.

Protože Slované patří do velké rodiny indoevropských národů, musíme nejstarší kořeny jejich duchovního života hledat v onech dávných dobách, kdy všechny větev indoevropského lidstva tvorily ještě relativní jednotu. A je pozoruhodné, že poměrně pozdní vystoupení Slovanů na jeviště dějin mezi 5. - 7. stoletím a archaická pros-

novi i zprávě byzantského historika Prokopia, že Slované, kteří pronikali v 6. století na Balkán, uctívali jako hlavního boha vládce hromu a blesku. Indoevropani se odlišovali od jiných skupin lidstva ve svých počátcích právě jupiterským kultem. Podle duchovní vědy souvisí tato skutečnost s jupiterovými mystériemi na staré Atlantidě, z nichž vyšla skupina lidstva, jejímž úkolem byl především vývoj smyslového poznání a myšlení. Tomu, co člověk prožíval v přírodních živilech, odpovídala ve vnitřním zážitku myšlenka jako blesk intuice, kterou se pokoušel vyjádřit i zvukem slov.

O starobylosti kultu Peruna svědčí slovně spízněné staroindické jméno Pardžanja jako označení boha Indry ve funkci dárce deště (srov. s tím římský Jupiter Pluvius). Také litevský Perknas nebo lotyšský Perkons, v nichž se skrývá i označení dubu jako posvátného stromu Perunova, naznačuje, že úcta k Perunovi byla rozšířena již v době baltskoslovanské jednoty.

Totéž platí o Perunovu protipólu *Velesovi*, ochránci skotu, úrody a bohu podsvětí, říše mrtvých, který má paralelu nejen v litevském *véles* (označení pro duše zemřelých), ale již ve staroindickém démonu jménem Vala, s nímž bojoval Indra. Na vztah k říše zemřelých ukazují i slovně příbuzné germánské mýtické pojmy jako Vala, Valhalla, Valkýra, Vali apod. Ze stejného kořene pak pochází i slovanská víla. Perun a Veles tvořili jakousi polaritu nebeských a pozemských sil, která v lidském mikrokosmu odpovídá polariční sil hlavy a sil látkové výměny a údu.

Souvislosti nalezneme i v eschatologických představách. Např. slovanské pojmy *dech* - *duše* - *duch* (případně i vzduch) jsou odvozeny ze stejného kořene, v němž se odráží vědomí postavení lidské duše mezi fyzickým světem, kde se projevuje v dechu, a duchovním světem, z něhož sama pochází a kde může nalézt spojení s duchem, se svým pravým já. Podobný vztah vyjadřuje např. i řecký výraz pneuma (vzduch i duch), ale především staroindické átman, jež podle 10. hymnu Rigvédy znamená nejen dech (viz. i německé Atem), nýbrž především duši a její souvislost s duchem.

K hlavním božstvům, společným všem Slovanům, patřil *Svarog*, který představoval imaginaci nebeského

Perún

tota jejich náboženských představ i hmotné kultury silně upomíná na duchovní život dávných Árjů z védské doby.

Jako pro většinu Indoevropani je pro Slovany příznačný kult boha-hromovládce. Staroindický Indra, řecký Zeus, římský Jupiter, germánský Thor, keltský Taranis či baltský Perknas - všechni odpovídají slovanskému *Peru-*

světla a božského praohně, jakého slovanského Boha-Otce, z něhož vše vzniklo, a jenž po stvoření světa pak ustoupil do pozadí - jako "deus inerterus", jenž přestal být předmětem kultu. Jeho jméno souvisí se staroindickým *svar* = světlo či zářící nebe (svaraga), zdroj nebeského, tj. duchovního světla, jež osvětlovalo i bohy Rigvédy.

Svarogovým synem byl *Svarožic*, sluneční Bůh-Syn a vládce pozemského ohně, jenž byl všem Slovanům svatý. Nazýval se též *Dažbog* = bůh dárce a zprostředkovatel všech životních podmínek na Zemi. Byl proto uctíván v souvislosti s ročními rytmami zimního a letního slunovratu, které patřily k největším svátkům našich předků.

Kult božského ohně se u Slovanů projevoval i ve spalování mrtvých. Tento původní zvyk všech Indoevropských se zachoval v Evropě nejdéle právě u Slovanů a spřízněných Baltů jako pozůstatek představy, že spálením těla se duše vrací do božského praohně, který je jejím pravým domovem. Je kromě toho výrazem přesvědčení o vyšší hodnotě posmrtného než pozemského života. Proto je také u Slovanů dosvědčeno dobrovolné spalování vdov - stejně jako u Indů, jak si toho povídali v raném středověku arabskí návštěvníci slovanských zemí (např. v 10. století Mas'údi).

Naproti tomu nelze zcela srovnávat s indickými poměry známou mnohohlavost slovanských bohů, doloženou např. u polabských a pobaltských Slovanů (trojhlavý *Triglav*, čtyřhlavý *Svantovit*, pětihlavý *Porevit*, sedmihlavý *Rugievit*). Objevuje se ojediněle i u Germánů a Keltů jako instinctivní zážitek mnohosti v jednotě božského světla i jako výraz znásobení moci příslušného božstva.

Většinu elementů staré a indoevropské tradice sdíleli pohanští Slované s baltskými kmeny, s nimiž kdysi tvořili jednotný etnický celek. Do doby této původní jednoty však patří ještě další pozoruhodná skutečnost a tou je silný vliv íránského náboženského prostředí, který souvisí se styky se sarmatskými kmeny, kteří kočovali po Skythech v jihoruských stepích. Jazykové a kulturní souvislosti jsou tak výrazné, že je nutno předpokládat i určitý podíl íránského lidu na slovanské etnogenezi, jak sme se již o tom zmíňovali. Přinejmenším je to známo o sarmatském

kmeni Antu, kteří byli ještě ve 4. století označováni za íránce, v 6. století však mluvili podle byzantského historika Jordana již slovansky a tvořili spolu se Sklaveny dvě hlavní skupiny Slovanů.

V náboženské oblasti se projevují tyto vztahy především v terminologii, v níž se Slované spolu s Íránci odlišují od ostatních Indoevropských. Např. slo-

rathuštra, a která znamenala obrat k Zemi a k její proměně - na rozdíl od Indů, kteří ve všem pozemském spatřovali jen májá - klam.

Není proto divu, že i centrální pojem bůh, bog pochází z íránského *ba-ga*, stejně jako další náboženské pojmy: svatý z íránského *spenta*, žertva (oběť) ze *zaothra*, víra z *var* (vlastně volba mezi dobrem a zlem), moudrý z *mandran* (doslova znalec manter) apod.

S Íránci sdíleli Slované úctu k Slunci, "sluneční auře" (Ahura Mazda) Zarathuštvově, a kult ohně, ale především dualistický zážitek světa jako projev sil světla a temnoty, dobra a zla a jejich odvěkého boje, jehož účastníkem je i člověk. Nehledíme-li k poněkud sporné dvojici *Černoboga* a *Bělboha* z oblasti severozápadních Slovanů, pak výmluvným dokladem slovanského dualismu jsou mýty o stvoření světa a člověka. Zachovaly se sice až z historické doby a používají křesťanských pojmu Boha a Satana, svými pohanskými motivy však prozrazují starou předkřesťanskou tradici.

V mýtu o stvoření světa se vypráví, že na počátku bylo pouze moře - praoceán všech starých kosmogonií, včetně vod biblické Genese. Na rozdíl od ní se však nad vodami nevznáší pouze duch Boží, ale též Satan. Podle jedné varianty je to on, jenž dává podnět ke stvoření pevné Země, podle jiné mu to příkazuje Bůh. V každém případě zrcadlí však tento obraz vědomí, že vznik pevné hmoty fyzického světa souvisí s temnými silami. Zárodek Země je nutno vylovit ze dna moře, k němuž se musí Satan ponořit, neboť pouze on je toho schopen vzhledem ke své tíži, která Andělům chybí. Ani pro něho není tento úkol snadný, neboť se mu to podaří až po trojím ponoření. Zpočátku se totiž o to pokoušel ve svém zájmu a nikoli ve jménu Božím, jak mu bylo přikázáno. Přesto se však pokouší Boha přelstít tím, že kromě žádoucí hrstě písku skrývá písek i ve svých ústech, aby sám mohl z něho tvořit. Ale písek mu začne v ústech bobtnat, takže ho musí vykašlávat a vyplivovat. Tak vznikly pouště, holé skály a bažiny, zatímco Bůh vytvořil krásné roviny a úrodná pole.

I když má tento mýthus místní varianty, např. v severoruské verzi plní

Svantovit

vo *deva*, které u Indů znamená bůh (podobně latinské *deus*, řecké *theos*) změnilo u Íránců radikálně svůj význam a znamenalo démona - stejně jako slovanské *div*, *diva* (viz. např. divoženka, samodiva a pod.). Podobně výraz *nabah* znamenal u Indů oblak, u Íránců a Slovanů nebe. Spolu s Íránci prošli zřejmě i Baltskované onou duchovní revolucí, k níž dal impuls Za-

stvořitelskou úlohu bílý a černý pták, jeho jádro zůstává vždy totožné a svědčí o společném původu. Vyplývá z prazávitku působení dobrých a zlých mocí ve světě, zejména v pevné zemi, která sice člověka živí, ale zároveň ho poutá svou tíží, zraňuje svou tvrdostí a činí ho smrtelným - v tom se projevuje Satanův podíl na jejím stvoření. Přitom se tu skrývá poznání vzniku pevné země z tekutého stavu: Země se vynořuje z oceánu - obraz známý všem Indoevropánům, Semitům i východním národům. Svůj původ mají však tyto kosmogonické imaginace v praperské kultuře, odkud vyzařovali na sever k turánským kmenům a na jih k Semitům. Podle učení Zarathuštrova vznikl svět z boje dvou bratří, zrozených ze Zurvánu, nestvořeného času: Ahura Mazdy jako představitele světlých sil dobra a Aingramainju, nositele temných sil zla. Na tomto boji se podílí i člověk tím, že přemáhá temnotu světem a zlo dobrem.

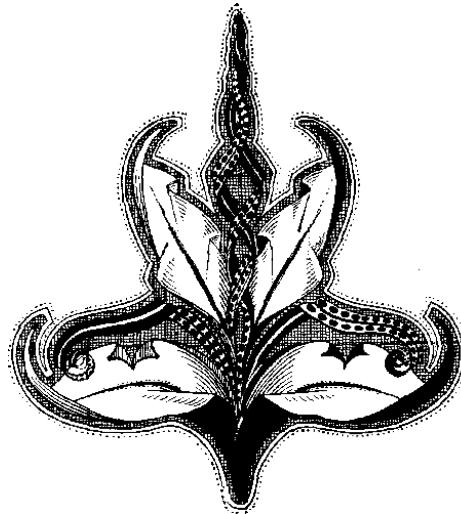
Prostřednictvím manicheismu se od 3. století po Kristu šířilo toto učení na Západ: do Anatolie k Paulikiánům, do Bulharska k Bogomilům, do západní Evropy ke Katharům. V minulých přednáškách jsme ukázali, jakou skrytu úlohu hrálo i v esoterickém hnuti Grálu. Slovanskému kosmogonickému mýtu je časově i prostorově nejbližší učení Bogomilů, které se od 10. století šířilo k Srbům a Rusům. Svým obsahem se však od něho liší a naznačuje svými archaickými motivy předkřesťanský původ. Zatímco bogomilský dualismus staví proti sobě duchovní a hmotní svět jako principy dobra a zla, ve slovanské mytologii vystupuje polarita či dokonce určité partnerské dobra a zla již před stvořením hmotného světa a je proto bližší původnímu, praperskému pojedí než pozdějším křesťanským odvozeninám. Má tedy ve svém jádru íránské kořeny, které pocházejí nejpozději z doby slovanské etnogeneze, na níž se podílely íránské kmeny, kočující v jihorských stepích. Lze tu opět vytušit působení jižního mysterijního centra Skythianova.

Stejný charakter má i mýtus o stvoření člověka, jak jej vyprávěli pohanští volchvi (čarodějové) u Běloozera a jak jej zaznamenal koncem 11. století staroruský letopisec v Po-vesti vremennych let. Opět při něm působí Bůh se Satanem. Vyprávění zní doslova takto: Bůh se myl v lázni a spotil se, i otřel se věčtem a shodil jej s nebes na zemi. I přel se Satan s Bohem, kdo má z věčtu stvořit člověka. I stvořil d'ábel člověka a Bůh vložil do něj duši, aby, až člověk umře, tělo šlo do země a duše k Bohu.

Toto dualistické pojedí je zřetelně v rozporu s Biblí a souhlasí s popsanou kosmogonií. Anthropomorfní obraz Boha, který se koupe v lázni, je vysloveně pohanský. Pozoruhodný je materiál, z něhož byl člověk stvořen: věchet slámy, obraz pomíjivosti pozemského života. Pochází sice od Boha, který jej shazuje s nebe na zem, ale hmotnou podobu mu vtiskuje Satan a s ní i všechny tělesné slabosti, nemoci, utrpení a smrt. Nemá však moc nad duší, která je božského původu a vraci se proto do božského světa, což odporuje církevnímu učení, jež počítá s možností, že i duše se stává kořistí Satanovou.

Spor, jenž předcházel stvoření člověka a Satanova úloha při tomto stvoření vyjadřuje prazávitek člověka, že i zlo má v plánu stvoření své oprávněné místo a že příroda i člověk sám představuje spojení protikladných sil, které neustále mezi sebou bojují a svým věčným zápasem podmiňují vlastně existenci a vývoj světa i člověka. (srov. R. Steiner, Svět jako výsledek působení rovnováhy).

Dokončenie v budúcom čísle

Sedem prednášok
o vnútornom vývoji človeka:

5. Dvaja strážcovia prahu

Valentin Tomberg

Vážení, milí priatelia!

Včera sme hovorili o stupňoch imaginácie, inšpirácie a intuície. Naša úvaha vyvrcholila otázkou, na čom pri tejto postupnosti vyšších stupňov vedomia v prvom rade záleží. Je to fakt, že tablo životnej cesty Ježiša Krista je vpísané do éterickej aury Zeme. Nebolo odovzdané duchovným hierarchiám, nebolo vyzdvihnuté do duchovných svetov, ale zostało tu, v blízkosti, a obsahuje všetku múdrost' tohto sveta v koncentrovanej podobe. Ked' sa totiž svetové Slovo stalo telom, stal sa život tohto stelesneného svetového Slova odhalením jeho vnútorných tajomstiev.

Včera sme hovorili o tom, že dve scény tohto tabla sú zvlášť významné: pokušenie v pústi a getsemanská noc. Najprv sa pokúsime z nového hľadiska porozumieť scéne pokušenia v pústi.

Tri pokušenia súčasnosti

Pozorovaním moderného duchovného života zistujeme, že je spoluúčastníkem troch prúdov: vedy, umenia a náboženstva. Ak vychádzame z duchovno-morálnych hľadísk, náboženský život v súčasnosti nie je taký čistý, ako by mal byť. Značne sa odklonil od pravidla, ktoré bolo v tejto súvislosti dané Ježišom Kristom:

"Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta"

Aj v náboženskom živote sa "ríša tohto sveta" zdôrazňuje tak výrazne, že môžeme oprávnene povedať: náboženstvo podľahlo pokušeniu počítať s pánom tohto sveta. Ak napríklad hovoríme o dejinách Ríma, musíme si priznať, že Rím chcel byť náboženský centrom, ktoré malo vládnut' nad "svetom a jeho nádherami". A tak môžeme povedať, že rímske kresťanstvo - ktoré je repre-

zentatívne,
lebo ostatné
formy iba
kráčajú v je-

ho šľapajách -
sa usilo-
valo o získanie mo-
ci nad svetom a jeho nádherami.

Toto je prvé pokušenie v púšti. Ako sa isto pamätáte, prvé pokušenie spočívalo v tom, že Ježišovi Kristovi bol ukázaný svet a jeho nádhery, a bolo mu to všetko slúbené, ak len uzná centrálnu postavu sveta ako takú a bude verný jednému centru, jednému bodu *v nádhere tohto* sveta. A my môžeme povedať: Pokušenie organizovať svet na základe mocenského princípu a obiahnuť ho za pomoc centralizovanej mocenskej štruktúry je čímsi, čo v dejinách zohráva značnú rolu, a to takú, že neviedla len k duševným a duchovným katastrofám, ale aj ku krvavým vojnám.

Ak teraz uvažujme ďalší prúd súčasného kultúrneho života - umelecký život, zistíme, že necháva duchovne usilujúceho sa človeka často neuspojkeného. Príčinou toho je skutočnosť, že človek vo svojej umeleckej tvorbe čerpá čoraz častejšie z hlbokých, temných podloží svojho *podvedomia*. Zoskakuje z "cimburia chrámu" svojho jasného vedomia dole do sféry pudov a inštinktov, aby odtiaľ nechal vzíť niečo, čo má platiť za zjavenie anjelov. Môžeme povedať: umelecký život súčnosti je vo vysokej, veľmi vysokej mieri výrazom podľahnutia druhému pokušeniu v púšti.

Karmická príčina toho, že Goethe vo svojom "Faustovi" predstavil Mefista ako *zmiešanú* postavu, v ktorej súčasne vystupujú luciferské i ahrimanské prvky, je tá, že Goethe mal vo svojej karne do činenia s druhým pokušením, to znamená so súčasným vystúpením Lucifera i Ahrimana. Preto stváril Mefista ako toho, kto prináša druhé pokušenie: pád z "cimburia" do pripasti nevedomého.

Tak môžeme rozumieť nie len Goetheho najväčšej životnej skúške, ale aj skúškam všetkých ostatných osobností, väčších i menších: s troma pokušeniami majú do činenia všetci ľudia.

Ak teraz obrátíme svoju pozornosť na život *vedy*, tu máme v grandióznom rozsahu do činenia s pokusom, premeniť "kamene na chlieb". Lebo moderná veda sa zakladá na názore, že to mŕtve, minerálne by mohlo byť základom všetkého, a že všetko živé by malo byť len výsledkom pohybu tohto mechanického, mŕtveho; tzn. všetok "chlieb by mal vznikať z kameňa".

Môžeme teda povedať: obsah troch pokušení v púšti možno pochopiť nielen z evanjelií, ale aj pri ne-predpojatom pozorovaní celého kultúrneho života.

Príklad: Národný socializmus

Tri pokušenia žijú v súčetových dejinách. Aby sme ich prežili, nemusíme ísť do púšte, stačí na to púšť našej kultúry. A ak je rozširované napríklad intenzívne úsilie o to, uznáť v jednej osobnosti uskutočnenie najvyššieho mocenského princípu, v *krvi* vidieť najvyšší prejav ľudskej a božskej múdrosti, a *pôdu* pokladat' za niečo,

*Nikto nevie, aký je zlý,
kým sa nezačne usilovať byť
dobrý.*

C. S. Lewis

čo má určovať osud, tak v tomto úsilí o jednotu vedenia, o určujúcu úlohu krvi a o determinujúci význam pôdy máme všetky tri pokušenia *naraz*.

Dívať sa na pôdu ako na to primárne, určujúce, namiesto vzhliadania k nebu znamená totiž obrátenie ľudského pohľadu v smere premeny "kameňov na chlieb": Dole ležia kamene, chlieb rastie zo sily nebies. Ak pôde priznáme, že je primárna, súhlasíme s tým, že "kamene sú premieňané na chlieb".

A ak krv pokladáme za to, čo má človeka viesť, odkiaľ má čerpať inšpiráciu, vyjadrujeme tým vnútorný súhlas s druhým pokušením: ponoriť sa z "cimburia", z najvyššieho bodu vedomia do sféry krvi a väšní.

A ak sme naklonení priznať jednej osobnosti maximálnu moc, je tento sklon výrazom vnútorného súhlasu s návrhom, ktorý diabol predložil Ježišovi Kristovi, že mu bude daná "všetka moc a nádhera", ak pred ním klesne na kolená a bude ho vzývať.

Tak stojí súčasnosť v znamení troch pokušení. Nemožno jej ani lepšie porozumieť ako tým, že ju pozorujeme z tohto hľadiska. Je to hľadisko morálno-praktické a súčasne to najhlbšie.

Tento sklon súhlasíť s troma pokušeniami v púšti žije však v *celej* ľudskej prirodzenosti. A to, čo nazývame súčetovými dejinami, nie je v podstate nič iné, ako opakujúca sa karmická konfrontácia ľudstva s prvým, druhým, tretím alebo naraz všetkými troma pokušeniami. Tak existujú epochy, v ktorých malo ľudstvo do činenia s prvým, inokedy s druhým pokušením, epochy, v ktorých malo do činenia s oboma, a aj kritické obdobia, v ktorých vystupovali všetky pokušenia súčasne. V tejto epochi žijeme my. Ako antropozof môžeme rozumieť, prečo: preto, lebo žijeme v čase, v ktorom sa má udiť návrat Krista. A tak je takpovediac prirodzené, že i prekážky v podobe troch pokušení teraz nepredstupujú pred *Ježiša Krista*, ale pred *ľudstvo*. Ľudská prirodzenosť je preniknutá silami týchto troch pokušení, a ľudská karma je vyrovnaním sa s nimi.

Zážitok nižšej prirodzenosti človeka na prahu duchovného sveta

Keď sa človek blíži k prahu duchovného sveta, ktorý je strážený "strážcom", má pred sebou úlohu: rozpoznať v sebe sily týchto troch pokušení a zbaviť sa ich, nechať ich na *tejto* strane "prahu", kým je jeho vedomie na *onej* strane. Človek sa musí byť vo svojom *myslení* osloboodiť od tela, myslenie musí byť netelesné. *Cítenie* človeka sa musí osloboodiť od vplyvu náhody a *vôľa* musí byť očistená od mocenských chútôk.

Ak by totiž človek prenesol cez "prah" duchovného sveta napríklad mocenské chútôky, mohlo by to mať nesmierne ničivé dôsledky, pretože práve vôle je potom posilnená tak, že o jej účinkoch nemá človek so svojím vedomím na tejto strane "prahu" ani potuchy. Preto tu stojí "strážca prahu" a ukazuje človeku jeho dvojníka, to znamená ukazuje človeku jeho podvedomie a odhaluje mu ho, takže človek má pred sebou neklamný a zreteľný obraz o rozsahu a vnútornej povahе všetkých síl, ktoré v sebe nosí; síl, ktoré ho zapletajú do troch pokušení bytia.

Premena duševných síl myslenia, cítenia a vôle na onej strane prahu

Ak má človek dostatok odvahy uniesť tento pohľad bez toho, aby upadol do zúfalstva nad svojou vlastnou povahou a stratil nádej, takže sa premení takmer na živý popol, ak má človek odvahu uniesť túto pravdu, môže prekročiť "prah". Potom sa odohráva premena v jeho myslení, cítení a chcení.

Jeho *myslenie* sa stane niečím celkom iným, ako bolo predtým. Ak dovedy o niečom premýšľal preto, aby dospel k záverom, ak jeho myslenie plynulo tak, že z jednej myšlienky odvádzal ďalšiu, teraz sa myslenie mení na prúd, ktorý smeruje nahor. Myšlienka sa stáva otázkou, ktorá stúpa k hierarchiám. Človek prostredníctvom svojej bytosti prežije stretnutie s hierarchiami, a aj so zomrelými ľuďmi. S odpovedou sa potom vráti späť a po prebudení si ju pamätá. Myslenie sa stáva odpovedou, sila myslenia sa stáva vertikálnou pamäťou silou.

Mení sa aj *cítenie*. Nebude viac výrazom toho, čo cíti človek *osobne*, ale sa premení na rozširujúci sa okruh, zahŕňajúci nie len tie dojmy a pocit, ktoré môže človek prijať do svojej duše zvonku, ale i to, čo žije ako poslanie a úlohy v iných bytostach. Tak stál napríklad Rudolf Steiner zoči voči zomierajúcemu, duševne chorému Friedrichovi Nietzschemu. Vo svojom "životopise" hovorí, "...že sa tu jedna ušľachtilá duša takmer vznášala nad telesnými procesmi", a stalo sa, že v dôsledku tohto dojmu Rudolf Steiner prijal do *seba* úlohu tejto duše a pokračoval v nej. Vzal na seba aj poslanie Goetheho a i to, čo bolo nesplnené z úlohy Schröera. Myslím si, že môžem s určitosťou povedať, že sa tým nevyčerpáva všetko, čo Rudolf Steiner prijal v záujme iných duší. A práve touto schopnosťou sa stáva cit: prijať do vlastného duševného okruhu osudy iných bytostí a ľudí.

A s vôleou človeka, ktorý minul prah, sa deje to, že sa povznáša a stáva sa tokom, riekou v duchovnom svete. Tento proces sa podobá písmenu "T", a to *vnútorno-morálne* vypovedá o tom, že sa vôle oddáva toku času; zjednocuje sa s tým, čo prúdi do budúcnosti. Človek sa potom vo svojej

vôle cíti byť začlenený do veľkej úlohy duchovného sveta. Jeho vôle sa stáva mostom, ktorý vedie od toho, čo bolo chcené predtým, k tomu, čo bude chcené v budúcnosti. Pre všetkých bielech okultistov preto platí zákon, že nikto nemôže vystupovať vo svojom vlastnom mene, ale že vždy pokračuje v misii nejakého predchodcu, na ktorú nadvázuje, a že vždy urovnáva cestu niekomu ďalšiemu, kto v nej bude pokračovať.

V bielom okultizme nikdy nie je nejaký človek a jeho misia *samoúčelom*. Človek má vždy vedieť, že je mostom, ktorý tu spája predchádzajúce snahy s budúcimi. Práve takéto premeny duševných súčiastí človeka znamenajú prekročenie prahu.

Pašiové stupne ako sily za prahom

Sila odolať "prvemu pokušeniu v pústi", ktorej sme sa tu snažili porozumieť, nachádza svoj výraz v *omývaní nôh*. Ona je tým, čo prekonáva mocenské chúťky. A tá sila, ktorá dokáže klásť odpor "druhému pokušeniu v pústi", pokušeniu vnoriť sa do podvedomia a odovzdať sa mu, je silou *bícovania*.

Je to už raz tak, že ľudské vedomie pozostáva z vplyvov Lucifera a Ahrimana. Obaja na neho útočia. Človek má v strede vytvoriť prúd čistého duchovna a *stáť* v ňom bez toho, aby zakolísal napravo či naľavo. To je vernosť vedomiu, a pevné zotrvávanie v tomto vedomí je silou, ktorá je preverovaná bičovaním. Útoky sprava a zľava sú bičovaním, ktoré sa prejavuje tým, že človek je luciferskými a ahrimanskými vplyvmi tahaný napravo a naľavo. Keď človek neuhybá, zasahuju ho údery. Deje sa to vo vnútornom živote pri meditácii, ako aj vo vonkajšom živote, keď človek stojí na tomto stupni vývoja svojho osudu.

Sila schopná klásť odpor tretiemu pokušeniu nachádza svoj výraz v obreze *korunovania trním*. Aby sme tomu rozumeli, musíme si uvedomiť, že korunovanie trním udeľuje človeku určitú *hodnosť*, a sice takú, ktorú získava od "strážcu prahu". Človek, ktorý sa stretol so strážcom prahu, je do istej miery poverený sám plniť úlohu strážcu prahu. Znamená to stáť tak, že nesmie zakolísť ani o krok dopredu či dozadu, zoči voči svetu,

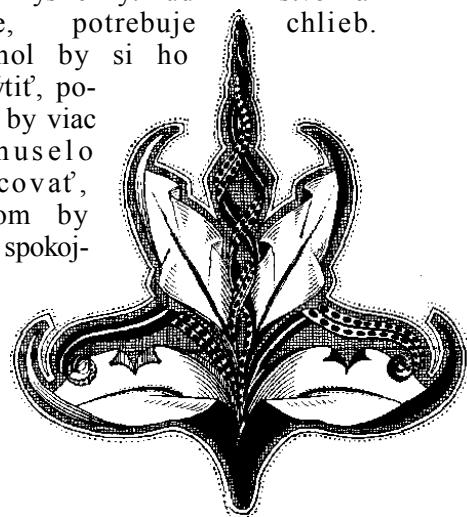
ktorý pokladá túto hodnosť strážcu za niečo smiešne a nedôstojné. *Strach a zahanbenie*, ktoré žijú v podvedomí, musia byť protisilou takto stojaceho človeka prekonané. Strach a zahanbenie chcú totiž zostať skryté.

Iní ľudia s ostrosťou rovnajúcou sa jasnovidnosť rozoznávajú *nedostatky* osobnosti takto stojaceho človeka a *protirečivosť* jeho výpovedí, a tak môžu zdanivo vnútorme oprávnenie povedať: pravda, ktorú tento človek zastáva, je obhajovaná nedôstojným spôsobom, a teda je to nedôstojná pravda. Táto takpovediac nutnosť -stát- -takto pred nehanebnými očami, ktoré človeka odhalujú, pred ušami, ktoré takmer jasnočujne načuvajú negatívnuemu: to znamená stáť v pozícii korunovaného trním, to znamená mať hodnosť, ktorá človeka zraňuje, ktorá ho *samotného* bodá. Človek tu musí mať silu, prekonať súcit k *sebe samému*, byť na *seba* tvrdý. Súčasne musí prekonať i súcit k iným ľuďom, ktorých by chcel ušetriť pred odhalením pravdy, vyvolávajúcim zahanbenie a strach.

Demaskovať ilúzie ako také je veľmi ľahké, pretože to človeka zraňuje. Ľudia ilúzie milujú a chcú ich, lebo ich utešujú a dávajú im možnosť, byť so sebou spokojný a vyrovnaný.

Vyzaduje to už určitú dávku tvrdocti, predkladať pravdu svetu. No táto tvrdość je niečim, čo človek *musí* vyvinúť, keď chce zastupovať pravdu. A táto tvrdość je výrazom sily, ktorá je potrebná na prekonanie pokušenia premeniť "kamene na chlieb". Toto pokušenie totiž neapeluje na mocenské chúťky, ani na želanie ponoriť sa do podvedomia, ale na ľudský súcit.

Dostojevskij tomu dobre rozumel, a v súvislosti s tým, ako pokušiteľ po kúša Ježiša Krista, formuluje nasledujúce myšlienky: ľudstvo hla duje, potrebuje chlieb. Mohol by si ho nasýtiť, potom by viac nemuselo pracovať, potom by bolo spokojné.

Ježiš Kristus túto požiadavku odmieta, a tak ľudstvo ďalej pracuje v pote tváre, nadálej ostáva ponechané napospas núdzi a práci. Za touto tvrdošťou však stojí *pravá* láska, ktorá často musí kvôli pravde premáhať súcit. Táto sila, prekonávať súcit, ked' to vyžaduje pravda, je silou, ktorá odporuje tretiemu pokušeniu v pústi. Ked' sa tak človek stane strážcom pravdy, ktorá je za "prahom", stáva sa tým zároveň aj "strážcom svojho brata".

Tým, že človek získa tento vnútorný postoj voči iným ľuďom, stojí v protiklade k slovám, ktoré sprevádzajú prvú vraždu, brato vraždu Ábela Kainom: Kain *nechcel* "byť strážcom svojho brata". Na čom záleží na ceste k zasväteniu je ono: "chcem byť strážcom svojho brata". Ked' sa stal človek strážcom duchovného, strážcom pravdy, najbližší krok spočíva v tom, stat' sa strážcom svojich blížnych, "svojich bratov". To znamená *nesenie kríza*. Človek potom nesie bremeno osudu, nie len svoje vlastné, ale aj iných ľudí. Nesenie kríza je rozhodnutím, stat' sa "strážcom svojich bratov".

Ak teraz pokračujeme na tejto ceste ďalej, prichádzame k istej etape vnútornnej cesty človeka, kde sa pred nami vynára scéna v *getsemanskej záhrade*. Čo je vlastne také otriasajúce na tejto scéne? Hlboko otriasajúca je osamelosť postavy v záhrade, medzi temným mlčiacim nebom a spiacimi najbližšími ľuďmi. Toto je tá situácia, na ktorej záleží.

Aby sme porozumeli tomuto obrazu, uvádzame nasledujúce vysvetľujúce skutočnosti: Ked' človek postupuje na ceste duchovného školenia, sám to pozoruje iba veľmi málo. Iní ľudia a vyššie bytosti to pozorujú, on sám nie. Môže dobyť a slávitívnom,

repoznať svoje chybosti, ale o tom počuť dosiahlo, nemôže vedieť. Samotní bohovia sa museli na si edmy deň

stiahnuť a odpočívať; až tak sa mohli dozvedieť, že svet, ktorý stvorili, bol dobrý. O to menej môžu povedať ľudia, či nastáva nejaký pokrok v ich vnútornom duchovnom vývoji. Jedno znamenie však existuje: je ním skutočnosť, že človek sa vnútorme stáva čoraz osamejším. Najprv mal veľa názorových súdruhov, ktorí boli vzhľadom na tie isté otázky a starosti rovnačko bdelí, ako on; potom so zdesením zistí, že tento okruh ľudí sa stále zmenšuje, až nakoniec ostávajú len dvaja či tria ľudia, ktorí ešte v tejto oblasti bdejú, ostatní spia. V určitej chvíli to človek zistí. Nakoniec príde ten bod, v ktorom sa ocitá sám medzi spiacim ľudstvom - a temným, mlčiacim nebom. Lebo v hodine veľkých rozhodnutí nebo mlčí - to je zákon. Duchovné bytosti nechcú človeka pohnúť k žiadnym rozhodnutiam. Človek musí zo svojej slobody rozhodnúť o všetkom, čo určí jeho osud, jeho cestu. Možno povedať, že tú situáciu, ktorú v mimoriadnom rozsahu prežíval Ježiš Kristus, musí na ceste duchovného školenia nejakým spôsobom prekonať každý.

Táto getsemanská situácia je predstupňom *ukrižovania* človeka. Ukrižovanie *nie* je zážitkom *rozvolnenia*, ale zážitkom *pribíjania*, zážitkom *pribitosti*. Od skúšky, ktorá nachádza svoj výraz v getsemanskej scéne sa odvádza preto, lebo človek musel pred svojím vnútorným ukrižovaním - a to je intuícia - prejsť sférou Ahrimana. Človek spoznal svetové sily zmeravenia, strnulosť. Musel prekonať sily spánku, to, čo robí ľudí tupými a nevedomými voči všetkému, na čom v skutočnosti záleží.

Jeden z obrazov, ktoré musí človek prežiť, je ten, ako sa ľudstvo nachádza zoči-voči vyšším skutočnostiam v meravom spánku. Ďalší je ten, že tieto sily v *sebe* musí prežívať ako *strach*. Spánok a strach, to sú prejavy Ahrimanovej moci vo svete. Tu človek *spoznáva* Ahrimana - nie len tak, ako sa prejavuje v dianí, ale spoznáva aj jeho *pohľad*.

Na katedrále Notre Dame v Paríži sa nachádza socha, nazývaná "Diable Penseur", zamyslený, do myšlienok ponorený diabol, postava, hľadiaca ďaleko do diaľky. Čo sa vyjadruje touto postavou, čo tu vychádza najavo? Nenávisť, alebo náruživosť, alebo strach? Nie! V tejto postave sa prejavuje nekonečná, nesmierna, kozmická

nuda. To je vlastne tajomstvo Ahrima: vie, čo všetko bude, aj to, čo bude s ním, aj to, že o jeho zániku je rozhodnuté, že však napriek tomu *musí* ďalej pôsobiť tak, ako pôsobí; sedí, tam kde sedí, a všetko je mu známe. Zmeravenie, ktoré z neho vychádza do sveta, je vnútorme silou nekonečnej presýtenosti, nekonečnej nudy. V človeku vyvoláva strach, sama o sebe však nie je strachom.

Ked' sa človek stretne s touto ustrňujúcou silou sveta a prežíva ju, prijíma rozhodnutie stáť proti Ahrimanovi rovnako nepohnuto, nie však z presýtenosti a nudy, ale z vernosti a lásky k Zemi a ľudstvu. To je ukrižovanie. Je to rozhodnutie, stáť oproti v rovnakom zmeravení - ale len navonok, kým *vnútorme* je to nepohnutost' vo vernosti duchu. Toto je *ďalšie* znamenie, ktoré môže byť postavené proti nehybnému kamennému "Diable Penseur". Moci zmeravenia je teda protipostavená nepohnutost' vernosti svetovému princípu lásky.

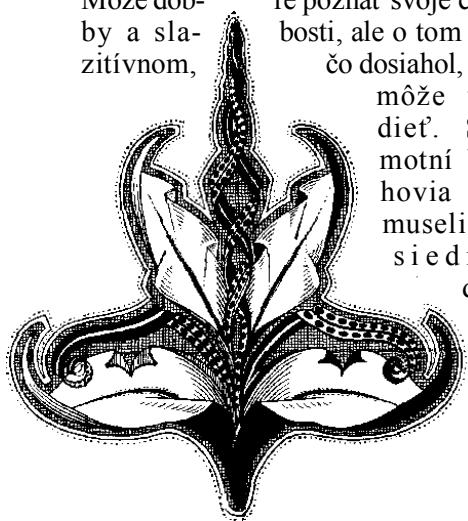
Malý a veľký strážca prahu

Ak sa človek rozhodne *pre*, stretne sa s "Veľkým strážcom prahu", s tým, ktorý bol najprv ukrižovaný *kozmicky* - o čom vedel už Platón, ked' hovoril o krízi sveta - s tým, ktorý bol neskôr ukrižovaný v tele; jeho človek stretne ako veľkého strážcu prahu chrámu ľudstva.

Malý strážca stráži tajomstvá duchovného sveta, hierarchii. Veľký strážca stráži vchod do chrámu ľudstva, o ktorom sme hovorili. Je strážcom ideálu ľudstva budúcnosti, a to v tom zmysle, že nie je strážené poznanie, ale *uskutočnenie* tohto ideálu.

Pri stretnutí s prým strážcom ide o poznanie pravdy. U druhého záleží na uskutočnenie ideálu ľudstva; tu nejde o poznatky, ale o činy, o pôsobenie. Ked' sa človek stretne s veľkým strážcom prahu, a stáva sa v istom zmysle sám zástupcom *Kristovho impulzu* vo svete. Znamená to stáť vo vnútornej nepohnutosti, takpovediac priklincovaný k stĺpu, a súčasne to znamená prebudiť vo svete tón svedomia a nechať ho znieť.

O ceste, ktorá vedie k týmto zážitkom a skúsenostiam, budeme zajtra hovoriť z inej strany, a ja dúfam, že nám z toho vyplynie o týchto veciach ešte niečo bližšie a konkrétnejšie.

SVETLO NA REINKARNÁCIU 3

Čo sa skutočne prevteluje?

Protichodné názory učiteľov a tradícií na znovuvtetelovanie

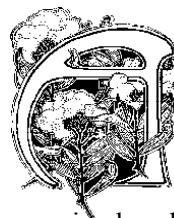
EMIL PÁLEŠ

ZHRSNUTIE

Rôznorodé náhlady na reinkarnáciu začnú dávať zmysel, ak si uvedomíme, že každá tradícia kládla dôraz na inú zložku ľudskej bytosťi. Mnohé tradície sledovali predovšetkým pokračovanie astrálnych sôl po smrti človeka, a preto hovorili aj o prevtelovaní do zvierat. Iné, ako budhizmus, kládli väčší dôraz na mentálne zložky, a pripúšťali, že sa môžu roz-vteliť do viac ako jednej osoby. Éterické sily, čo sa odovzdávajú v rámci rodovej dedičnej línie, má na zreteli reverend Mun. Čo sa skutočne prevteluje, je len morálne jadro človeka.

Na iluzívnosť znovuvtetelovania nižšieho ja poukázali napríklad Brunton alebo Ramana Mahariši. Sklon k sebaklamu v otázke reinkarnácie u ľudí vyplýva zo sklonu stotožňovať sa so svojím nižším ja. Večnú duchovnú individualitu od nižších duševných sôl jasne odlišovali Bô-Yin-Ra a Abd-ru-shin. Nižšia bytosť v človeku sa musí obetovať vyššej, aby sa posvätila a stala večnou, dodáva Rijckenborgh.

Pokračovanie zo Sophie 13

k si teda chceme urobiť ozajstné jasno a rozmotať to spletité klbko otázok okolo reinkarnácie, musíme začať rozlišovať najmenej sedem duchovne-duševných dejov, ktoré sú relatívne samostatné, a ktoré ľudia zatial nerozlišujú, ale ich

miešajú do jedného neprehľadného klbka:

1. Je to fyzické telo, smrteľné, ktoré po smrti stráca formu a jeho molekuly sa rozptýlia v minerálnej ríši. Ne-skôr sa môžu opäť stať súčasťou fyzického tela nejakého minerálu, rastliny, zvieratá alebo človeka. Jednotlivé fyzické znaky, formy, farba očí, vlasov atď. zomrelých jednotlivcov sa opäť objavujú v iných jednotlivcoch a tento proces sa volá *dedičnosť*. Pritom fyzické telo určitého jednotlivca vzniká kombináciou genetického materiálu celého jeho biologického ro-

du, t.j. veľkého množstva jeho biologických predchodcov.

2. Éterické telo, smrteľné, ktoré po smrti stráca formu a rozplýva sa do svetového éteru. Étery, ktoré v nom pôsobili, sa opäť stávajú materiálom pre tvorbu éterických tel rastlín, zvierat a ľudí.

3. Astrálne telo, smrteľné, po smrti sa rozpadá na zložky a rozlieva v svetovej astrálite; je materiálom pre stavbu ďalších astrálnych tel zvierat a ľudí. Pocity, väsne, emócie pokračujú ďalej v astrálnych telách viacerých jednotlivcov s podobnými sklonmi; najhrubšie väsne pokračujú ďalej v as-

trálnych telách zvierat.

4. Mentálne telo, smrteľné, po smrti stráca integritu; jednotlivé myšlienky však žijú ďalej v iných ľuďoch, ktorí sa nimi zaoberajú a dotiahnu ich do konca.

5. Kauzálné telo (vyšší *manas*), prvé nesmrteľné duchovné telo, ktoré prechádza inkarnáciami a buduje sa z premeneného myslenia, čistých morálnych pojmov, tzv. *duchovného striebra*.

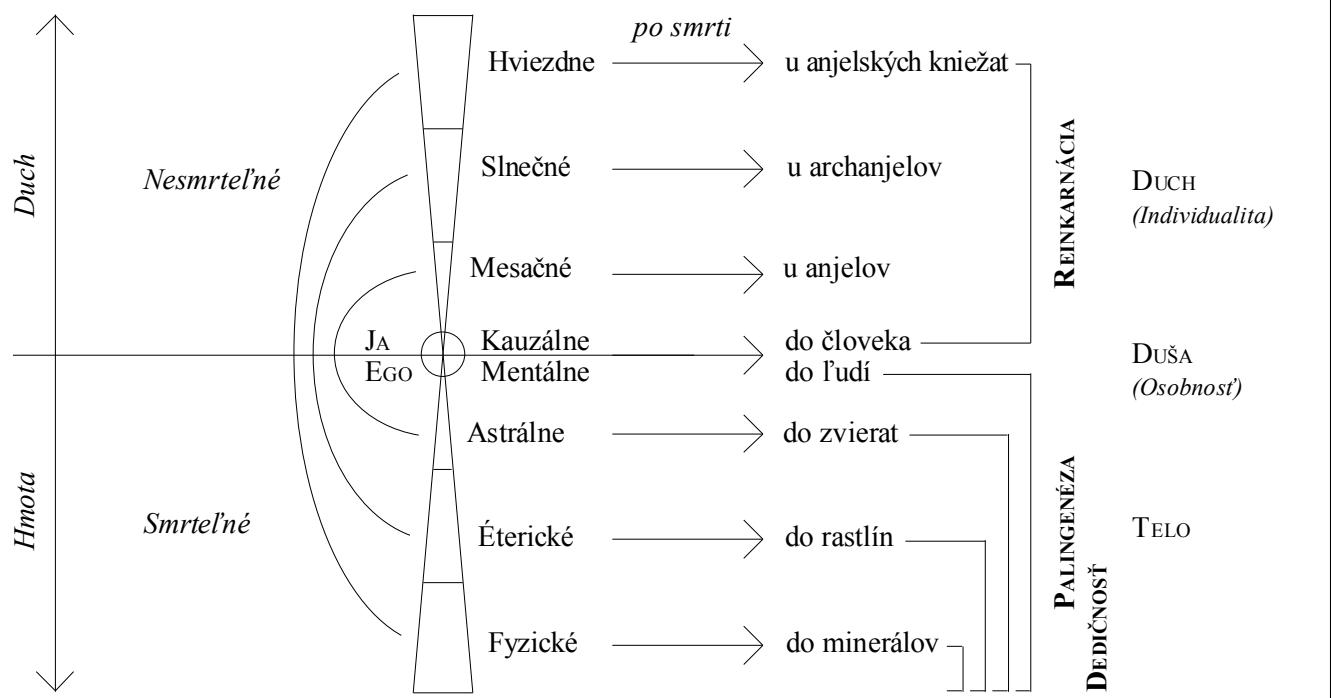
6. Druhé nesmrteľné duchovné telo (*budhi*), ktoré sa buduje z čistej duchovnej lásky, z tzv. *duchovného zlata*.

7. Tretie nesmrteľné duchovné telo (**átma**) vzniká z premenenej vôle, z *duchovných cností*. (Hierarchiu duchovne-duševných princípov človeka pozri v tabuľke na str. 35 v Sophii 11)

Len v súvislosti s naším nesmrteľným, vyšším ja má teda význam hovoriť o reinkarnácii, o putovaní večnej individuality jednotlivými vteleniami. V súvislosti s naším smrteľným, nižším ja má potom zmysel hovoriť len o palingenéze, t.j. o prenášaní, návrate či znova objavení sa jednotlivých vlastností, ktorého špeciálnym prípadom na fyzickej úrovni je tzv. dedičnosť.

ASTRÁLNA PALINGENÉZA.
HINDUIZMUS. ORFIZMUS

Akonáhle si osvojíme uvedených sedem rovín pohľadu, vnesie to do všetkých tých nekonečných a nikam nevedúcich polemík okolo reinkarnácie nádherný poriadok: uvedomíme si, prečo jednotlivé staré kultúry, náboženstvá, cirkvi a rozliční duchovní učitelia hovoria o reinkarnácii toľko protichodných vecí; prečo jedni veria v prevtelovanie do zvierat a druhí nie a

Sedmčlenný človek a jeho zákonitosti

tretí popierajú reinkarnáciu vôbec atď. *Staré kultúry pred Kristom - ktoré sa ešte stotožňovali hlavne so svojím astrálnym telom a pocitovou dušou - vlastne nikdy nehovorili nazaj o reinkarnácii, ale len o akejsi kvázi-reinkarnácii - v skutočnosti astrálnej palingenéze* - a preto mohli hovoriť aj o "prevtelovaní" do zvierat. Ked' teda Platón hovorí o Orfeovi, že sa prevtelil do labute, tak to znamená len tol'ko, že v Orfeových citoch prúdili substancie také čisté, že po jeho smrti mohli prejsť len do takých ušľachtilých zvierat, ako sú labute. Ked' sa teraz na Sokratovu formuláciu vo Faidonovi prizrieme pozornejšie, zistíme, že sa vyjadruje tak, že *"túžby po telesnom, ktoré na dušiach lipnú, budú opäť uzavreté do tela."*

Usr̄hs-p̄ha sa vo svojom úvode k tantrickej metafyzike otvorené "prerieka", že "astrálne telo (*linga šaríra*) je to, čo sa vlastne znova rodi."²⁴ Astrálne telo však po smrti nepretrváva ako nejaká kompaktná entita, ktorá by sa ako celok "prestahovala" do nového tela, ale - ako sme už povedali - rozlieva sa do sfér planét, a len informácia o nevyrovnanej karme, ktorú daný jednotlivec rozpútal, zostáva v myslach planetárnych inteligencií (sudičiek), ktoré mu podľa toho pri návrate do nového vtelenia utkajú astrálne telo odznova. Toto astrálne telo nie je *to isté*, ale v najlepšom prípade by mohlo byť len *také isté*, alebo *čiasťou také isté*, lebo človek na seba v

každom vtelení môže vziať len časť svojej karmy - podľa toho, za akéj kozmickej konštelácie sa rodí.

MENTÁLNA PALINGENÉZA. BUDHIZMUS. LÁMAIZMUS

Takto konečne pochopíme aj to, prečo budhisti hovoria, že v skutočnosti niet žiadnej duše, ktorá by sa prevtelovala; že osobnosť človeka je iba zdanlivá, že vzniká len súhrou, spojením piatich zložiek (*skandha*), ktoré sa po smrti rozpájajú, aby sa niekde inde v budúcnosti spojili s inými do nejakej novej osobnosti. Ak ste videli film *Malý Budha*, rozpamätajte sa, ako skončil: budhistickí mnísi hľadali znovutelenie svojho lámu - až našli nakoniec tri malé deti: láma sa roz-vtelil do troch detí!! - a každé z nich dostalo jednu tretinu jeho mentálnych schopností: jeden chlapec zdedil inteligenciu, druhý manuálnu zručnosť a tretie - dievčatko súcit. Z toho vidíte, že *budhisti, ked' hovoria o znovuzrodzovaní, v skutočnosti nehovoria o reinkarnácii duchovného ja človeka, ale majú na mysli len mentálnu palingenézu.*

S tým súhlasí aj fakt, že mnohé indické náboženské smery, vrátane tibetského lámaizmu si predstavujú, že človek môže hned po smrti, bez akéhokoľvek medzipobytu v duchovnom svete, okamžite transmigrovať do nového tela. Tzn. že človek by bol vlastne stále len na zemi a nikdy v duchov-

nom svete. Ľudský duch však tento medzipobyt v duchovnom svete nevyhnutne potrebuje, a to aspoň taký dlhý ako bol jeho pobyt na zemi. Z duchovného sveta si človek totiž prináša sily, z ktorých žije, ktoré v ňom po narodení ďalej pôsobia za prahom jeho vedomia ako svedomie, ako pocit určitého životného poslania, ako spomienka. Tento veľký rytmus sa v malom opakuje v každodenneom striedaní bdenia a spánku. Tak ako v spánku sa človek otvára duchovnému svetu, aby načerpal, obnovil svoje duchovné a duševné sily do ďalšieho dňa, tak to robí aj medzi smrťou a novým narodením. Predstava, že by človek mohol žiť nepretržite len na zemi, je asi taká nepriateľná, ako predstava, že by mal celý život iba bdiť. Taký človek by musel byť už úplne vyčerpaný a vyprahnutý ako nejaký viacsiročný starec, musel by úplne stratiť kontakt s duchovným svetom.

O jednotlivých astrálnych a éterických silách pravda možno povedať, že sa v okamihu smrti uvoľňujú z fyzického tela, a sú od tej chvíle v kolektívnom nevedomí k dispozícii aj ďalším jednotlivcom.

V tejto súvislosti si možno položiť aj - pre niekoho azda kacírsku - otázku, či tibetský dalajláma je skutočne jednou a tou istou individualitou, ktorá sa neustále dokola prevteluje. Je to možné, aby dalajláma bol už tisícpäť sto rokov bez prestávky vtelený na zemi? Lámovia veria, že po svojej

smrti sa dalajláma hned' stahuje do tela nejakého diet'a. Jedného z lámov uvedú do mediálneho tranzu; ten povie, v akej oblasti sa dalajláma opäť narodil, a skupina mníchov sa vydá na cestu. Lenže v mediálnom trane - ako sme už vysvetlili - je zásadne nemožné vypátrat' cestu najväčnejšieho duchovného jadra ľudskej bytosti po smrti - ale v skutočnosti len jemnohmotné zložky osobnosti, jeho mysel', pamäť atď. Nájdené diet'a sa potom kvalifikuje na úrad dalajlámu tým, že z viacerých predmetov rovnakého druha vyberie tie, ktoré patrili jeho predchodecovi. Aj to je indícia, že ide len o jemnohmotné formy, upútané na osobné vlastníctvo zomrelého. Dvojročné dieťa, ako sme už vysvetlili na začiatku, najľahšie vycíti, akej osobnosti patrili. *Ak teda pri hľadaní "nového dalajlámu" ide len o astromentalnu palingenézu, treba osobnosť dalajlámu chápať skôr ako kreslo, úrad, ktorý zaujme vždy iná individualita.* Predchádzajúca individualita odovzdá celú svoju osobnosť nasledujúcej, t.j. odovzdáva jej všetko svoje myšlienkové bohatstvo a na zhromaždenú skúsenosť, aby v nej mohla pokračovať. Ochranné inteligencie tibetského budhizmu tak zabezpečujú kontinuitu svojej náboženskej kultúry.

ÉTERICKÁ PALINGENÉZA. REVEREND MUN

Rudolf Steiner hovorí o tom, že ešte dávnejšie, pred atlantskou potopou, bola rozšírená viera v akusi pseudo-reinkarnáciu, ktorá bola v skutočnosti éterickou palingenézou. Ľudia v tom čase žili viac v éterickej ako vo fyzickej sfére a mohli sledovať éterické prúdy, ktoré sa odovzdávali z otca na syna v rámci rodovej línie. Syn teda mohol vo svojom éterickom tele prežívať spomienky na činy a myšlienky svojho otca a svojich starých otcov, s ktorimi sa stotožňoval: *"Čo dnes nazývame pamäťou... to siahá dnes u normálneho človeka len až do prvých detských rokov... V starých dobách boli pomery vedomia, pokial' ide o pamäť, naprostoto iné, než akými sa stali neskôr... Bolo to tak, že si človek spomíнал nielen na osobné zážitky jednotlivého života, ale pamätať sa - dedične - na to, čo zažil jeho otec, starý otec atď. Pamäť bola niečo, čo*

*pretekalo krvou v postupnosti generácií, a až neskôr sa zúžila na jednotlivý ľudský život."*²⁵ Zážitky stotožnenia s predkami v rámci rodovej línie uvádza ako osobitnú kategóriu zážitkov aj Stanislav Grof.¹⁸

Akési znovuoživenie tohto atlantského éterického jasnozrenia nachádzame v učení kórejského reverenda *San Myung Muna*. Mun sice hovorí o akomsí "duchovnom ja", ale pod týmto "duchovným ja" myslí akosi všetky fyzickým okom neviditeľné zložky ľudskej bytosti pomiešané dohromady, resp. nie je jasné, čo tým vlastne myslí. Z ďalších výkladov je však zrejmé, že toto "duchovné ja" nie je ani žiadnym ja, ani nie je *duchovné*. Hovorí sa tam totiž o tom, že toto "duchovné ja" vzniká pri počatí pomiešaním "duchovných ja" iných ľudí, predovšetkým rodičov. Z toho vyplýva, že duchovná úroveň človeka závisí od duchovnej úrovne jeho rodičov, t.j. že "duchovné" vlastnosti sa vlastne dedia v rámci pokrvnej línie, z čoho je zrejmé, že sa tu v skutočnosti vôbec nehovorí o *duchovných*, ale len o nižších jemnomateriálnych zložkách človeka, ktoré sú ešte viazané na fyzické telo a dedičnosť. Navyše kráľovstvo Ducha Mun zamieňa len s tzv. "tretím nebom", ktoré je spomínané v 2. liste Korint'anom 12:2. Z tejto perspektívy, samozrejme v reinkarnácii veriť nemôže.

Pretože si však uvedomuje, že prakticky niet človeka, ktorý by dosiahol dokonalosť v jednom živote - a aby duchovné ja mohlo dokončiť svoj vývoj, je potrebné, aby sa opäť spojilo s fyzickým ja - priznáva, že každé duchovné ja sa musí na zem nejakým spôsobom ešte vrátiť. Tento rozpor reverend Mun vyriešil niečim ako kvázi-reinkarnáciou, v tom zmysle, že duchovné ja zomrelých sa sice vracajú späť na zem, nedostanú však nové fyzické telo, ale nadviažu len spoluprácu s niekym žijúcim, ktorý fyzické telo má, a tak sa prostredníctvom jedného fyzického tela zdokonaľujú viacerí duchovia: *"Do duchovného sveta už prešlo nesmierne množstvo ľudí, ale ešte ani jeden sa na zemi, vo svojom fyzickom tele, plne nezdokonalil. Ako môžu byť tieto duchovné bytosti vzkriesené? Duchovné ja človeka nemôže rásť ani nemôže byť vzkriesené mimo fyzického ja. Aby teda boli ľudia v duchovnom svete vzkriesení, musia*

*sa vrátiť na zem a splniť zodpovednosť, ktorú počas svojho fyzického života nechali nedokončenú. Dosiahnuť to spoluprácou s ľuďmi na zemi pôsobením cez fyzické ja iných ľudí, aby im pomohli splniť ich misiu."*²⁶

WHITTON. MULFORD

Taktiež šikovný americký psychotherapeut *Joel Whitton* - keďže vychádza len z výpovedí svojich hypnotizovaných subjektov - celkom mylne počladá astrálne bardo (ocistec) za "rovinu vedomia, ktorá je východiskom našich opakovanych inkarnačných pokusov a kam sa vraciame po smrti tela", teda za vlastný domov ľudského ducha - a astrálne telo zamieňa s naším večným ja: *"Vstúpiť do metavedomia znamená zjednotiť sa s nadčasovou primárnu dušou"*. Na str. 183 výslovne piše: *"Bardo je naším pravým domovom"*.²⁷

Aj americký spisovateľ *Prentice Mulford*, ktorého dielo - inak v mnohých smeroch veľmi hodnotné - bolo inšpirované z určitej časti mediálne, keď hovorí o duchu, má vlastne na myсли dušu, resp. medzi dušou a duchom nerozlišuje; a pod "duchovnou prácou" rozumie predovšetkým mentálnu bielu magiu s cielom pozemského blahobytu, podobne ako *Chosé Silva*. Tomu zodpovedajúce názory na reinkarnáciu sú primerane divoké. Mulford hovorí o "duchu" u zvierat a stromov a o jeho prevtelovaní do človeka: *"Popierať ducha v jednej životnej forme znamená popierať ho vo všetkých životných formách, aj v človeku... Proces opäťovného vtelenia u zvierat je ten istý ako u človeka... Duch zvierat sa môže nakoľko vteliť do muža alebo ženy a jeho základné charakterové vlastnosti sa potom u nich prejavia... Duch mamuta, ktorý žil pred nespočetnými vekmi, môže teraz existovať v slonovi, jeleňovi alebo v divokom koňovi... Duch starého stromu ožíví nanovo strom nový..."*²⁸

Pritom musí byť predsa zrejmé, že jednotlivé *rastliny nemajú žiadnu nedeliteľnú duchovnú individualitu, ale sú len prestípené určitým osobitným duševnom*, ktoré je skupinové: Keď napr. nejakú plazivú rastlinu, ktorá sa rozmnožuje ponárcancami, alebo nejaký ker ako lesné malinčie, ktorý je zakorenéný zároveň na viacerých miestach, rozstriháme na desiat-

ky alebo stovky častí - zrejme v tej chvíli kvôli nám nevznikne sto alebo dvesto nových nesmrtelných bytosť v duchovnom svete...

Že rastliny nemajú vteleného ducha, ani astrálne telo, ukazuje dômyselne *Abd-ru-shin*: "Všetky na určité miesto viazané formy na zemi nemajú nijakú vlastnú dušu. Táto by musela byť totiž príliš závislá od toho, čo sa jej prihodí, a tým by bola vydaná v hrubohmotnosti napospas každej svojvôli... Preto také formy... slúžia len ako príbytky bytosť, celkom nezávislých od týchto foriem, ktoré iba ochraňujú a ošetrojú. Len tvory nezávislé od miesta, ako zvieratá... majú vlastné, pohyblivé jadro... avšak rastliny a horniny slúžia len ako obydlia pre cudzie, samostatné bytosť, ktoré podľa toho nemožno nazvať dušou dotyčných útvarov."³⁴

CAYCE. STEINER.
NEWHOUSEOVÁ

Jeden z najznámejších jasnovidcov vôbec, *Edgar Cayce*, urobil - hovoriac zo spánku - vyše 14.500 reinkarnačných diagnóz, ktoré sú detailne zdokumentované. Hoci za bdelého vedomia bol riadny veriaci - presbytérián, a roztrpčoval sa sám nad sebou, že zo sna hovorí o reinkarnácii. Zo spôsobu, akým tieto diagnózy robil, vidíme, že ani on nečerpal z nadvedomia, ale len z *druhého stupňa podvedomia* (z hlbokého spánku) a tým z mentálnej sféry. Na rozdiel od médií, ktoré čerpajú z *prvého stupňa podvedomia* (zo snového stavu) a tým z astrálnej sféry. *Ani Cayce teda nehovoril o putovaní večnej individuality, ale len o odovzdávaní mentálnych schopností (mentálnej palingeóze)*, čo je očividnej jednak z jeho vlastných výrokov o tom, že v období medzi vteleniami "*mentálne telo zosťáva nedotknuté*",³⁰ jednak z popisu jeho prípadov. Uvádzajúci napríklad prípad človeka, ktorý bol vraj 40 inkarnácií za sebou hudobníkom: "*Na schematickom grafe je znázornené, ako sa u bytosť vyvíjajú rozličné schopnosti (hudobné, umelecké, matematické atď.). Z uvedenej krivky hudobného vývoja je vidieť, že v 2., 3., 4., inkarnácií bytosť hrala napr. len na rákosovú flautu, neskôr na nástroje tej-ktorej epochy... V 35. inkar-*

náciu sa potom narodila už ako génius."²⁹

Spôsiba snáď zmysel ľudskej existencie v tom, aby si človek vybral nejakú jednostrannú pozemskú zručnosť a vyvíjal stále iba tú? Má to zmysel, aby namiesto toho, aby sa človek rozvíjal všeestrane, morálne a esteticky, ako celá ľudská bytosť, by sa mal vyvíjať tak jednostranne, že bude od večnosti do večnosti hrať len na nejaký hudobný nástroj? Čo by si s tým potom - v Nebeskom kráľovstve - počal, kde nebude mať fyzické ruky ani uši? Zmysel života - a to by nám malo byť samozrejmostou - nemôže v konečnom dôsledku spočívať vo vývoji žiadnych pozemských schopností; to

Čo má spoločné RAFFAELOVA SIXTIŃSKA MADONA A NOVALISOVA MODRÁ KVETINA ROMANTIZMU - TO JE URČITÝ DUCHOVNÝ IDEÁL, VZŤAH K PRAVZORU NEBESKÉHO ŽENSTVA

by bola perspektíva veľmi žalostná a nezmyselná, keďže vieme, že Zem, a celé hmotné stvorenie raz v budúcnosti opäť zaniknú.

Ak má mať nejaký človek predpoklady, aby sa stal dobrým maliarom, musí sa narodiť v určitom postavení Saturna voči Slnku, aby jeho fyzické oko bolo príslušne uspôsobené; ak má mať spevácky hlas, narodí sa povedzme s Venušou v 7. dome; ak má mať dar reči, bude mať silnejší vzťah k blížencom (napr. Dante); ak má mať rozvinuté myšienkové sily, počká na kulináciu Jupitera atď. Keby sa človek mal venovať stále len jednému povo-

laniu, musel by sa rodiť stále v rovnakom znamení, s rovnakými aspektami, čo - keby to bolo vôbec možné - by muselo viest' po čase k veľmi zhoubným účinkom. Jeho vyššie ja by sa nikdy nemohlo rozvinúť celé, ale vždy len jeho jedna dvanásťina (alebo ešte menej). Nestal by sa celým človekom, ale len jedným zo znamení zverokruhu, jedným zo zvierat. Jeho vývoj by nesmeroval k celistvému človečenstvu ale k nejakej duševne a neskôr aj fyzionomicky špecializovanej bytosť, ktorá by bola určená len na jednu jedinú činnosť. Prsty by sa mu predĺžili a narastli veľké uši, aby mohol hrať geniálne na husle, ale ostatné orgány a schopnosti by zakrpateli.

Čo si duchovná individualita hudobníka berie navždy so sebou, to nie je nejaká technická virtuoza, absolútne sluch alebo niečo podobné, ale *zmysel pre krásno*, určitý *morálny rozmer*, ktorý hudba obsahuje; a tento morálny obsah možno v budúcom živote vyjadri prostredníctvom úplne iných darov a schopností.

V 18. a 19. storočí sa napr. narodil neobyčajne veľký počet výnimočných hudobných skladateľov: *Mozart, Beethoven, Bach, Liszt, Wagner, Verdi* atď. R. Steiner vysvetľuje, že vlna zasvätencov a filozofov starého Grécka sa v 18. a 19. storočí vtelila v strednej Európe ako hudobní skladatelia. Večné obsahy, ktoré prežívali vo svojom myšlení antickí filozofi (duchovné striebro), prešli v nasledujúcom vtelení hlbšie do cítenia a premenili sa na duchovné zlato. *Tak máme vlastne v klasickej hudbe 18. a 19. storočia v premenenej forme poznanie zasvätenov starého Grécka.*

O Novalisovi napr. Stenier hovorí, že bol v prechádzajúcim živote *Raffaelom*. Táto individualita si totiž vytýčila úlohu, ktorá spočíva vo vyvážovaní jednostranného intelektualizmu posledných storočí rozvíjaním duchovného zmyslu pre Krásno. To urobila v jednom vtelení ako maliar a v druhom ako básnik. Čo má spoločné Raffaelova Sixtińska madona (v modernom pláštji) a Novalisova Modrá kvetina romantizmu - to je určitý duchovný ideál, vzťah k pravzoru nebeského ženstva.

Steiner totiž skutočne - ako jeden z mála - hovorí o prevtelovaní duchov-

ného jadra človeka, a nielen o pseudoreinkarnácii osobnosti. Preto aj Steiner - na veľké počudovanie Petra Michelova - uvádza úplne odlišné prevtelenia významných historických osobností, než napríklad americká jasnovidka Flower Newhouseová a ďalší. Flower Newhouseová si totiž myslí, že ten, kto bol v jednom živote významný mysliteľom, bude ním aj v druhom živote (Sokrates → Benjamin Franklin); že vladár bude opäť vladárom (Nero → Roosevelt), vojak vojakom (Cézar → generál Douglas McArthur), kňaz opäť kňazom (sv. Peter → Albert Schweitzer) atď. Toto sa ľuďom zdá logické. Naproti tomu sa im zdá nepochopiteľné, že by Platón vo všetkých svojich inkarnáciách nemal byť slavným filozofom. Steinerov názvaz, že Platón prežil jeden svoj život ako profesor Karl Julius Schröer (1825-1900) v Bratislave na Schneeweissovej (t.j. Snehobielej, dnes Bielej) ulici, zavrhuje Michel ako "ťažko prijateľný".³¹

Žil Platón v Bratislave? Prečo ľudia nemajú viac záujem o Platóna, keď nie je opäť slávny? Tu sme sa teraz dostali ku koreňu toho, prečo o reinkarnácii v skutočnosti nikdy neboli, nie je ani ešte dlho nebude ozajstný širší záujem, hoci v posledných deťaťročiach je o ňu zdanlivo záujem masový. Ľudia majú záujem len o také minulé a budúce životy, v ktorých bude pokračovať ich terajšia pozemská osobnosť, nižšie ja, ego, so všetkými svojimi ambíciami, nenaplnenými túžbami, predstavami, sklonmi, slabostami... Jána Nováka zaujíma jeho budúci život len vtedy, ak v ňom bude opäť Ján Novák. Ak Ján Novák nemá byť opäť Ján Novák, ale nejaká Nadežda Alexandrovna, ktorá namiesto futbalu vyšíva, namiesto piva pije čaj atď. - taká reinkarnácia ho nezaujíma. To, že či sa nejaké vyššie ja, duch a pod. niekam prevtelí alebo nie, čo sa s ním stane, to ho nezaujíma; nestotožňuje sa s ním, ved' ani nevie o jeho existencii; je to pre neho len dajaká nič nehovoriaca, nezáživná "filozofická abstrakcia".

BRUNTON. AUROBINDO. RAMANA MAHARIŠI

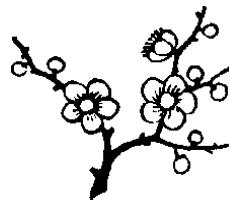
Pozadie ľudských postojov k reinkarnácii vystihol vo svojich zápisoch Paul Brunton: "Ti, kdo tuto nauku

zavrhují, protože je nezájmá žádná minulá nebo budoucí osoba, která není zcela identická s jejich přítomnou osobou, nepostrehnou, že tento nedostatek zájmu vzniká z jejich naprostého stotožňování se s fyzickým tělem. Pokládají je za skutečné "já". Ale to je naprostý materialismus... Znovuzrození stotožňuje člověka více s jeho myslí, než s jeho tělem."³²

Brunton, ako vidno, stotožňuje "ja" človeka s jeho myšľou; a s obľubou používa aj slovo *mentalismus*: "Duše je tatáž, ale vnější člověk nikoli... Jestliže jsou ztracený fyzické vzpomínky na minulé životy, mentální schopnosti a citová zaměření přetrhávají... užívám stejný literární talent jako předtím... to je možné jenom proto, že jsem mysl..."³²

V 6. zväzku svojich zápisov správne odhaluje nekorektnosť ľudo-hinduistickej predstavy o prevtelevaní astrálneho tela - a stavia proti nemu o jeden stupeň kultivovanejšiu filozofickú predstavu o prevtelevaní rozumovej duše, ktorá je vlastná iba človeku: "Obecně rozšířená hindská teorie o stěhování duší není zcela stejná jako filozofická teorie o vývoji duší. Podle první se člověk může znovu stát zvířetem nebo stromem; podle druhé to není součástí běžných procesů Přírody... Nauka o stěhování duší do zvířecích forem byla rozšírována a vedla ke stejným účinkům jako nauka o posmrtném trestu v pekle... křesťanské obrazy duší vrahů, pálených na ohni v podsvětí, slouží k stejnemu varování jako hinduistický obraz duší vtělených do divokých šelem. Přesídlení tohoto druhu nelze brát doslova. Bráhmanští kněží, kteří tu to nauku vyučují veřejně, v soukromí tomu nevěří, jestliže jsou také zasvěcenci filozofie."³²

Zároveň si však Brunton predstavuje ľudskú dušu len ako vyvinutú z duši rastlín a zvierat a pripúšťa, že výnimocne spustlé duševno može opäť klesnúť do zvieracej telesnosti: "Kdo môže spočítať, kolikrát se živoucí bytosť musí vteliť do rostlinného sveta, než je pripravena vstoupit do kráľovství zvířat? ...těžíme ze života a postupujeme výše nebo sestupujeme niž, ako žáci v základní škole... Jestliže (človek) klesne příliš nízko, tento spojovací článek (s osobním bytím) môže byt tak seslaben, že je v příštím zrození vržen zpět do zvířecího těla, aby

Spánok cez deň

Majster Šaku Šon odišiel z tohto sveta šesdesiatjedenročný. Na plniac životné dielo, zanechal veľké učenie - oveľa bohatšie ako učenie väčšiny zenových majstrov. Jeho žiaci zvykli počas letných dní spávať, no on, hoci to toleroval, nikdy nepremával ani minútu.

Už ako dvanaásťročný študoval tendaiské filozofické spekulácie. Jedného letného dňa bolo tak sparno, že malý Šon sa natiahol a zaspal, kým bol jeho učiteľ preč.

Prešli tri hodiny, keď sa zrazu prebral. Počul vchádzat svojho majstra, no už bolo neskoro - ležal tam, roztiahnutý pri dverach.

Prepáč, prepáč, zašepkal majster, opatrne prekročiac Šonovo telo, ako keby to bol nejaký vzácný host. Odvtedy už Šon poobede nikdy nespal.

udělal jiný pokus o normální postup do lidského stavu... Je to něco vzácně se vyskytujícího, abnormalního a mimorádného, ale nikoli nemožného, aby byla lidská bytost vrácena zpět do zvířecího těla..."³²

Avšak: Brunton sice hovorí o "reinkarnácii mentalizmu" - ale predsa si je s najväčšími mudremi Indie, ako Ramana Mahariši alebo Šrí Aurobindo Ghós vedomý, že reinkarnácia psychického ega je len zdanlivá; je ľudovo zaužívaným slovným obratom, no nie doslovnou skutočnosťou; kontinuita osobnosti, ega, je len mája, ilúzia, večná hra vznikania a zanikania, elementov prírody. Čo trvá, je len čistý Duch: "Protože neexistuje ve skutečnosti žádné ego, nemůže existovat jeho znovuzrození... Ale my skutečně prožíváme zdání znovuzrození ega. Všimněte si, že se to vztahuje na obě jeho časti, mysl i tělo; jsou jako bublina plynoucí po proudu a pak mizející, nebo jsou jako uzel, který je rozvázán a mizí..."

Zmény osobní totožnosti v procese reinkarnace samy ukazují, že ne-smrtelnosť malého ega je náboženskou ilúziou. Pouze nalezením jeho vyšší individuality existuje výbec niejaká naděja na zachování niejaké identity, dŕíve než Příroda vstřebá zpět, co zplodila.

Konečný směr evoluce, jak nyní víme, je prostřednictvím osobnosti a pryč z ní. Nalezneme se znova ve vyšší individualitě... V tomto smyslu odumíráme pozemskému jáství a rodíme se v jáství vyšším. To je jediná skutečná smrt, která nás očekává.”³²

Ono vyššie, duchovné ja - v Bruntonovej terminológii *Nadja* - si však Brunton - pod vplyvom indického monizmu - predstavuje dosť abstraktne a neosobne, ako nejaké strnulé Absolutno: “Jednotlivec, ktorý se vynořil, ztratil individualitu a vnořil sa do bezčasové věčnosti. To je nemenné, nezničitelné Vědomí, Nadjá... Protože je Nadjá mimo čas, je také mimo udalosti. Nic se nestane v něm, nebo jemu.”³²

V rovnakom zmysle odpovedal na položené mu otázky aj mudrc *Arunáčaly, Ramana Mahariši*:

“Nerozpouští smrt individualitu osoby, takže již nemůže být znova zrození, stejně tak, jako ztrácejí řeky svou individualitu, vlévajíce se do moře?

- Ale když se vody vypaří a vrátí se jako déšť k zemi, tekou znova v podobě řek a vlévají se do moře. Stejně tak ztrácejí individuality během hlubokého spánku svoji oddelenost, a přeče se opět vracejí jako jedinci se svými minulými tendencemi (samskáry).

- Je znovuvtělování pravdou?

- Znovuvtělování existuje jen potud, pokud je tu nevědomost. Ve skutečnosti však není výbec žádného znovuvtělování (samsára), ani nyní, ani kdy jindy. Taková je pravda.

- Je budhistický názor, že není žádne entity, odpovídající přestavě individualní duše správný, nebo ne?

- Skutečné Já je nepretržité a nedotčené ničím. Reinkarnující se ego patří nižší úrovni, úrovni myšlenky... to proto je budhisté popírají...”³³

Ramana Mahariši výbec vždy a každému odporúčal jediné cvičenie: pátranie po vlastnom ja: “Pýtajte sa najprv, kto som ja?” To je podstata aj jediná metóda džnána-jogy - pátranie po vlastnom ja: “**Čo je to, čo je vo**

mne večné? To som ja. Čo vidím prichádzať a odchádzať, to nemôže byť moje pravé ja.”

Táto nižšia osobnosť, so všetkými svojimi malichernými túžbami a strachmi, omylemi a predsudkami, slabostami a neresťami, neustále sa meniac a nevediac, čo chce - ako by tá mohla byť večná? Nie, tá vo večnosti nijako nemôže obstáť!

“Existuje časť človeka, ktorá nemôže zemriť, nemôže zaniknout. Ale ta je velmi hluboko v nitru... Je směšnou predstavou, že to malé ego se všemi svými přívlastky a kvalitami, bez změny podrží osobní identitu a osobní existenci onoho krátkého výskytu na zemi, zmrazené do něčeho trvalého, přežívající samotnou zemi... Zda bude tento uzlíček osobních tužeb a vzpomínek, což je ego, ale co některí zbožní nazývají duši, při smrti zničen nebo navěky zachován, nepůsobí filozofovi obavy...”

Velké množství lidí je vychová-

MAL BY SA HANBIŤ, KTO SA MNOHO ROKOV NEPRETRŽITE NAMÁHA A CVIČÍ, ABY SA Z NEHO STAL DOBRÝ GRAMATIK ALEBO RÉTOR ALEBO ZEMEMERAČ ALEBO LEKÁR, AVŠAK PO CELÚ TÚ DLHÚ DOBU SA ANI TROCHU NESNAŽÍ, ABY SA Z NEHO STAL DOBRÝ ČLOVEK. GALENOS

váno k tomu, aby se radovalo z výhľadky, že budou žít (po smrti) ve věčnosti (jako ego). Avšak časť těch, kteří dlouho a hluboce uvažují o tom, co to skutečně znamená, se nad stejnou výhľdkou zachvěje hrůzou.”³²

BÔ-YIN-RA. ABD-RU-SHIN

Rozdiel medzi našou večnou individualitou (ja) a našimi duševnými silami dokázali zo svojej vyšej duchovnej perspektívy jasne rozlišovať dva ja nemecky hovoriaci súčasníci zo začiatku storočia - Oskar Ernst Bernhardt a Jozef Schneiderfranken - píšuci pod pseudonymami *Abd-ru-shin* a *Bô-Yin-Ra*. Prvý z nich potvrzuje reinkarnáciu a druhý ju popiera. Ako je to možné?

Abd-ru-shin, keď hovorí o človeku, má na mysli *ducha*: “**Jedine tento duch robí človeka človekom; človek len ním sa môže stať človekom!...** Zviera nemá nič z ducha, preto sa ani nikdy nemôže stať človekom... **duch** sám je vlastným človekom... všetko

ostatné sú iba obaly a tým, že ich nosí, silnie a stále viac sa prezierajú... Po odpadnutí ľažkého pozemského tela... odkladá potom človek postupne všetky tieto obaly, až nakoniec mu zostáva len duchovné telo...”³⁴

Bô-Yin-Ra, keď hovorí o “reinkarnácii”, má naopak na mysli pokračovanie duševných sil, a o duchu hovorí ako o “individualnej večnej vôle”. Orientálnu predstavu, že by sa duša prevtelovala, potom odkrýva *Bô-Yin-Ra* ako klamnú: duch, ktorý prichádza na svet, len pokračuje v práci na zúšľachťovaní duševných sil, ktoré tu zanechali jeho predchodcovia:

“Tvé dítie môže byť daleko starší, než jsi ty sám, díky oném duševním silám z dávného času, ktoré se v ném nově sjednocujú a chtejí s pomocí lidského Ducha dospěť k trvalé Jednotě... bude spojeno s duševnými silami z dávného pravéku, ktoré nemôly možnosť se plně rozvinout a nyní v tvém díteti touží po ztvárnení!... V díteti mohou také působit duševní sily, ktorým dala kdysi podnét vůle, jež patrila človeku dalekých krajů... V jiném díteti možná působí duševní sily, které děkují za svůj vznik muži, který žil na této Zemi, kdy ještě nebyly položeny základy pyramidy...”³⁵

“Jestliže však (duševní sily) takové naplnění v pozemském životě človeka, který mu dal podnět, nenaleznou, projevují se pak tyto duševní sily, již jednou v určitém směru směrující, vždy znova v nových lidských životech, až posléze dospějí k naplnění tím, že konečně splynou s Vúlou, která se v určitém človeku projevuje, a splynou s ním v jednotu. Nesprávný výklad toho, co lze z tohoto dění vyvodit, svedl východní národy k víře v časté “opětné vtělení” člověka zrozením na zemi...”

Môže se stát, že se v človeku, ktorý toto v sobě zažije, objeví velmi živě vytvorené obrazy vzpomíkové, ktoré pocházejí ze života oných lidí, kteří kdysi dali svůj podnět “duševním silám”, jež jsou v některém novém lidském životě aktivní. Je omyl dominovať se, že sám jsi kdysi byl tím, od něhož tyto obrazy vzpomínek nebo vlastní prožitky pocházejí...”³⁶

Že *Bô-Yin-Ra* kritizuje len “reinkarnáciu” v zmysle prevtelovania astrálou je zrejmé z jeho úvahy o tom, že takáto “reinkarnácia” je podľa neho možná vo výnimocných prípadoch: “Učení o re-inkarnaci neodpovídá te-

*dy normálnimu dění... Ve skutečnosti je takové znovuvytělení... možné jen u lidí, kteří sami vědomě a úmyslně ničí své tělo (sebevrazi)... dále u dětí, které zemřely dříve, než jejich večná Vůle mohla splnit jejich úsilí..."*³⁶

Ak totiž dieťa zomrie skôr, než svoje astrálne a mentálne obaly rozpečatí a začne naplno používať, zostávajú takmer nepoužité a je tu možnosť vrátiť sa ešte s tým istým astrálnym organizmom urýchlene do života. To isté, pravda ako výnimku, pripúšťa aj *Abd-ru-shin*: "Niekteré duše sú medzitým znova priťahované ľažkou hrubohmotnosťou. Prichádzajú opäť k inkarnácii na zem bez toho, že by predtým bývali v jemnohmotnosti."

RIJCKENBORGH

Azda najostrejšie vyjadril onen kontrast medzi večnou-duchovnou prírodou a pominutelnou-hmotnou prírodou zakladateľ jedného z moderných bratstiev Ruže a križa, *Jan van Rijckenborgh*: "Duševní život nemá nic společného se životem ducha; zaměňovat duši s duchem by bylo stejně nesprávné jako nepřihlížet k protikladům! Prastará učení o reinkarnaci proto bud' mají jiný smysl, nebo jsou pouhým bludem..."

Žijete jen jednou! Po smrti váš životní plamen po delší či kratší době vyhasne! Vaše osobnost umírá - Vaše duše rovněž.

Jsou dvě vzájemně odlišné bytosti, jež společně tvoří aktuální bytost, kterou jsme zvykli označovat pojmem "člověk"... První z těchto bytostí, vyprázdněný mikrokosmos, je večnou bytostí i když vystavenou četným proměnám; druhou bytostí je pozemská, látková a smrtelná duševní bytost se svou osobností... Jestliže se spojení stává večným, vidíme, jak se smrtelná duševní bytost začíná druhé bytosti zasvěcovat, věnovat a obětovat se jí... O smrti nebo o životě musíte rozhodnout v tomto životě! Jestliže to neučiníte, učiní to možná o několik tisíc let později jiná duševní bytost ve vašem mikrokosmu - vy ale touto druhou duševní bytostí zcela jistě nebudeste...³⁷

"Můžete říci, že jste znali minulý život? Nemůžete! Když zemřete, rozplyně se v příběhu času celá vaše osobnost a jen základní princip ohně... se vrátí k vyššímu já... Tak jako za několik dní vypřchá bytost psa, tak se děje s námi za trochu delší dobu, když se zastavíme v tomto přírodním rádu... planeta uvnitř mikrokosmu, tedy lidský zjev - je vždy znova zničen. Není to tedy reinkarnace, nové vtělení osobnosti. Ze smrtelné duše nezůstane po smrti nic... Jedině když se vaše duše znovuzrozením z vody a ducha, tedy transfiguraci, stala nesmrtnou, můžete se případně, lze-li vás potřebovat, dobrovolně vrátit zrození..."³⁸

Dokončenie v budúcom čísle: Kresťania pred Kristom alebo zrod nesmrteľnej individuality v duši človeka

²⁴ Usrhs-Pha: Úvod do metafyziky a esoteriky Indie s důrazem na tantrické vědy. Vadžrajogini, Plzeň, 1995.

²⁵ Rudolf Steiner: Matúšovo evanjelium, 1910.

²⁶ Náčrt princípu. Úroveň 4. Spoločnosť ducha svätého pre zjednotenie svedového kresťanstva, 1993.

²⁷ Joel Whitton, Joe Fisher: Život mezi životy. Bollingenská věž, Brno, 1992.

²⁸ Prentice Mulford: Dar ducha 2. Reinkarnace jako všeobecný přírodní zákon. Brieždenie, Bratislava, 1993.

²⁹ Edgar Cayce: Karma a reinkarnace. Tajemství lidského osudu. Eko-konzult, Bratislava, 1995.

³⁰ Herbert B. Puryear: Edgar Cayce hovoří. Eko-konzult, Bratislava, 1994.

³¹ Peter Michel: Karma a milost'. Aquamarín, Bratislava, 1995.

³² Paul Brunton: Zápisky Paula Bruntona 6. Ego. Od zrození ke znovuzrození. Iris, Frýdek-Místek, 1993.

³³ Učení Šrí Ramana Maharišiho. Samizdat.

³⁴ Abd-ru-shin: Vo svetle Pravdy. Posolstvo Grálu. Stiftung Gralsbotschaft, Stuttgart, 1991.

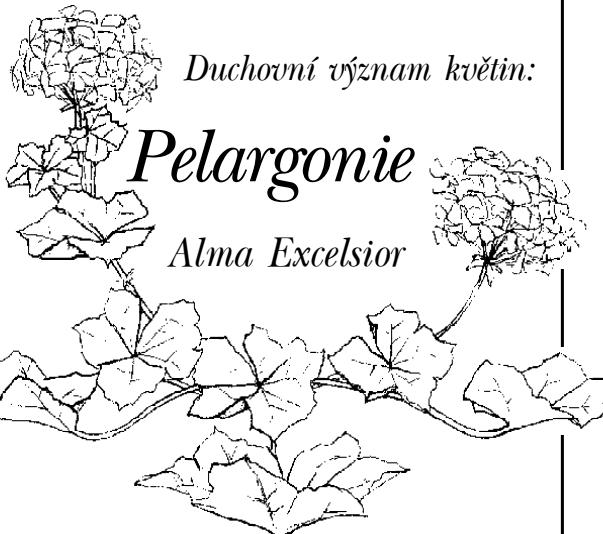
³⁵ Bô-Yin-Ra: Kniha o člověku. Onyx, Praha, 1991.

³⁶ Bô-Yin-Ra: Kniha o onom světě. Onyx, Praha, 1991.

³⁷ Jan van Rijckenborgh: Mysterium života a smrti. Rosenkruis Pers, 1994.

³⁸ Jan van Rijckenborgh: Elementární filozofie moderního Růžového kříže. Rosenkruis Pers, Haarlem, 1993.

Duchovní význam květin:

Pelargonie

Alma Excelsior

*Povaha svatosti
Když čistě miluješ,
klíč ke svatosti máš,
a svatý jsi tím víc,
čím čistší lásku znáš.*

Přeložil Miroslav Matouš

*Láska nehledá odměnu
Když v lásce k Bohu
chečeš se po odměně ptát,
nevíš, co láska jest a co je milovat.*

*Láska je to nejlepší
Z všech vzácných umění si jedno zvládnout přejí:
jak Boha milovat co nejhlob, nejrůzněji.*

Angelus Silesius: Cherubský Poutník

V Bohu nejlepší stav

*Nic nepomůže ti, že Boha hvězdy chválí,
když nepovzneses se až nad ně do té dálí.*

Červená a bílá

*Tvá duše nevinnost jak sněžnou běl ať chová
a vírou rudě plá jak růže sametová.*

Nic není sladší než láska

*Tak velké blaženství a štěstí nelze mít,
jež lásku sladkostí by mohlo převyšit.*

Nic nesvítí bez slunce

*Tvář luny v odklonu je beze slunce mrlá
a bez Boha zas tvář tvé duše povadlá.*

Bůh je bez etnosti

*Bůh sám je bez etnosti, leč etnost se z něho norí
jak duha ze slunce a jako páry z moří.*

Projasnění

*Má duše před Bohem jak rubín bude státi,
až v ohni očistném se její hrubost ztratí.*

Jaký jsi, tak budeš uzpůsoben

*Vosk zmékla pod sluncem a povrch bahna ztvrd.
Tak způsobuje Bůh jak život, tak i smrt.*

Žena v apokalypse

*Je sluncem oděna a na měsíci stojí:
v tu ženu místo snů hled' změnit duši svojí.*

Čím víc ty ven, tím víc Bůh dovnitř

*Čím více nitro tvé ven proudem vylevá se,
tím více do tebe Bůh božstvím proudí zase.*

Hodnota strachu a lásky

*Kdo tebe miluje, zná, Bože, náruč tvojí,
a stále vzdálen je, kdo se tě jenom bojí.*

Pij z vlastní studny

*Jen bláznu postačí vně kaluž kdekterá,
když doma naprázdno mu zřídlo vyvěrá.*

Musíš jít k prameni

*Chod' tam, kde z průzračných a čistých vod se pije,
a ne, kde páchnoucí a kalná voda hnije.*

S přetízením nikdo nedopluje

*Loď v bouři odolá, když plavei svrhnou zboží;
ty myslíš, se zlatem že stihneš břehy Boží?*

Činím to jako Bůh

*Já k Bohu, ke mně Bůh hrou lásky překypuje;
čím obmýšlím ho já, to on zas pro mně snuje.*

Čo je médiumita. O rozdieli medzi slnečnou a mesačnou jasnovidnosťou

Rôzne stavy vedomia vyplývajú z rôzneho pomeru nadzmyslových článkov človeka medzi sebou. Slnečná jasnovidnosť spočíva v duchovnom poznávaní, mesačná v duševnej senzibilite. Prvá vníma nadvedomie, druhá podvedomie.

Podstata médiumity je, že vlastné ja média sa pri komunikačnom procese obchádzajú. Iné inteligencie používajú médium len ako nevedomý nástroj. Preto médium nikdy nemôže prevziať zodpovednosť za to, čo hovorí.

Stará mesačná jasnovidnosť bola v lemurskej dobe prirodzenou vlastnosťou človeka. V súvislosti s vývojom slobodnej ľudskej individuality sa však postupne stala retardáčnou. Po páde a rozštiepení anjelov v čase starého Babylonu a Egypta celkom stratila svoje opodstatnenie. Sily mesačnej jasnovidnosti sa už mali premeniť na sily myslenia, a tie v budúcnosti opäť na jasnovidnosť slnečnú. Luciferské bytosti zo starého Egypta sú v súčasnosti opäť aktívne. Inšpirujú skupinové hnutia, ktoré sa vyznačujú kolektívnym zmýšľaním a v ktorých duchovná individualita človeka je vymazávaná.

Emil Páleš

V súčasnosti vzniká na verejnosti dojem, že jasnovidnosť je azda niečo, čo sa dá získať dosť ľahko a rýchlo: Desiatky miliónov ľudí sa napríklad stávajú "jasnovidnými" na posedenie v hypnóze a vypovedajú o svojich "minulých životoch"; ľudia zvládajú jasnovidné a telepatické schopnosti počas víkendových kurzov ovládania vedomia; razom si nechávajú otvoriť čakry a tretie oko "majstrami", ktorým ešte len predvčerom niekto urobil to isté.

Stále väčšie množstvo ľudí "vidí" a "má kontakt" - s Plejádanmi, s nebevstúpenými majstrami, so svetom zosnulých, s nirvanickými inteligenciami 14. stupňa, so serafínm, s Ježišom Kristom. Dnes ľudia, ktorí nikdy cielavedome nepracovali na sebe duchovne, ani nijako inak, v priebehu niekolkých týždňov alebo mesiacov odrazu publikujú knihy o najhlbších tajomstvách kozmu: o dálnej minulosti a budúcnosti ľudstva, o zmysle života, o vzdialených svetoch...

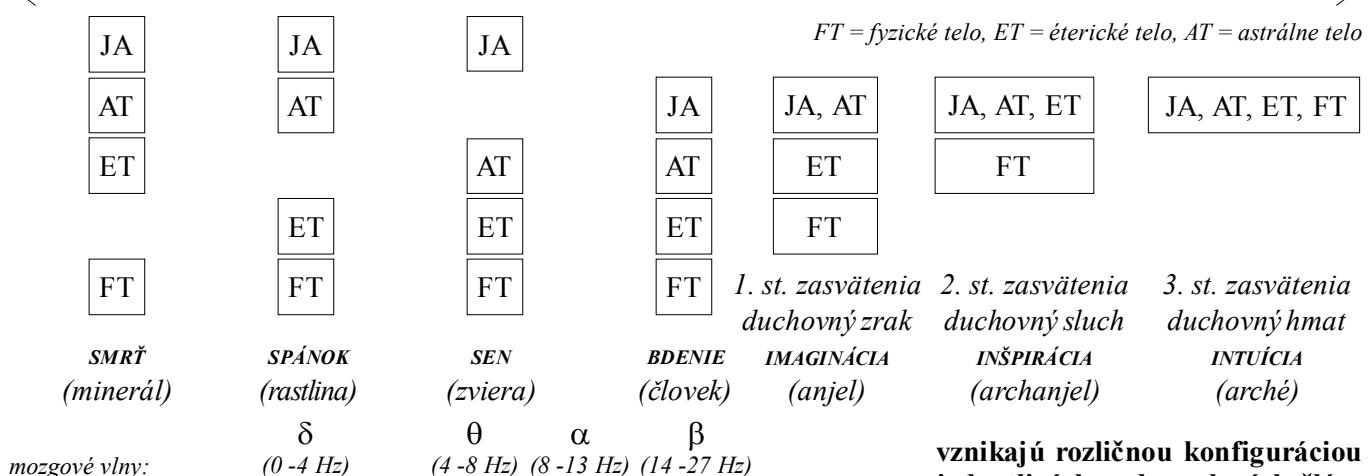
Správy a zjavenia získané prostredníctvom channelingu, automatickej kresby, písania a pod. si však na-

vzájom odporujú a jedna druhú vylučujú. Veľmi často odporujú aj fyzickej skutočnosti, resp. majú k fyzickej skutočnosti len veľmi slabý a nejasný vzťah. Tá istá osoba uvedená do hypnózy o 20 rokoch neskôr vidí svoje "minulé životy" inak, ako predtým. Ufo-kontaktéri vraj sprostredkujú informácie priamo z centrálneho velenia mimozemských hviezdnych lodí nad Zemou: ohlasované prelety lietajúcich tanierov, evakuácie na inú planetu, zastavenie rotácie Zeme, naklonenie zemskej osi, prepôlovanie zemského magnetizmu, prechod Zeme do piatej dimenzie a pod. sa nikdy nekonajú, resp. musia sa vždy na poslednú chvíľu z nejakých príčin odložiť. Psychotronici odhalujú pomocou virgúl energetické bloky, geopatogénne zóny a nachádzajú tie najskrytejšie veci; ked' sa však na psychotronickom kongrese niekomu strati peňaženka, nenájde sa medzi tuctami senzibilov ani jeden, čo by pomohol. Jasnovidky čítajú z kariet a sklenených gúľ intímne rady pre osobný život a informácie o budúcnosti svojich zákazníkov; a predsa nemôžu nikdy poradiť sami sebe, ani sa vyhnúť svojej vlastnej budúcnosti.

Podvedomie

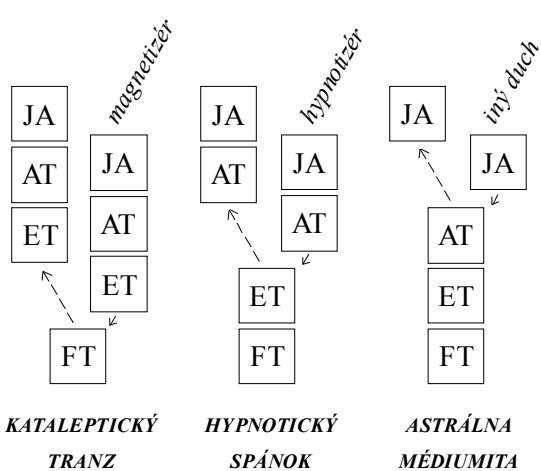
STAVY VEDOMIA

Nadvedomie

1. st. zasvätenia
duchovný zrak 2. st. zasvätenia
duchovný sluch 3. st. zasvätenia
duchovný hmat

vznikajú rozličnou konfiguráciou jednotlivých nadzmyslových článkov človeka medzi sebou:

Dezorientácia v oblasti nadzmyslového vnímania a poznávania je taká veľká, že sa pomaly nerobí rozdiel medzi channelingom a zasvätením, medzi osvetením - ku ktorému týž najväčší svätci a velikáni ducha dospejeli po mnohých životoch - a duševnou senzibilitou, ktorá môže vzniknúť povedzme aj v dôsledku vrodeného nedostatku magnetizmu alebo po úradeze hlavy.

Ak má Sophia vniest' určitý poriadok a jasnosť do tohto babylonu ľudských názorov, musíme si povedať niečo o tom, že existujú rozličné druhy jasnovidnosti, a o tom, ako vznikajú, a musíme sa ich naučiť rozlišovať. Ako to prvé a najdôležitejšie sa musíme naučiť rozlišovať medzi duševnou senzibilitou a duchovným poznánim; medzi médiúmitou, čiže sprostredkováním cudzích informácií - a poznáním, ktoré je naše vlastné. Od pochopenia zásadného rozdielu medzi týmito dvoma vecami (a jeho uplatnenia v praxi) závisí, či bude zmätok medzi ľuďmi ďalej rásť, alebo sa umenšovať.

Pod jasnozrakom (jasnosluchom, jasnočitom) sa dnes vo všeobecnosti rozumie len bližšie neurčená, záhadná schopnosť získavať informácie mimozmyslovou cestou. Existuje však viacero spôsobov prenikania do nadzmyslového sveta, ktoré sa líšia nielen stupňom, ale aj podstatou svojej metódy. Každý z nich má svoje prednosti aj úskalia, každý umožňuje nahliadnuť len do určitej oblasti neviditeľného sveta; a nie všetky sú rovnako spoľahlivé. Ak máme hodnotiť jednotlivé druhy jasnovidnosti správne, musíme najprv porozumieť, ako vznikajú.

V Sophii 11, jeseň 1996 sme si vysvetlili skladbu nadzmyslových článkov človeka: Človek je svojím fyzickým telom súčasťou minerálneho sveta. S rastlinami má spoločné éterické telo (u Tomáša Akvinského *anima vegetativa*, vegetatívna duša); so zvieratami astrálne telo (*anima sensitiva*, vnímajúca duša). Éterické telo včlenilo fyzickému životnému funkciu, a astrálne nervovú sústavu. Človek má však ešte aj štvrtý článok, ktorý zvieratá nemajú, a ktorý ho práve robí človekom: jeho ja, ktoré mu umožňuje bdelé pojmové myslenie, reč, sebauvedomenie, slobodu (*anima intellectiva*, duchovná duša), a ktoré sa mu má stať aj sprostredkujúcim článkom k vyšším svetom Ducha, morálnych a estetických hodnôt.

To sú teda štyri hlavné články človeka. A rozličné stavy vedomia

BDENIE A BEZSENNÝ SPÁNOK

Počas dňa sa tri vyššie články - éterické telo, astrálne telo a ja - nachádzajú vo fyzickom tele. To umožňuje človeku mať predmetné vedomie a sebauvedomenie vo fyzickom svete.

V noci sa ja s astrálnym telom z fyzického tela uvoľňujú; astralita sa odpútava z nervovej sústavy, takže človek nevníma, nepohybuje sa, ani si nie je vedomý seba samého. Len životné funkcie pokračujú, keďže vo fyzickom tele stále zostáva telo éterické. Tak vzniká stav *spánku*. V spánku sa človek stáva podobným rastline. Rastliny sú vlastne stále v stave podobnom spánku. Astralita sa rozvolní do podoby dvojitej spirály (galaxie), ktorá sa svojimi ramenami stráca v kozmických diaľkach. Čo ľudská duša prežíva v noci, na svojich cestách, si obyčajný človek (na rozdiel od zasvätenca) nepamäta, lebo na proces zapamätávania je potrebné éterické telo, ktoré zostało v posteli.

SNÍVANIE

Pri prebúdzaní, keď sa ja a astrálne telo vracajú, dotkne sa astrálne telo éterického ako prvé a človek si zapamäta posledné zlomky sekund predtým, než "príde k sebe". Prežíva obrazy plné symbolov a intenzívneho citového náboja. V tej chvíli má vedomie, ale nie bdelé vedomie seba samého; je v stave intenzívneho uvedomovania si, nemôže sa však z toho, čo prežíva, vyčleniť, nemôže sa na základe slobodnej, racionálnej úvahy

ovládnut' a rozhodnút', že bude prežívať niečo iné; je pasívou súčasťou dejia, ktorý ho unáša, ktorý si uvedomuje, ale nevyberá, ktorému nemôže odolať. To je stav *snenia*: stav uvedomovania si bez vlastného, slobodného ja. Spolu s astrállym telom sa však vracia aj jásťvo, a človek sa zobudí. Je to len krátka okamih, v skutočnosti len zlomky sekúnd, kedy sa človeku sníva. Na tento krátka okamih sa človek podobá zvieratú: jeho astrálne telo je už čiastočne zapojené, no ešte nie jeho ja. Zvieratá sú vlastne stále v stave podobnom snívaniu.

NÁMESAČNOSŤ

Uvedené tri stavy vedomia - bdeňie, snívanie a hlboký spánok - sa bežne u človeka striedajú každý deň a každú noc. Za výnimočných okolností je však možný aj stav, ktorý nie je bežný. Stav, kedy sa astrálne telo trvale nachádza vo fyzickom tele, zatialčo ja zostáva v duchovnom svete. Tento stav sa volá *námesačnosť*.¹ Človek takpovediac sníva s otvorenými očami. Pohybuje sa, ale nevie, čo robí. Bez strachu lezie po rímsach a strechách domov, s istotou kladie nohu pred nohou. To znamená, že zmyslové orgány vnímajú; on vidí, počuje, ale neuvedomuje si, čo to znamená. Až ked' na neho niekto zakričí a on "príde k sebe", uvedomí si význam situácie.

ASTRÁLNA MÉDIUMITA

Takýto stav, podobný námesačnosti, možno vyvolať aj umelo: sugesciou a autosugesciou. Vlastne ja subjektu sa čiastočne alebo úplne odpojí, a astrálne telo a nižšie články sa uvoľnia na použitie inými duchovnými bytostami. Tento stav vedomia sa volá *astrálna médiumita*. Médium sa pohybuje a vníma, ale ten, kto z neho hovorí, kto v nám rozmýšľa, kto cez neho koná, je niekto druhý. Pocity, predstavy, myšlienky sa objavujú priamo v astrálnom tele médiu, bez

¹ Astrálne telo má osobitný vzťah k silám Mesiacu; preto za splnu, ked' mesačné sily vrcholia, majú mimoriadne citliví ľudia nepokojný spánok, či môžu dokonca vstať, chodiť a rozprávať sa bez toho, aby o sebe vedeli.

² Umenie indických fakírov, ktorí sa nechali aj na viac týždňov pochovávať do zeme, je založené na takomto ovládaní éterického tela a životných funkcií

vedomej účasti a vôlevej kontroly jeho vlastného ja. Iný duch používa psychofyzické schránky médiu, a ked' médium príde k sebe, nevie, čo sa s ním robilo a prečo.

HYPNOTICKÝ SPÁNOK

Ak sa v sugescii ďalej pokračuje, začne sa uvoľňovať aj astrálne telo. Nastáva tzv. *hypnotický spánok*. Hypnotizovaný prestáva vnímať a reagovať na svoje okolie; pre svoje okolie zaspí. Astrálne telo sa stiahlo z fyzického sveta. Zostáva tu však úzka astrálna páiska, ktorá ho spojuje s hypnotizérom; takže hypnotizovaný nevníma nič okrem hlasu hypnotizéra a jeho príkazov. Hypnotizér teraz nahradzuje hypnotizovanému nielen jeho vôle a myslenie, ale aj jeho vnímanie. Vkladá myšlienky a vnemy priamo do

JASNOVIDNOSŤ	
slnečná	mesačná
<i>duchovná</i>	<i>duševná</i>
<i>objektívna</i>	<i>subjektívna</i>
<i>aktívna</i>	<i>pasívna</i>
<i>poznanie</i>	<i>vnímanie</i>
<i>nadvedomie</i>	<i>podvedomie</i>
<i>pričiny</i>	<i>následky</i>
<i>večné</i>	<i>časné</i>
<i>nadosobné</i>	<i>osobné</i>
<i>sloboda</i>	<i>osud</i>

jeho éterického tela. Hypnotizovaný vníma to a len to, čo hypnotizér chce. Čo a kol'ko si hypnotizovaný po prebudení zapamäta, závisí tiež od vôle hypnotizéra.

Hypnotizér môže cielene odpútať astrálne telo hypnotizovaného z nervovej sústavy, takže tento napr. nečí bolest'. V 19. storočí sa preto hypnóza používala na anestéziu (znecitlivenie) pri amputácii končatín, u zubaŕa a pod., až kým v roku 1848 neobjavili chloroform.

Ked'že hypnotizér pôsobí priamo autohypnózou. Fakir dokáže spomaliť svoje životné funkcie na minimum, takže sa dostáva takmer do stavu anabíózy (ako niektoré živočíchy, ktoré dokážu v stave anabíózy pretrvať celé mesiace, a potom znova obživnúť). Že stav podobný smrti možno privodiť aj účinkom rastlinných drog so saturnskou signatúrou nám pripomína Shakespearova hra Rómeo a Júlia.

do éterického tela hypnotizovaného, môže ovplyvňovať aj jeho životné funkcie: môže napr. ovplyvniť hlad, rytmus srdca a pod. Hypnózou sa dajú ovplyvniť zlozvyky ako fajčenie, spôsobiť bez ohľa pl'uzgiere ako po popáleninách, ale aj popáleniny urýchlene liečiť. Univerzitný výskum hypnózy v 60-tych rokoch ukázal, že najľahšie sa dajú hypnotizovať deti vo veku 8-12 rokov, teda v druhom sedemročí života, kedy sa ich éterické telo ešte len formuje, a astrálne telo je spojené s fyzickým zatial' len voľne. Z toho istého dôvodu sú v priemere hypnobilnejšie ženy, pretože ich astrálne telo menej vniká do tela éterického.

KATALEPTICKÝ TRANZ

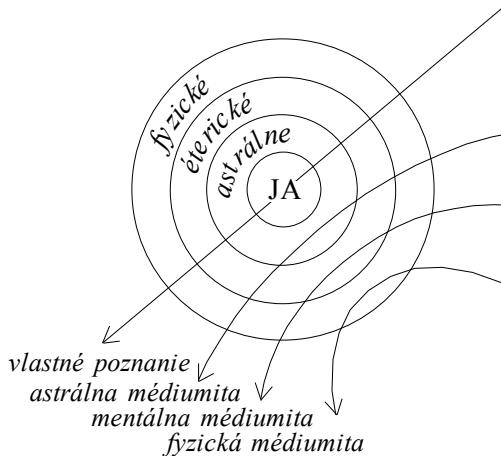
Ak sa sugescia ešte viac prehlbi, začína sa z fyzického tela uvoľňovať aj telo éterické. Životné funkcie sa spomaľujú, bezmála zastavujú. Fyzické telo stuhne a vychladne. Nastáva tzv. *kataleptický tranz*. V tomto stave sa človek začína podobať na minerál - fyzickú štruktúru bez známok života.² Keby sa životné sily odpútali z organizmu celkom, rovnalo by sa to smrti.

Často opakovane cudzie zásahy do životného tela však spravidla nezostanú bez následkov na zdraví; takže nejedno médium zaplatilo za výskum narušeným zdravotným stavom alebo dokonca predčasnej smrťou. Jeden z najslávnejších jasnovidcov, Edgar Cayce, podával informácie zo spánku celé štyri desaťročia; ku koncu sa však veľkým počtom seáns vyčerpal a zomrel na infarkt. Aj Kafkov najlepší subjekt, Křeček, nakoniec zahynul.

SLNEČNÁ A MESAČNÁ JASNOVIDNOSŤ

Rozličné stavy vedomia a vnímania teda vyplývajú, ako sme videli, z rozličných pomerov nadzmyslových článkov človeka medzi sebou. A to najdôležitejšie triedenie jasnovidnosti - na dva základné druhy - vyplýva z rozdielneho pomeru *ja* k obalam.

Astrálna médiumita sa niekedy nazýva aj *mesačnou jasnovidnosťou*, lebo spočíva čisto vo vnímaní astrálnym telom, bez účasti ja. Podobne v hypnóze sice človek vníma étericky, ale za cenu straty vlastného ja, vlastnej vôle. Pri *slnečnej jasnovidnosti* však

MÉDIUMITA SPOČÍVA V TOM, ŽE VLASTNÉ JA ČLOVEKA SA PRI KOMUNIKÁCIÍ OBCHÁDZA.

človek poznáva prostredníctvom svojho ja, tej iskry ducha, ktorá, ako hovorí Leonardo da Vinci, pochádza zo slnka.

Pri mesačnej jasnovidnosti jemno-hmotné obaly ducha len pasívne zrakadlia vôľu iných duchovných bytosťí. Pri slnčnejnej jasnovidnosti je duch sám aktívnym poznávacím subjektom.

V prvom prípade sa človek dostáva do duchovného sveta tak, že sa stáva nástrojom bez vlastnej identity, že stráca vedomie o sebe samom, jeho vlastné ja sa rozplýva; v druhom prípade vstupuje do duchovného sveta ako sebavedomá, samostatná bytosť, ktorá sa slobodne stýka s ostatnými duchovnými bytosťami okolo seba.

Médiumita spočíva v tom, že vlastné ja človeka je z komunikačného procesu vyniechané. Poštár, ktorý doručuje listy, poslúži svojím fyzickým telom ako prostredník, no obsah prenášaných správ vôbec neprechádza jeho vedomím. Niekoľko iný môže prenášať správu tak, že si ju uloží do pamäti, do éterického tela, a predsa nemusí chápať jej význam. Obsahu správy porozumie len odosielateľ a adresát, no nie ten, kto ju prenáša.

Podobným spôsobom pôsobia pri mesačnej jasnovidnosti iné bytosťi bezprostredne do astrálneho, mentálneho alebo éterického tela človeka, t.j. rovno do niektornej z jeho nižších schránok, pričom najvlastnejšie jadro ľudskej bytosťi je z takého procesu celkom vyniechané.

Podstata tohto procesu, ktorý médiu umožňuje prijímať informácie, je však zároveň jeho achillovou päťou, kvôli ktorej sa médiumita nikdy nestá-

Aby sme porozumeli, ako je to s charakterom človeka v zmenených stavoch vedomia, pozorujme najprv pôsobenie alkoholu. **Alkohol pôsobí tak, že odbúra najvyšší, štvrtý článok bytosťi človeka - jeho ja.** Keď toto ja vstúpilo do evolúcie, vztýčil sa človek z vodorovnej do vzpriamenej polohy, vybudoval si predný mozog a získal dar reči. V opitom stave človek symbolicky padá späť na štyri, strá-

Hypnóza a zločin

Charakter v zmenených stavoch vedomia

Experti diskutujú už desaťročia o tom, či možno človeka v hypnóze donútiť, aby vykonal niečo, čo mu je odporné; alebo niečo, čo odporuje jeho morálnym zásadám.

Je známe, že v hypnóze možno pri-mať väčšinu ľudí k tým najsmiešnejším veciam, ktoré by inak pri vedomí odmietli ako nedôstojné a ponižujúce. Jeden z prvých moderných bádateľov v hypnóze, markíz Puységur (1751-1825) robil pokusy s pastierom Victorom, ktorý na jeho príkaz robil všetko, čo mu Puységur nariadił: správal sa napr. ako mačka, behal po štyroch a lízl mlieko z misky spolu s ostatnými mačkami. Hypnotizovanému možno vložiť napr. posthypnotickú sugesiu, aby na druhý deň, presne o 10.⁰⁰ vstal od úradníckeho stola a urobil dvadsať dreppov alebo niečo podobné. Dotyčný túto posthypnotickú inštrukciu skutočne vykoná - a nevie prečo. Keď sa ho kolegovia pýtajú, čo robí, zdôvodní to nejakým spôsobom tak, ako keby to bola jeho vlastná vôľa.

V roku 1952 prikázal Paul Young na univerzite v Indiane hypnotizovaným, aby na experimentátora vyšplechli kyselinu. (Experimentátor bol v skutočnosti za nepostrehnutelnou skleneňou stenou.) Väčšina hypnotizovaných sa o to skutočne pokúsila, hoci tí istí ľudia to odmietli, keď boli mimo hypnotického stavu. Určitá časť ľudí to však odmietla urobiť aj v hypnóze. To vedie väčšinu moderných hypnototerapeutov k obrane stanoviska, že v človeku existuje akýsi automatický poistný mechanizmus, ktorý neumožňuje, aby človek v hypnóze konal proti svojmu presvedčeniu. Dá sa však na takýto "automatický morálny mechanizmus" spoliehať?

ca schopnosť udržiavania vzpriamenej rovnováhy a začína sa mu pliesť jazyk; alkohol odrezáva predný mozog a tak eliminuje sebavedomie a kontrolu človeka nad sebou samým.

Alkohol sám osebe nespôsobuje agresivitu ani žiadne zlo, len necháva to, čo je v astrálnom tele človeka, bez kontroly jeho bdelého vedomia. Sú ľudia, ktorí sú po niekoľkých pohárikoch vždy agresívni, ale aj takí, čo sa chcú vtedy s každým objímať. Ak s niekým pijete, môžete sa dožiť toho, že sa prezradí jeho hlboká nenávisť a antipatia k vám, ktorú skrýval; ale aj toho, že objíme vaše nohy a vyzná vám lásku, čo by za bdelého vedomia nikdy neurobil, lebo to považuje za spoločensky neprípustné alebo nerozumné. Odtiaľ latinské príslavia, že "druhý pohár vína rozvážuje jazyk" alebo "in vino veritas", "vo víne je pravda". Ak chcete vedieť, čo sa nachádza v astrálnom tele nejakého človeka, môžete to urobiť prostredníctvom alkoholu.

Alkohol zoslabuje ja a uvádzá tak človeka do stavu do istej miery podobného ako vo sne. Vo sne sa všetky väsné a sklony astrálneho tela nekontrolované vyžívajú a človek im nemá čím odolať. V takom stave človek urobí aj to, čo za bdelého, triezveho vedomia potom ľutuje a pokladá za veľmi nerozumné.

Vo sne môže každý vidieť, čo za bdelého vedomia potlačuje - pretože si uvedomuje, aké by to malo dôsledky - po čom však vnútorné v skutočnosti túži. Ten však, kto pracoval na svojej duši tak, že jeho astrálne telo prešlo katarziou (očistou), ten neurobí ani vo sne nič také, čo by za svetlého dňa ľutoval. Prvý stupeň zasvätenia spočíva v tom, že človek prenikne svoje

astrálne telo silou svojho ja, presvetlí prvú vrstvu svojho podvedomia, a potom ani vo sне neprestáva byť sebou samým; neurobí nič nemorálne ani nerozumné, ale jeho sny sú čisté a voňavé ako jazmín.

Tá časť podvedomia, ktorá sa prenikla silou vedomia, sa oslobozuje z telesnosti a z nej vyplývajúcich väšní, a mení sa na zrkadlo Ducha, čiže nadvedomie. Preto môžeme pozorovať, že zvieratá sú o toľko citlivejšie na alkohol, ako človek, pretože ich astralita je celkom zviazaná s telesnosťou a telesnými procesmi; a ich narušenie nevyhnutne znamená aj narušenie duševnej činnosti zvieraťa. Taká sliepka alebo mačka padá z nôh už po niekoľkých kúskoch chleba namočených v rume. Človek znesie oveľa väčšie množstvo alkoholu v prepočte na kilogram svojej váhy, lebo časť jeho duševných súčiastí je od telesnosti odpútaná. Tá časť astrálneho tela, ktorú už prepracoval svojím ja, je od telesných procesov nezávislá.

Teraz pochopíme aj význam onej súťaže v pití, ktorá existovala alebo existuje v kruhoch jednoduchšie založených mužov, medzi sedliakmi, kovbojmi, drevorubačmi a pod. Obracajú do seba jeden pohárik za druhým, až kým jeden z nich nestratí vedomie. Kto viac vydrží, kto sa udrží na nohách dlhšie, ten je "chláp". Za touto inak primitívou súťažou sa skrýva vlastne veľká múdrost: kto dokáže nespadnúť na štýri ako prvý, ten má silnejšie ja, ten je viac človekom. **Na zasvätenca prvého stupňa totiž alkohol nepôsobí; obsahy jeho vedomia a podvedomia sú totožné.** Zasvätenec je v opitosti taký istý, ako keď je triezvy.

Podobným spôsobom, no ešte o jeden stupeň hlbšie, môžeme porozumieť aj účinkom hypnózy. Hypnóza je stav podmieneného hlbokého spánku. Rozpúšťa nielen organizáciu ja, ale aj organizáciu astrálneho tela človeka. Tu príde potom nielen na to, čím sa človek vnútorné zaoberá, na čo myslí, po čom túži, ale čím skutočne je. Príde na to, čo má človek vo svojom éterickom tele. Do éterického tela sa vnášajú zvyklosť a postoje dlhotrvajúcou praxou, čo sa človeku stali prirodzenosťou, samozrejmosťou, povahou, charakterom. Ak nám nejaká cnosť prešla až "do krvi", nájde ju hypnotizér ako prekážku v éterickom tele, ktorá mu

kladie odpor. Tak napríklad Puységur požiadal jednu markízu v magnetickom spánku, aby sa vyzliekla, a dostal odpoveď: "Nikdy sa vám nepodarí ma k tomu donútiť". To znamená, že táto šľachtičná nebola cnostná len naoko, pre spoločenskú formu, ale mala cnosť cudnosti vnesenú až do éterického tela.

Tá časť éterického tela, ktorú človek prepracoval silou svojho ja, už nie je hypnotizateľná. Druhý stupeň zasvätenia spočíva v tom, že človek prenikne nielen svoje astrálne, ale aj svoje éterické telo sebavedomím. Inými slovami, **zasvätenca druhého stupňa sa nedá hypnotizovať.** Tak ako u zasvätenca prvého stupňa nedosiahneme vôbec nič tým, že ho opijeme, tak u zasvätenca druhého stupňa nedosiahneme nič tým, že ho budeme hypnotizovať.

PUYSÉGUR POZORUJE, AKO PASTIER VIKTOR, KTORÉHO ZHYNOTIZOVAL, VYLIZUJE MLIEKO Z TANIERA AKO MAČKA

Zástancovia teórie o "automatickom morálnom poistnom mechanizme" by si preto mali uvedomiť, že v každom človeku - pokial' nie je svätý - driem protispoločenské impulzy, ktoré môžu v znížených stavoch vedomia vyplávať na povrch, a ktoré za bdelého vedomia dotyčný potlačuje len z čisto rozumových dôvodov, napr. zo strachu pred trestom a pod. V morálnom svete nie je nič automatické, ale všetko je výsledkom cieľavedomej práce na sebe.

V súčasnosti sa sice hovorí o modernej, tzv. "nedirektívnej" hypnóze, v ktorej sa vraj nevydávajú príkazy, ale len "doporučenia" a "návrhy". To je však naprosté nepochopenie podstaty veci. V hypnóze každá, aj nevyslovená myšlienka experimentátora je pre

hypnotizovaného niečo ako fakt alebo príkaz, lebo vniká rovno do jeho éterického tela bez akejkoľvek kontroly jeho ja. V tom smere, v akom človek nemá ešte vypracované jasné, uvedomelé morálne zásady, ktoré mu prešli až "do krvi", je v hypnóze manipulovateľný. Tá časť éterického tela, ktorá ešte nie je zorganizovaná sebavedomím, ktorú si človek neosvojil, nepričlenil k svojmu duchovnému ja, je v hypnóze tvára, formovateľná cudzou vôleou; asi tak, ako u detí. V hypnóze človek dosťava konfiguráciu svojich duševných článkov takmer do takého stavu, ako je to u detí medzi 7-ym až 14-tym rokom. Koľko ľudí musí ešte v dospelosti vynaložiť neuveriteľné úsilie na to, aby prekonali v sebe niečo, čo sa im zafixovalo v detstve, keď im rodičia niečo "povedali", opakovali alebo len mlčky predpokladali.

Zástancovia automatickej bezpečnosti hypnózy okrem toho zábudajú ešte na jednu vec: že aj dobrý človek môže konáť zlo v prípade, ak je zle informovaný, alebo má skreslené vnímanie reality. A hypnotizér práve supluje hypnotizovanému jeho vnímanie. Hypnotizovaný vníma to, čo si hypnotizér myslí, ako realitu.

V roku 1947 prikázal profesor psychológie v Chicagu John Watkins vojakovi v hypnóze, aby napadol svojho nadriadeného dôstojníka, čo tento vojak odmietol. To znamená, že to bol dobrý vojак, ktorý sa nechcel dopustiť prečinu proti vojenským predpisom. Tento voják však napadol toho istého dôstojníka potom, čo mu Watkins vsugeral, že ide o nebezpečného nepriateľa, ktorý ohrozuje nevinné osoby. Traja muži museli uvedeného vojaka držať, aby dôstojníka nezašktil a neubodal.

Legenda o kráľovi Artušovi hovorí, že Artuš bol splodený ako nemanželské dieťa Uthera Pendragona a kráľovnej Igrainy, manželky kráľa Gorloisa z Cornwallu. Igraina sa teda objektívne dopustila cudzoložstva, ale subjektívne nie, lebo vďaka Merlinovým kúzlam bola v polospánku presvedčená o tom, že sa miluje so svojím legítimnym manželom. To znamená, že Igraina bola - a vlastne aj zostala - cnostná žena; možno na stupni očistenia ("katharsis"), no nie na stupni osvetenia ("photismos"), lebo bola v hlbokom spánku ovplyvnená čarami.

Emil Páleš

la a ani nemôže stať poznávacím základom pre budovanie čohokoľvek reálneho. Médium sa stáva médiom tým činom, že eliminuje štvrtý, najvyšší článok svojej bytosti, ktorý má tu na zemi - svoje ja - a prepožičiava sa ako nástroj pre ja iných bytostí. So svojím ja sa však vzdáva práve toho článku svojej bytosti, ktorý je nositeľom bdelého pojmového myslenia a úsudku, slobody a zodpovednosti, ktorý je nositeľom zmyslu pre Pravdu, Krásno a Dobro a všetkých hodnôt, ktorý je jediný schopný rozlísiť pravdu od klamu, pravé hodnoty, a chápať *zmysel* vecí.

Ked'že médium sa vzdáva kontroly nad sebou, a stráca vedomie seba samého, nemôže kontrolovať ani to, kto alebo čo sa cez neho potom prejaví. Môže to byť niektorý duch zomrelého, nejaká hierarchická bytosť, dobrá aj zlá, alebo úryvok cudzej myšlienkovnej formy, ktorá zarezonuje v astrálnom tele média. **Médium nemôže ručiť za to, či sprostredkovane informácie budú pravdivé**, rovnako ako pero samo osebe nezaručuje, že ním budú napísané len pravdivé výroky. Nemôže prevziať zodpovednosť za kvalitu podaných informácií, lebo samo nie je ich tvorcом, ale len sprostredkovateľom. Pôvodcu podaných informácií a jeho úmysly vôbec nepozná, lebo ja tej druhej bytosti je tu vždy práve vtedy, keď tu jeho vlastné ja nie je, a naopak.

Po precitnutí z tranzu sa médium samo ako posledné dozvedá, čo rozprávalo. Často to bývajú veci, ktorým ani samo nerozumie, alebo môžu byť aj v rozpore s jeho vlastným presvedčením. Edgar Cayce napríklad z hlbokejho spánku poučoval ľudí o reinkarnácii, na čo sa potom sám na seba veľmi roztrpčoval, lebo za bdelého vedomia bol poctivý presbyterián.

Slnčná jasnovidnosť nevyžaduje žiadne zmenené stavy vedomia, lebo nevyraduje bdelú silu

nášho ja; človek vnútorné vystupuje k nadvedomiu bez toho, aby obyčajné bdelé vedomie stratil, a môže preto voľne kontrolovať všetky bytosti, ktoré vidí. Stýka sa s nimi asi tak, ako s ľuďmi okolo seba, a zostáva pri tom sám sebou. Astrálna médiumita vyžaduje stratu vedomia svojho ja, a hypnóza stratu vedomia celkom. Médium potom nemá kontrolu nad duchovnými bytosťami, ktoré cez neho pôsobia.

Pri jednom médiu sa môže vystrie-

Médium totiž vôbec nevie, čo hovorí. Pri mesačnej jasnovidnosti prechádzajú len rozmanité predstavy a obrazy bez pochopenia pred duševným zrakom média ako v snoch; médium nerozumie čo vidí, ani nedokáže videné zaradiť do zákona alebo dat' videnému nejaký súvislý zmysel. Mesačná jasnovidnosť je zmiešanina klamu s pravdou; bezvýberové, neuvedomelé zachytávanie informácií z astrálnej sféry.

Médium sice môže podať aj mnohé správne veci, ale len pre toho, kto ich dokáže správne vytriediť, oddeliť zrnká pravdy od toho, čo primiešali bytosti žijúce v nečistej astralite. Zasvätenec dokáže podrobiť médiijné správy revíziu duchovných zákonov a izolovať z nich ich pravdivé jadro.

ZMYSLOVÉ ORGÁNY DUŠE

Slnečná jasnovidnosť vzniká tým, že človek pracuje na sebe; tzn. že jeho ja pracuje na jeho nižších schránkach, preniká ich sebauvedomím, preduchovňuje a pretvára. Astrálne telo, predtým kalné a nediferencované, sa začína spríezačňovať a organizovať. Z cností a z čistého pocitového sveta duše sa vytvoria vnútorné orgány, ako *duchovné oko, ucho, duchovný hmat*. **Prečistené sily astrálneho tela sa menia na poznávacie nástroje Ducha.**

Mesačná jasnovidnosť vzniká tak, že človek sa iba pasívne "otvorí", vystaví svoje astrálne telo vonkajším vplyvom tak, ako je. Samotným "otvorením" sa však astrálne telo nijako nezdokonalí ani nevyvinie na vyšší stupeň.

Pravý jasnozrak znamená postrehovanie lotosmi prirodzené, správne vyvinutými. Predčasné a umelé otváranie čakier pasívnym spôsobom zvonka je pokus o postrehovanie obnaženými, no ešte nevyvinutými a deformovanými vnútornými zmyslový-

MÉDIUM JE SPOJENÉ SO VŠETKÝM, ČO JE NA MESIACI; ALE UŽ NIE S TÝM, ČO JE NA SLNKU.

dať celý rad rozličných bytostí a informačných vplyvov, ktoré sú celkom protirečivé. Tak dokáže jedno médium bez mihnutia oka vyslovíť veci, ktoré sú dokonalým opakom toho, čo hovorilo pred štvrt' hodinou; a vôbec si to ani nevšimne, lebo jeho vlastná schopnosť úsudku a uvedomovania si obsahu toho, čo bolo povedané, je celkom vypnutá.

To neznamená, že by médium nemohlo podať aj pravdivé informácie. Problém je v tom, že médium nikdy nevie, kedy hovorí pravdu a kedy nie.

HELENA P. BLAVATSKÁ

ALICE A. BAILEYOVÁ

mi orgánmi duše, ktoré nemôžu podať o duchovnom svete zatiaľ nič iné ako skreslené správy.

Ved' astrálne telo je otvorené duchovnému svetu aj každú noc, vo sне. Sny obyčajného človeka však majú sotva nejakú poznávaciu hodnotu. Sú iba vyžitím jeho subjektívnych strachov a túžob a - až na výnimky - neodrážajú nič vyššie, nič objektívne. Len tomu, kto svoje astrálne telo celkom spriezrační, stane sa prieblížením pre ešte vyššie svety Ducha, ktoré sú nad ním. Takéto spriezračnenie sa nazýva *katarziou* (gr. *katharsis*).

Na tomto stupni sa duša žiaka podobá na tiché lesné jazierko, ktorého nepohnutá hladina sa za nočného bezvetria premení na zrkadlo a odráža nádheru hviezd na nebeskej klenbe. Žiak musí dokázať uviesť svoje duševné sily do pokoja a dokonalej rovnováhy, aby sa premenili na poznávacie sily. Duša človeka zameraného na pozemské veci sa podobá na neustále rozčerenú, rozbúrenú hladinu, v ktorej nie je vidieť nič, len rýchlo sa meniacie a zmätené útržky jej pozemského okolia.

Do sna *každého* človeka pôsobia anjeli; ale väčšie v človeku zacláňajú ich pôsobenie ako oblaky hviezdy a okamžite deformujú každý prichádzajúci obraz vo sне do smeru planúcich túžob a strachov snívajúceho. Aj obyčajný človek má niekedy tzv. prekognitívny sen, t.j. sen, ktorý sa neskôr skutočne naplní. O žiadnom zo svojich snov však nemôže dopredu povedať, či bol prekognitívny alebo nie. Len čistý človek sa môže na svoje sny spoľahnúť, a kráľovstvo noci sa mu premení z riše zmätku na klenotnicu inšpirácie. Preto človek, ktorý má dušu plnú nepokoja, osobných sympatií a antipatií, nespracovaných pocitov, nedokonalostí a nečnosti, nemôže ani po "otvorení čakier", uvedení "do alfy" a pod. dúfať v nič viac, ako v znížený stav vedomia, v ktorom prežíva len svoje vlastné sny.

Katarzia, očista astrálneho tela, umožňuje prvý stupeň vedomej, slnečnej jasnovidnosti - tzv. *imagináciu*. Imaginácia nevyžaduje od človeka nič menej, ako premôcť svoje osobné väsne a slabosti. Ten, kto potom ďalej pracuje na sebe tak, že prečistí a prenikne jasným vedomím nielen svoje astrálne, ale aj svoje éterické telo, prežije tzv. *osvietenie* (gr. *photismos*). **Osvietenie, premena éterického tela, umožňuje druhý stupeň solárnej jasnovidnosti - *inšpiráciu*.** Inšpirácia nevyžaduje zase nič menej, ako premôcť hlboko zakorenené automatizmy, zvyky a zlozvyky svojej povahy;

Adelma Vay a Posolstvo Grálu

Málo znáym, a predsa pozoruhodným, ušľachtilým médiom bola *Adelma von Vay* (1840-1925). Narodila sa v maďarskej šľachtickej rodine a ako 20-ročná sa vydala za baróna Odona Vaya, s ktorým prežila viac ako 60-ročné šťastné manželstvo. Ich vnútorným pokladom viery a lásky neotriasol ani život v chudobe po tom, čo v 1. svetovej vojne stratili všetok majetok.

Automatické písanie Adelme Vayovej doporučil lekár *Gardós*, ako terapiu na kŕčové bolesti končatín. Adelma to najprv rozhodne odmietla, ako protikatolícku činnosť; no o dva roky neskôr sa k tomu - kvôli neznesiteľným bolestiam - predsa len odhodlala.

Svoju prvé knižku "*Tajomstvo kozmu. Duch - sila - hmota*." Adelma prijala v roku 1869 iba za 36 dní.¹

Táto útla knižka vyvolala veľký rozruch a skoro sa vypredala. Mnohí sa domnievali, že ide o polemickú reakciu na *Buchnerovu* knihu "*Sila a hmota*" - prírodroviedca, ktorý stál vtedy na vrchole svojej kariéry. Nikoho nenapadlo, že autrom knihy je žena, ktorá neveľmi rozumela tomu, čo píše.

Pozoruhodné je, že Adelmino *Tajomstvo kozmu* na nás pôsobí ako skrátený, zostručený výťah z hlavných myšlienok Abd-ru-shinovho "*Vo svetle pravdy - Posolstvo Grálu*", avšak 60 rokov predtým, ako Abd-ru-shin Posolstvo Grálu napísal.² *Posolstvo Grálu*, pravda, *Tajomstvo kozmu* presahuje po všetkých stránkach; avšak desiatky pôvodných myšlienok, ich radenie, ako i spôsob prezentácie sa dajú nájsť už tu - a potom už len v Posolstve Grálu.

Tým čitateľom, ktorí nevidia v Posolstve Grálu žiadnu výnimočnú knihu, pravda, nič nebráni predstaviť si, že Abd-ru-shin a Adelma Vayová boli inšpirovaní z toho istého zdroja; alebo že sa Abd-ru-shin inšpiroval jednoducho prečítaním Adelminej knihy, či dokonca "opisoval"; hoci vo svojich "Odpovediach na otázky" to popiera: "*Nevyšiel som zo žiadnej skupiny, nedostalo sa mi žiadneho školenia, neštudoval som, a nikde som svoje znalosti nezískal. Nečítal som doteraz žiadne budhistické, žiadne teozofické, ani žiadne antropozofické alebo nejaké iné dielo, ale odmietam všetky také knihy, ktoré sú mi ponúkané. Alebo ich príjemem, ale ich nečítam.*"

Ako sa dostali celé myšlienkové sledy z Posolstva Grálu do hlavy mladej barónky celých 6 rokov pred Abd-ru-shinovým narodením, bude však určitý oriešok pre tých, čo pokladajú obsah Posolstva Grálu za celkom jedinečné poznanie, aké mohol priniesť z tých najvyšších úrovní len Abd-ru-shin osobne. Pre nich azda jedným, hypotetickým vysvetlením by bolo, že Adelma Vayová zachytila niečo od Abd-ru-shina samotného, ked' sa blížil k zemi ešte pred svojím narodením. Tibetaň *Dwhjal Khul*, učiteľ Alice Baileyovej, pripúšťa, že niečo také je možné: "*To, čo človek pocítiuje ako vedenie, môže niekedy spočívať vo vnímanosti na hlasu, varovania aobre mienene rady, ktoré vychádzajú od duši, čo sa nachádzajú na ceste späť do telesnosti... Čo hovoria a radia (často niečo dobré, najčastejšie však niečo bezpredmetné a niekedy celkom hľupe) sa vynori na povrch bdelého vedomia, a nováčik si to vykladá ako hlas Boží, ktorý ho vedia.*"³

¹ Adelma Vay: *Tajemství kosmu. Duch - síla - hmota*. Santal, 1996.

² Abd-ru-shin: *Odpovedi na otázky*. Alexander Bernhardt, 1980.

³ Alice A. Bailey: *Treatise on the Seven Rays*. Lucis Press, 1960.

zvíťaziť nad samým sebou. Ten, kto odtlačí svoje očistené astrálne telo až do tela éterického, stáva sa zasvätenom.

Výstup čo i len k tomu prvému stupienku nadvedomia však vyžaduje neobyčajnú vnútornú aktivitu ducha, aká zostáva bežnému svetskému človeku po celý jeho život niečim celkom neznámym. Médium naopak vyžaduje čím väčšiu pasivitu vlastného ja. **Vystúpiť k nadvedomiu znamená zbystríť svoje vedomie neobyčajnou bdelosťou, nie upadať do polosnových, polonevedomých stavov!**

Médium je pravým opakom zasvätenca. Zasvätenec preniká svoje podvedomie silou svojho ja, presvetľuje ho a premieňa. Médium naopak rezignuje na svoje vlastné sily a svoju podvedomiu sa oddáva. Už len zo zaužívaných slovných spojení musí byť zrejmé, že do mediálneho tranzu možno "upadnúť", avšak do osvietenia nemožno "upadnúť", ale sa k nemu len "povznieť", "prepracovať", "vystúpiť".

SLNEČNÁ A MESAČNÁ JASNOVIDNOSŤ

Médium je spojené so všetkým, čo je na Mesiaci (v sublúnarnej sfére). Ale už nie s tým, čo je na Slnku. Preto mesačnú jasnovidnosť môžeme nazvať aj *duševnou jasnovidnosťou*; a slnečný jasnozrak jasnovidnosťou *duchovnou*.

Médium preniká astrálnu auru ľudí, očistec, rišu mŕtvych. Vidí osobné problémy ľudí a všetko duševno, ktoré smeruje k zemi a je so zemou zviazané. Vidí všetko, čo spadá do ľudskej karmy, i keď to nevie správne posudzovať a hodnotiť. Mediálne správy obsahujú popisy vrážd, neštastí, zmyselných väšní, zla; preto sa mesačná jasnovidnosť dá výnimocne dobre použiť v kriminalistike.

Mesačná jasnovidnosť preniká osobnú auru ľudí, to časné, subjektívne. Slnečný jasnozrak preniká podstatu vecí, to večné, objektívne. Odhaluje zákony kozmického Ducha múdrosti a lásky. Slnečný jasnozrak sa nezameriava na to egoistické, osobné, ale zaoberá sa výlučne nadobojným; preniká život hierarchických by-

tostí. Nesleduje individuálne, subjektívne aurické deje, ale sleduje kauzálnu esenciu, všade odhaluje zákonitú dianie a túži riadiť svoj osobný vývoj a vývoj ľudstva v súlade s nimi správne.

Mesačná jasnovidnosť vidí následky, slnečná príčiny. Mesačný jasnozrak hladí pasívne v ústrety všetkému, čo je osudové; a fascinuje sa tým, čo je neodvratné. Slnečný jasnozrak dáva človeku do ruky kľúče, pomocou ktorých môže vziať osud do svojich vlastných rúk, a tým ho oslobodzuje. Veštica môže pomocou gule alebo z kariet predpovedať budúnosť, môže vidieť blížiť sa nejakú karmickú udalosť v niekoho aure; ale len slnečný zasvätenec vie, čo má robiť,

BRAIDOVÁ METÓDA NECHÁVA PACIENTOV, ABY HLADELI NA PREDMET UMIESTNENÝ MIERNE NAD ÚROVŇOU OČÍ.

aby sa osudu vyhol a zmenil budúnosť.

Mesačná jasnovidnosť vníma podvedomie, slnečná nadvedomie. Astrálny jasnovidec vníma, čo si kto myslí, čo plánuje, sympatie a antipatie v duševnom okolí človeka. Preto sa mesačná jasnovidnosť najlepšie uplatní v osobnom poradenstve. Správne pochopená sa môže stať pomocným nástrojom sebaanalýzy. Mesačná jasnovidnosť sa však svojím charakterom nehodí na poznávanie nadvedomia. Pýtať sa astrálnej jasnovidky alebo média na Boha, vznik vesmíru, na zmysel života, kozmické zákony, hierarchické bytosti a pod. je neadekvátnie. Astrálne médium môže odpovede na takéto otázky čerpať opäť len

zo subjektívnej sféry Zeme, takže to, čo obdržíme, býva spravidla len protirečivá zmes viac alebo menej obmedzených pozemských názorov.

U médiá musíme vždy počítať s tým, že v nom spolupôsobí svet ľudských myšlienok - predstavy, želania a očakávania prísediacich a ďalšie vplyvy. *Edgar Cayce* napríklad prvých 22 rokov svojej jasnovidnej kariéry nikdy nehovoril o reinkarnácii. O renikarnácii začal po prvý raz hovoriť až v roku 1923 v dome *Arthur Lammersa*, teozofa a nadšeného študenta diel madam Blavatskej.

V histórii sa však objavili aj médiá, ktoré významným a trvalým spôsobom zasiahli práve do vývoja ezoterickej filozofie. Ako je to možné? Napríklad osobnosť *Helény Petrovny Blavatskej*, akokoľvek kontraverzná, predsa len priniesla pôvodné podnety, ktoré sa stali trvalou súčasťou základov celého radu neskôrších ezoterických škôl. Podobným ojedinelým prípadom je rozsiahle a detailné dielo zakladateľky *Arkánovej školy siedmych lúčov*, *Alice A. Baileyovej*.

UŠLACHTILÉ MÉDIÁ

Mesačná jasnovidnosť sa teda dá využiť, ale len vtedy, ak ju dokážeme správne zaradiť, aby sme nepodľahl dojmu, že informácie takto získané k nám prichádzajú rovno z nejakých božských sfér, len preto, že k nám prichádzajú telepatickou cestou cez médium. Astrálna jasnovidnosť iba zrkadlí činy iných bytostí v astrálnej sfére, odráža ich ako Mesiac. Mesačná jasnovidnosť spočíva čisto v pasívnom vnímaní; slnečná v aktívnom poznávaní, tvorbe. **Médium samo zo seba žiadne nový poznatok nestvorí, neprinesie do myšlienkovej atmosféry Zeme nič nové.** Avšak médium, ak je dosť čisté, môže neskreslene, objektívne odražať subjektívny svet niekoho druhého. Ak potom vnútorný svet tej druhej osoby nemá len subjektívnu, ale aj nejakú objektívnu, poznávaciu hodnotu, vzniká výnimočná situácia, kedy sa v médiu odráža objektívne poznanie niekoho druhého. Pritom médium príjme poznatky v hotovom znení, informáciu v určitej forme, ktoréj zmysel nemusí dokázať svojím vlastným duchom preniknúť.

V takejto situácii sa nachádzali Helena P. Blavatská aj Alice A. Baileyová, ktorá nezapiera, že ona sama je prvou usilovnou žiačkou a študentkou svojich vlastných kníh. *Pojednanie o siedmych lúčoch* nadiktovať telepatickou cestou Tibetán Dwhjal Khul, o ktorom bola Baileyová pre-svedčená, že žije v Indii, odkiaľ jej vraj poštou raz poslal aj balíček:

"Jednoducho počívam a písem slová, ktoré počujem; zaznamenávam myšlienky, ktoré jedna po druhej padajú do mojej mysle. Nikdy nič v texte nemením, s výnimkou drobných jazykových a štýlistických úprav... Nikdy som nič nezmenila na tom, čo som od Tibeťana prijala. Keby som to urobila, už by mi nediktoval... Nerozumiem niekedy tomu, čo prijínam. Niekedy aj nesuhasím, ale zaznamenávam všetko poctivo a potom zistujem, že to má zmysel."

Podobne prehlasovala o sebe H. P. Blavatská, že je vedená majstrami *El Morya* a *Koot Hoomi*. H. P. Blavatská aj A. A. Baileyová teda obe pracovali len ako sekretárky, tlmočníčky či hovorkyne. Najskôr tu však pochopiteľne musel byť niekto, kto tieto poznatky do myšlienkovej atmosféry Zeme priniesol, kto si ich vydobil cez svoje vlastné ja, vlastným úsilím.

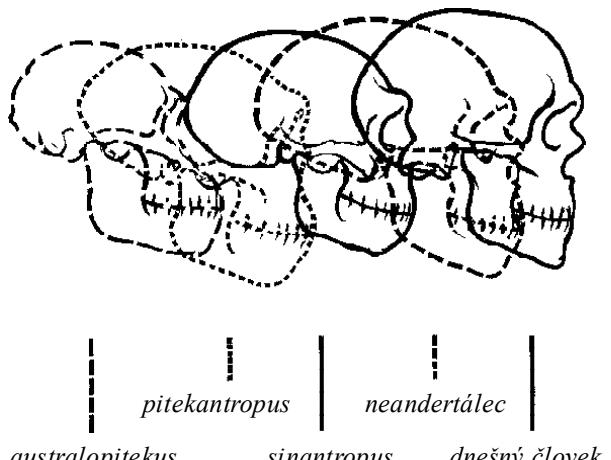
E. Cayce svojho času napríklad vzbudil pozornosť výpovedami o ceste duše planetárnymi sférami medzi smrťou a novým narodením. Cayceho popisy boli v skutočnosti len zastreto a zredukovanou formou toho, čo predniesol R. Steiner už v roku 1913 v Berlíne. Pretože však tento Steinerov prednáškový cyklus neboli v USA publikovaný skôr ako v roku 1945, Cayceho výpovede sa považovali za originálne.

³ U Aztékov po náčelníkovi mužov druhé najvyššie postavenie v spoločnosti zaujíma cihualcoatl, "hadia žena", ktorá bola zároveň najvyššou sudkyňou. U tých kultúr, ktoré sa ešte spoliehali na starú mesačnú jasnovidnosť, totiž rozsudky neboli založené na nejakom kodifikovanom súdnom mechanizme pozostávajúcim zo striktne definovaných právnych pojmov ako napr. v rímskom práve, ale spočívali na jasnovidnom prehliadaní aury; preto do veľkej miery záležali od osobného úsudku kmeňových šamanov, veštov, kňažiek, od "božích súdov", znamení a pod. Titul "hadia žena" je pripomienkou starej mesačnej jasnovidnosti, ktorá v čase starej

MESAČNÁ JASNOVIDNOSŤ AKO POZOSTATOK STAROLEMURSKÉHO VÝVOJA

Aby sme mohli mesačnú jasnovidnosť hodnotiť naozaj správne, musíme porozumieť jej pôvodu a miestu v evolúcii. V prvej polovici lemurskej doby, t.j. v čase, keď ešte takpovediac človek nebol človekom, ale evolúcia života bola v štadiu plazov a jašterov, pozostával nastávajúci človek len z troch článkov: z tela fyzického, éterického a astrálneho. Nemal v sebe ešte iskru ducha. Naše ja sme dostali až polovici lemurskej doby od slincových mocností, duchov formy (cností). Tak, ako toto ja zostupovalo do svojich nižších schránok, postupne si ich pretváralo a uspôsobovalo, aby sa mohli stať príbytkom a nástrojom ducha. Tak vidíme, že hlavný vývoj v priebehu atlantskej epochy spočíval v tom, že ľudské fyzické telo sa vzpriamovalo z vodorovnej do zvislej polohy, že ruka sa stala univerzálnou, prudko sa rozvinul predný mozog a vznikla artikulovaná reč; až kým sa v druhej polovici atlantskej doby duch nevtiel celkom a ľudské telo dostalo už svoju dnešnú podobu.

V prvej polovici Lemurie bol však človek ešte bez vlastného ja, a namiesto neho pôsobili v jeho astrálnom tele hierarchické bytosť, anjeli; rovnako, ako pôsobia v astrálnom tele zvierat, ako skupinové ja zvieracích druhov. Anjeli vpracovali

ČEĽNÁ ČASŤ LEBKY SA KLENULA STÁLE VIAC DOPREDU, AŽ KÝM SA MODRÝ PLAMENOK, KTORÝ SA PREDTÝM VZNÁŠAL NAD ČELOM ČLOVEKA, NEDOSTAL DO VNÚTRA LEBKY

do ľudského astrálneho tela dolnú polovicu lístkov lotosových kvetov, pomocou ktorých lemurský človek vnímal. Časť organizácie svojho astrálneho tela teda človek nezískal vlastnou zásluhou, ale ako dar hierarchických bytosť a tá mu umožňovala tzv. temnú alebo starú mesačnú jasnovidnosť. Mesačná jasnovidnosť bola v Lemurii riadnou, prirodzenou vlastnosťou človeka.³ Starolemurský človek žil vo svojom astrálnom tele v stave intenzívneho, živého jasnovidného sna,⁴ ešte oveľa živšieho, než naše dnešné sny, asi takého, v akom žijú zvieratá. Zato však nemal myšlenie a slobodu rozhodovania.

Dnešnému človeku žiari na čele jeho večné ja v aure ako belasý plamienok. Keby sme však pozorovali jasnovidne auru človeka ešte v prvej polovici atlantskej doby, videli by sme, že tento plamienok neboli ešte vnútri v človeku, v jeho hlave, ale že planul ešte niekoľko centimetrov vonku nad ním, pred jeho čelom. Tak, ako toto

Lemurie bola prirodzenou schopnosťou človeka.

⁴ Austrálski domorodci dodnes nazývajú tú bájnu dobu - kedy vraj žili ich predkovia - "čas snov". U austrálskeho domorodého obyvateľstva sa zachovali aj dokazateľne najväčšie telepatické schopnosti, ktoré sú do istej miery stále ešte funkčným prvkom ich spoločenskej organizácie. **V austrálskom kontinente máme totiž pred sebou čosi ako posledný, symbolický pozostatok starolemurského vývoja.**

Keď sa v druholorách starý lemuriský kontinent rozpadol, a na jeho mieste sa vytvoril Indický oceán, zostala Austrália viac-menej izolovaná od ostatného

sveta morom. Bolo to v čase, keď na Zemi žili ešte veľké jaštery, ale zároveň už aj prvé cicavce. Prvé cicavce však boli predovšetkým vačkovce; placentovce sa vyvinuli až neskôr, a vytlačili vačkovce na všetkých kontinentoch, okrem Austrálie. Preto nám austrálска fauna tak trochu pripomína starú Lemuriu: žijú tu posledné veľké jaštery (varany) a vačkovce-klokany. Lebo Austrália sa od zániku Lemurie dostala do izolácie a stratiла krok s hlavným prúdom zemského vývoja. O duchovnej paleontológií, duchovnej geológii a o evolúcii života na Zemi v súvislosti s duchovnými hierarchiami zverokruhu si ešte podrobne povieme v budúcich číslach Sophie.

ja zostupovalo do človeka, budovalo si predný mozog ako nástroj reči a pojmového myšlenia - resp. čelná časť lebky sa vývojom klenula stále viac dopredu, až kým sa tento bod, ktorý bol predtým nad človekom, nedostal do vnútra jeho lebky.

V tomto dôležitom okamihu je ľudské ja vtelené a človek precítí k sebe samému na fyzickej úrovni, vo fyzickom tele. Preto vidíme, že pravekemu človeku ubieha ešte čelo nápadne dozadu; a že najnápadnejší evolučný pohyb, pozorovateľný na stavbe lebky v praveku, spočíva v tomto klenutí čelnej kosti a rozvoji objemu predného mozgu.

Na základe tohto poznania si teraz môžeme uvedomiť, čo vlastne robí hypnotizér. Klasická metóda uvádzania do hypnózy, ako ju v minulom sto-ročí predstavil *James Braid*, spočívala v tom, že osobu, ktorá mala upadnúť do hypnózy požiadali, aby sa sústredila na nejaký lesklý, trblietavý, pohyblivý predmet asi 5-10 cm pred stredom čela, niečo nad úrovňou očí. (Doporučujeme čitateľovi, aby si vyskúšal, aký je to pocit.) **Čo teda hypnotizér robí je to, že sa pokúša tento plamienok pozornosti za čelom opäť vylákať von a uviesť tak človeka do stavu bez vlastného ja, v akom sa nachádzal kedysi.**

VÝHNANIE Z RAJA

V onom detskom štádiu vývoja ľudstva, za lemurských čias, keď človek ešte neboli zodpovední za seba, ale žil bezstarostne "v raji", však ani žiadne vlastné ja ešte nevyhnutne nepotreboval, lebo ho vo všetkom viedli

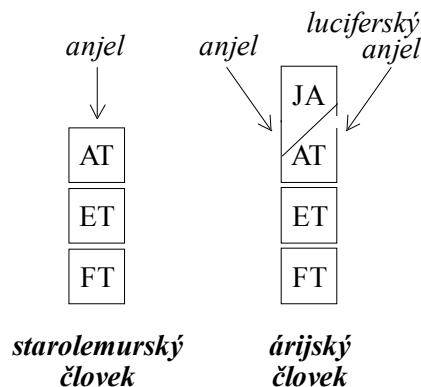
⁵ Prvé štyri kultúrne obdobia piatej (poatlantskej) vývojovej epochy Zeme sú na vyšom stupni a skrátene opakovanie prvých štyroch zemskej vývojových epôch: polárnej, hyperborejskej, lemur-skej a atlantskej. Siesta a siedma kultúra budú predzvestami budúcich vývojových epôch. Bližšie o tom a o zrkadlení jednotlivých vývojových epôch medzi sebou pozri v Sophii 15, Z. Váňa: Stvorenie sveta a človeka v poznání duchovnej vedy.

⁶ Ani pýtia nevedela, čo hovorí; ale dostávala sa do stavu mesačnej lucidity vdychovaním výparov zo skalných rozsadlín, alebo pálením bylín. S pýtiou musel spolupracovať kňaz, v delfskej veštiarne to bol kňaz Apollónov, ktorého úlohou bolo dať jej nesúvislému prejavu nejaký zmysluplný výklad.

anjeli, ktorých pôsobenie vo svojom astrálnom tele cítil a samozrejme nasledoval, ako dieťa vedené za ruku. Astralita Zeme bola v tom čase ešte čistá a človek sa mohol vedeniu svojich astrálnych zmyslov plne odo-vzdať.

Súčasne s tou udalosťou, ktorou začína zosup ľudského ducha na zem, a ktorú Mojžišove knihy opisujú ako "zvod hada", kedy človek (Adam) musel opustiť raj a obliecť si "zviera-ciu kožu" a dorábať chlieb v pote tváre, zasiahli do astrality človeka a celej Zeme luciferské bytosti a znečis-tili ju egoizmom a vášnou. Tu začína problém vol'by medzi dobrrom a zlom, hriechom a cnosťou, ale aj vývoj slobodnej, za seba zodpovednej ľudskej individuality, ktorá jediná môže medzi dobrrom a zlom rozlišovať.

Pokusy vracať sa v súčasnej dobe opäť do stavu "bez ja" teda nie sú veľ-

mi rozumné, lebo teraz sa už človek nedostane naspäť do raja, ale nanajvýš do "falošného neba" alebo skôr do pekla, ktoré sa medzitým rozpútalo v astrálnej sfére. Tým, že nás anjeli odovzdali nám samým, odovzdali astrálnu sféru do moci a správy človeka.

⁷ Adam a Eva si po páde na všetkých obrázkoch zakrývajú figovým listom po-hlavie.

⁸ Takým príkladom bol tragický príbeh *Kaspara Hausera*, odstrčeného kniežacieho dieťaťa, ktoré strávilo pätnásť rokov v tmavej kobke, v izolácii od sveta. Keď sa Kaspar už ako fyzicky dospelý po prvý raz dostať medzi ľudí, preukazoval fenomenálne schopnosti pamäte a jasnovidnosti, mentálne bol však na úrovni čistého, nič nevediacoho dieťaťa.

⁹ Ked' u takého mladého dievčaťa v jej dvanásťom, trinásťom či štrnásťom roku života začnú pôsobiť tie duchovné mocnosti, čo inak spôsobujú prebudenie pohlavnnej sily (duchovia formy) - a ono zostane duševne panenské, mení sa zvláštnym spôsobom vyžarovanie jej

Odtedy zemská astralita nie je už len zrkadlom čistej mûdrosti hierarchic-kých bytostí, ale obsahuje aj lož; za-plnila sa myšlienkovými formami subjektívne vytvorenými človekom pod vplyvom luciferských bytostí. Tým činom všetky médiá, ktoré sa chcú ďalej opierať len o svoju astrál-nu vnímaciu schopnosť, prepadajú nevyhnutne zmätku a strate orientácie.

DOZNIEVANIE MESAČNEJ JAS-NOVIDNOSTI V ÁRIJSKEJ EPOCHE

Stará mesačná jasnovidnosť do-zniewala v zoslabenej podobe ešte aj v časoch poatlantských; a bola do ur-čitej miery opodstatnená ešte v treťom poatlantskom kultúrnom období, egyptsko-babylonskom, ktoré je v istom zmysle opakováním starolemur-ského vývoja v skratke v rámci árijskej epochy. No nebola už oprávnená v štvrtom kultúrnom období, grécko-rímskom, ktoré je v rámci árijskej epochy opäť na vyššej úrovni opakova-ním Atlantídy.⁵

Až do čias starého Babylonu a Egypta bola spoločnosť ešte do značnej miery formovaná a usmerňovaná vyššími bytostami, na základe starej jasnovidnosti, cez zjavenia a vešby kňažiek a kňazov, vykladačov snov a znamení, haruspikov, proroctvá sybíl atď. Síce na inej úrovni, ale predsa, bolo ľudstvo stále ešte vedené anjeli-mi, ako v starej Lemurii. V priebehu grécko-rímskeho kultúrneho obdobia sa však človek už vymanil spod vplyvu veštieb, božstiev a démonov, a oprel sa celkom o svoje vlastné myšle-nie. V starom Grécku to boli ešte pýtie, ku ktorým sa do veštiamí chodi-

krvi tak, že to umožňuje duchovným silám pôsobiť jej prostredníctvom až do hmotných foriem fyzického sveta. Aké mohutné môže byť toto pôsobenie, toho dôkazom je v parapsychológií známy fenomén RSPK (recurrent spontaneous psychokinesis, opakovana spontánna psychokinéza), ľudovo nazývaná aj "pol-tergeist", ktorý sa odohráva - ako sa ukázalo - spravidla vždy v prítomnosti nejakého dospievajúceho dieťaťa. Tri-násťročné dievča napríklad môže byť celkom neuvedomele príčinou toho, že sa v jej okolí pohybujú a vznášajú pred-mety a pod.

K pôsobeniu duchov formy v období pohlavného dospievania sa ešte vrátme v samostatných článkoch o duchovnej fyziológii človeka.

li rada o tých najdôležitejších rozhodnutiach všetci králi.⁶

V tom čase však už pýtie začali dávať dvojznačné a vyhýbavé odpovede, ako tú lýdkemu kráľovi *Kroisovi* pred ťažením proti Perzii: „*Ak prekročíš rieku, zničíš veľkú rišu!*“. Po tom, čo v roku 413 pr. Kr. Aténčania napriek dobrým veštiam utrpeli zdrvujúcu porážku pri Syrakúzach, začalo sa prvý raz hovoriť o veštibách ako o *deisidaimónii* - povere.

S príchodom Krista stará mesačná jasnovidnosť definitívne stratila svoje opodstatnenie. To je symbolizované príbehom prvého rímskeho cisára, ktorý prijal kresťanstvo, *Konštantína Veľkého*, ktorý v bitke pri Milvijskom moste zvíťazil nad svojím protivníkom *Maxentiom*. Pýtia na protivníkovej strane veštila Konštantínu porážku. Konštantín však - podľa povesti - uvidel znamenie kríža so slovami „*In hoc signo vinces!*“ (V tomto znamení zvíťaziš!). Znamenie kríža dal namaľovať na štíty svojich vojakov a zvíťazil. Tu sa odohrala symbolická konfrontácia medzi novou, slnečnou a starou, mesačnou jasnovidnosťou, ktorá sa medzitým stala neúčinná. Kristovo narodenie, ten obraz Jezuliatka v jasliach, symbolizuje zrod vyššieho ja v duši človeka. Prichádzza Pán (Kyrios), ktorý má urobiť nový poriadok v zblúdilých a zatemnených dušiach.

Astrálne médium totiž, ak je skutočne čisté, môže vnímať maximálne anjelov, t.j. neskresliť obrazy, ktoré anjeli do jeho astrálneho tela vkladajú. V starej Babylónii sa však na inom stupni zopakoval aj starolemurský pád; sexualita, predtým preniknutá posvätnou nevinosťou, bola hromadne znesvätená a mesačná astralita pošpiňená.⁷ Udržať starú mesačnú jasnovidnosť bolo stále ľažšie a vyžadovalo stále drastickejšie a umelejšie opatrenia. Naivná, nevedomá čistota už nebola možná. Aby si nejaká osoba mohla zachovať čistotu, a nepošpinila sa svetom, musela by žiť v úplnej izolácii od sveta, čo by znamenalo veľkú retardáciu jej osobného vývoja.⁸

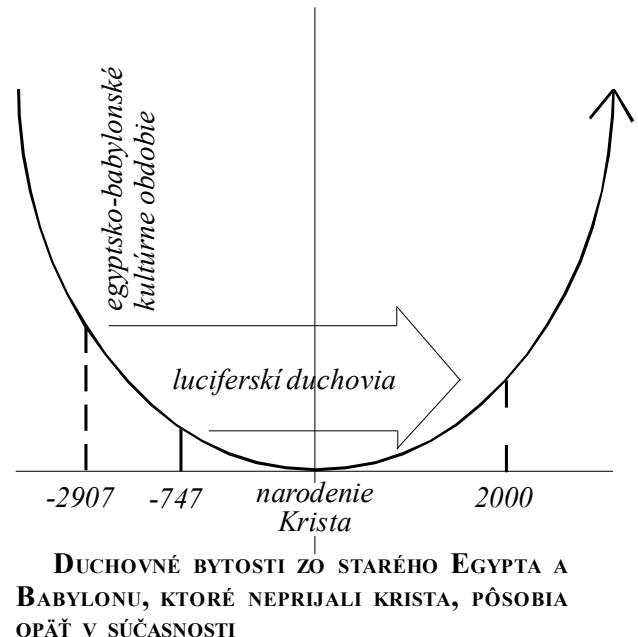
Rímske vestálky žili v ústraní, aby mohli zasvätiť svoj život službe, ktorá spočívala v strážení plameňa cudnosti; a ak svoj slub čistoty porušili, potrestali ich pochovaním za živa. Presne takým istým spôsobom potrestali Inkovia kňažku slinu, keď stratila panenstvo; a jej milenca nielenže obesili, ale zabili aj všetkých členov jeho

rodiny, ich zvieratá, všetky domy v osade, kde nešťastník žil, zrovna so zemou, a pôdu posypali soľou, aby tam už nikdy nič nerastlo a aby bolo to prekliate miesto všetkým na výstrahu.

Poslednou pripomienkou tej čistoty, akú museli mať dávnoveké kňažky, aby mohli plniť svoju úlohu, je dnes azda už len svet pocitov štrnásťročného dievčaťa.⁹ V tretej sedemročnici sa totiž v rámci života človeka v malom opakuje tretie, egyptsko-babylonské kultúrne obdobie ktorým kedysi prešlo celé ľudstvo. Čo sa v tom čase vlastne odohralo?

ROZŠTIEPENIE ANJELOV V STAROM EGYPTE

Priblížením sa Krista do astrálnej sféry sa za starého Egypta opäť v inej forme odohral duchovný dej analogický tej udalosti, ktorá sa kedysi odohrala v starej lemurke dobe, kedy sa - podľa povesti - tretina anjelov postavila proti zámeru dobrých bohov pod vedením Luciferia. Podobne v starom Egypte nastalo rozštiepenie anjelov na tých, čo sa rozhodli prijať prichádzajúceho Krista a pôsobiť v novom zmysle pod jeho vedením - a na tých, čo Kristovu prítomnosť ignorovali. Tito anjeli sa stali luciferskými len tým činom, že naďalej, až dodnes pokračujú vo svojom pôsobení rovnakým spôsobom, ako pôsobili pred Kristovým príchodom, v starom Egypte. Tito staroegyptskí a starobabylonští anjeli dodnes pôsobia tak, ako pred tromi-štyrmi tisícami rokov; teda tak, že *vkladajú obrazy a myšlienky rovno do astrálneho tela človeka bez pýtnia, obchádzajúc jeho ja, jeho vlastnú vôľu*. Pred troma, štyrmi alebo piatimi tisícami rokov to však bolo ešte čosi oprávnené, lebo ľudia ešte nemali svoje vlastné ja tak vyvinuté, aby mohli byť v myslení odkázaní celkom sami na seba; ale vo veciach a v situáciách, v ktorých ešte neboli sami kompetentní sa rozhodnúť, bolo im oporou pôsobenie ich anjela, ktoré prežívali v podobe podnetov, myšlienok, hotových riešení objavujúcich sa v ich vnútri, a ktoré inštinktívne nasledovali, aj keď im nerozumeli. **Staroegyptský aniel pôsobil teda tak, že do**

DUCHOVNÉ BYTOSTI ZO STARÉHO EGYPTA A BABYLONU, KTORÉ NEPRIJALI KRISTA, PÔSOBIA OPÄŤ V SÚČASNOSTI

určitej miery ešte mysel v človeku zaňho.

V súčasnosti sa však už také niečo stalo retardáčnym, aby “niekto mysel vo vašej hlave namiesto vás”. Stalo sa to už brzdou vývoja vlastnej, slobodnej individuality človeka; asi tak, ako sa neustále rady a pripomienky rodičov stávajú brzdou, keď ich dieťa stojí už na prahu dospelosti. Tí anjeli, čo prijali Krista, už nepôsobia a nemôžu pôsobiť do ľudskej duše sami od seba, ako chcú, ale môžu a musia nadviazať a reagovať len na vlastnú aktivitu, ktorá výjde z človeka, inak by zmanipulovali a popreli slobodu toho Jezuliatka, nášho vyššieho ja, ktoré sa v nás rodí.

Starolemurský človek teda vyzeral tak, že nemal ja, ale namiesto neho žil v jeho astrálnom tele aniel. Árijský človek vyzerá tak, že anjelský svet preň ustúpil do úzadia a rozštiepil sa vo dvoje: Do jeho porušenej, vášnivej astrality, ktorá sa medzitým stala jeho *nížším ja*, pôsobí luciferský aniel. Pravý aniel pôsobí do jeho vyššieho ja, resp. do tej časti astrálneho tela, ktorá je preniknutá, prečistená a premená silou jeho ducha.

NÁVRAT LUCIFERSKÝCH DUCHOV

Ak si teraz uvedomíme, že Kristov príchod v štvrtnej poatlantskej epochе (grécko-rímskej) tvorí stred, je osou celej árijskej epochy, a dnešné piate poatlantské kultúrne obdobie (anglosasko-germánske) je niečo ako symetrickým zrkadlením, odrazom egyptsko-babylonského obdobia na vedomej úrovni,⁵ môžeme porozumieť jed-

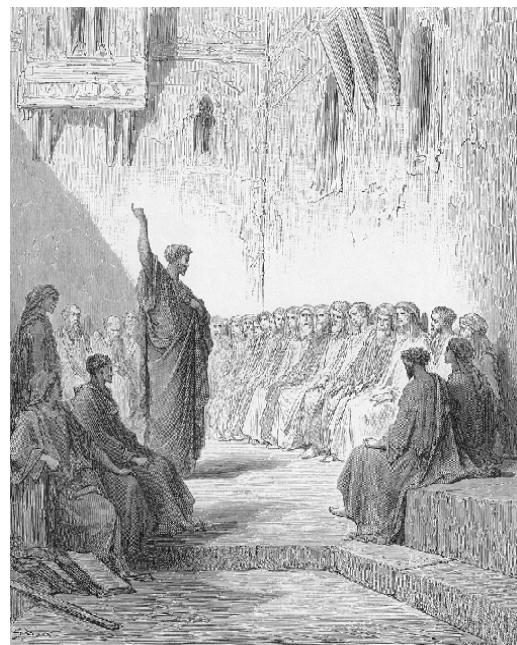
nému závažnému a d'alekosiahlemu pohybu, ktorý sa na svetovej ezoterickej scéne, ale nie len na nej, v súčasnosti odohráva. Ľudstvo prekračuje opäť prah duchovného sveta smerom nahor a tie sily, ktoré boli činné dve tisíc rokov pred Kristom, stávajú sa teraz, dvetisíc rokov po Kristovi, opäť aktívne. **Duchovné bytosti zo starého Egypta a Babylonu, ktoré medzi tým zaostali, pôsobia opäť dnes!** Časť anjelov vtedy "padla" vlastne len tým, že zaostali, zostali pôsobiť po starem, v dôsledku čoho sa vo vývoji stali retardačným činiteľom, brzdou, odpornami Krista.

Títo zaostali, luciferskí duchovia inšpirujú dnes jednu celú ezoterickú subkultúru plnú exotiky zašlých čias. Prostredníctvom channelingu, automatického písania a pod. diktujú celé knihy, ktoré vychádzajú v miliónových nákladoch. Dokonca sa aj sami radi predstavujú menami zo staroegyptského obdobia: napríklad jeden z prvých a najznámejších kanálovaných materiálov v 60-tych rokoch prijala Jane Robertsová od nefyzickej entity, ktorá sa predstavila ako *Set*. V Austrálii najpopulárnejšia kanálovaná nefyzická entita v súčasnosti vystupuje pod menom ďalšieho staroegyptského božstva - *Ptah*.

Inšpirujú skupinové hnutia plné extatického idealizmu, v ktorých duchovná individualita človeka je vymázavaná. Všetci účastníci hnutia sa stávajú názorovo uniformní, podobní jeden druhému ako vajce vajcu, lebo sú napojení na jeden kolektívny možog, ktorí "myslí v nich". **Luciferské inteligencie teda poskytujú súčasnemu duchovne vyhladovanému človeku určitý druh "duchovna" - ale za cenu straty slobody a vlastnej individuality.**

Je pravda, že taký život je veľmi príjemný, keď sa človek vzdá problému voľby, a tým aj zodpovednosti v prospech niekoho iného. Tomu, kto sa "odovzdá", a nevie čomu, skutočne iné inteligencie prevezmú organizáciu jeho života. Aké, to nie je viac jeho stárosť. Myšlienky padajú ako pečené holuby do jeho duše a jemu stačí "nasledovať vnuknutia", a "odovzdať sa vesmíru".

V budúcom číslе: Médiumita ako obchádzanie Krista a centrálny problém súčasnosti. Médijné umenie: automatická kresba, hudba a literatúra.

SVÄTÝ PAVOL KÁŽE TESALONICKÝM

Uprostred, na onom rozhraní dejín, kedy stará jasnovidnosť ľudstva ustúpila, a nová tu bola ešte len v

ale viacej o to, aby ste prorovali." (14:1)

Čo je to, toto "prorokovanie"? "Kiež by celý ľud prorokoval", prial si kedysi Mojžiš (Num 11:29). A Joel hľásal, že sa tak stane v poslednej dobe (Jl 2:28,29). V minulých kultúrnych obdobiach bolo však "prorokovanie" zatial len výsadou zasvätencov. Úlohou proroka nebolo predpovedať budúcnosť, ale má skôr "vzdelávať, napomínať, tešiť" (14:3); a prorokovanie ani za starého Izraela neznamenalo predpovedanie budúcnosti, ako sa tomu dnes často mylne rozumie, ale znamenalo skôr uchopenie múdrosti o duchovných zákonoch sveta a usmerňovanie

diania v súlade s tým. Takže ak sa aj niekde zdá, že niektorý z prorokov veští budúcnosť, v skutočnosti len vy-

Svätý Pavol a rozprávanie "jazykmi" O slnečnej a mesačnej jasnovidnosti v liste Korintanom

zárodku, stojí postava - Kristov súčasník - svätý Pavol. Vo svojom 1. liste Korintanom (14:1-33) musí Pavol riešiť otázku *rozprávania "jazykmi"*, na ktoré kládla, ako sa zdá, obec v Korinte príliš veľký dôraz.

Čo je to, toto "hovorenie jazykmi"? Je to druh extatického stavu, známy už z pohanských čias, pri ktorom iná duchovná sila hovorí z človeka, takže to, čo formuje jeho reč, je určitá inteligencia, ale nie jeho vlastná a to, čo hovorí, nemusí byť ani jemu samému zrozumiteľné. **Hovorenie "jazykmi" je stará, mesačná jasnovidnosť.**

Táto stará mesačná jasnovidnosť tu v Pavlových časoch stále ešte bola, no stratila už svoj niekdajší význam. Na to chce sv. Pavol práve poukázať. Priznáva aj "hovoreniu jazykmi" určité miesto v cirkevnej obci, avšak kladie Korintským dôrazne na srdce, aby sa viac ako o "hovorenie jazykmi" usilovali o to, aby "prorokovali": "Snažte sa horlivо o duchovné dary" (Ján 12:32).

kladá zákony, ktorých naplnenie vyplýva z vyšej nevyhnutnosti.

S touto schopnosťou prorokovania sa po prvý raz stretávame v úplne novom zmysle práve u prorokov židovských. Tak, ako v treťom období zemského vývoja, v polovici lemurskej doby, dostał človek zárodek svojho ja, dostał v polovici tretieho árijského kultúrneho obdobia, chaldejsko-egyptského, človek opäť na vyššom stupni, i keď zatial len v malom, zárodek svojho *vyššieho* ja. Podobne ako v polovici tretej vývojovej epochy Zeme, v Lemurii, začala iskra ľudského jástva zostupovať k človeku, a v polovici štvrtnej epochy, v Atlantide, sa celkom vtelila na zemi - tak sa v polovici tretej poatlantskej kultúry, chaldejsko-egyptskej, akoby priblížila hvieza nášho vyššieho ja, a v polovici štvrtnej kultúry, grécko-rímskej, sa zrodila na zemi, v Betleheme, ako Ježuliatko, aby nám bola vzorom, a aby nás raz všetkých "pritiahla k sebe"

* Ezoterickú periodizáciu dejín pozri v Sophii 13: J.Bouzek: Dejiny človeka a sveta v pojetí antroposofie; a v Sophii 15: Z.Váňa: Stvoření světa a člověka v poznání duchovní vědy.

Tretie poatlantské kultúrne obdobie, chaldejsko-egyptsko-babylonsko-asýrske, začalo v roku 2907 a skončilo v roku 747 pr. Kr.* V polovici tohto obdobia vzniká zárodok národa, ktorý má už bezprostredne pripraviť inkarnáciu Kristovu. Tu, uprostred 3. poatlanstkej kultúry, t.j. okolo roku 1827 pr. Kr., je zo stredu Chaldejska vyvedený muž, ktorý je povolaný stať sa otcom vyvoleného národa - tu stojí postava Abrahámova.

V postave Abraháma sa po prvý raz stretávame s niečím novým, s niečím, čo tu predtým nebolo: so *schopnosťou zachovať si vo vzťahu k duchovnému svetu svoju vlastnú osobnosť*, svoju vlastnú vôľu. V prastarých mystériách to bolo tak, že ked' sa cez kňaza či kňažku prejavovalo božské vedomie, muselo byť ich osobné ego celkom vymazané. A ked' tu bola ich pozemská osobnosť, strácali zase spojenie s bohmi. Bud' boli vo svojom obyčajnom, pozemskom vedomí, alebo sa nimi prejavovalo vedomie vyšších duchovných bytostí. Vtedy však museli pred bohmi padnúť na kolená, alebo s čelom na zem, premožení pocitmi posvätnosti a úžasu, hrôzy a bázne pred vyššou mocou. V žiadnom prípade si nemohli dovoliť oproti božstvám presadzovať svoju vlastnú vôľu, protirečiť im, alebo s nimi vyjednávať. Aj ten, čo bol kráľ medzi ľuďmi, bol len rab vo vzťahu k všetkým vyšším hierarchiám.

Až ked' dokážeme naozaj spoluprežiť s našimi predkami onen pocit bezmedznej úcty nejakej nižšej bytosti k vyšej a z toho vyplývajúce bezpodmienečné podriad'ovanie sa bez akéhokoľvek odvrávania, môžeme pochopiť, čo je také veľkolepé na tom obrazze, ked' Abrahám začal pred Sodomou s anjelmi *vyjednávať*. Síce váhavo, plný obavy a strachu, ale predsa; začal s anjelmi vyjednávať o tom, kol'ko spravodlivých v meste stačí, aby ušetrili Sodomu, a podarilo sa mu nakoniec zjednať ich počet z päťdesiat na desať (Gen 18:26-32).

A hned' druhý taký obraz máme v Abrahámovom vnukovi Jákobovi, ked' zápasí až do výjdenia rannej zory s anjelom na vrchu Peniel. A anjel mu potom povie: "Nebude sa viacej nazývať tvoje meno iba Jákob, ale aj Izrael; lebo si sa *kniežatsky* boril s Bohom i s ľuďmi a premohol si." (Gen 32:28)

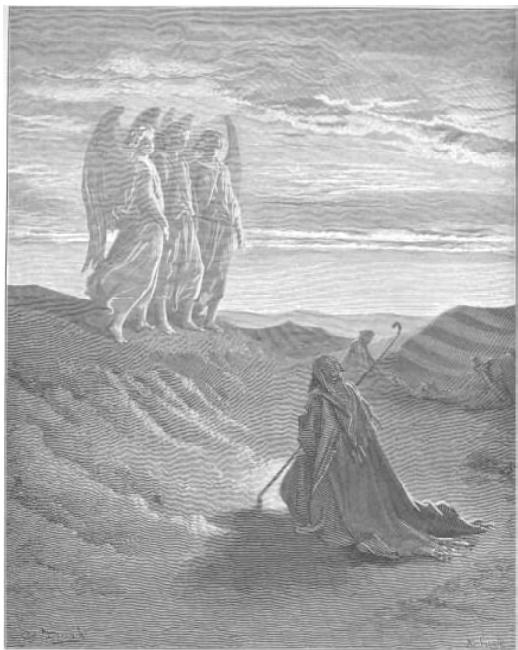
V týchto dvoch obrazoch je veľkolepé to, že **sa tu človek po prvý raz, i ked' zatial len minimálne, stáva partnerom anjelov**. V nich môžeme vidieť prvý zárodok budúceho anjelského vývoja človeka; zárodok onej vzdialenej budúcnosti, keď človek nebude už len prázdnou nádobou, ktorú anjeli napĺňajú, ale vystúpi k prvej anjelskej hierarchii nad sebou ako k seberovným.

Ono Pavlovo "prorokovanie" teda znamená schopnosť vstupovať do duchovného sveta bez straty vlastného ja, bez straty normálneho vedomia, bez upadania do tranzu; ked' človek už nie je len bezvedomým kanálom, ale má sám podiel na múdrosti anjelov: **Pavlova schopnosť "prorokovať" nie je nič iné, ako raná zora novej, slnečnej jasnovidnosti človeka**. A svätý Pavol sám je veľký príklad slnečného zasvätenca stojaceho pri zdroe kresťanstva.

Pavol nehovorí len ako médium; nepodáva len nejaké zjavenia, ktoré nezískal cez seba, ktoré neprešli jeho pochopením, a ktorým nerozumie; áno, hovorí o neviditeľných veciach, o duchovných svetoch, anjelských hierarchiách - o trónoch, panstvách, kniežatstvách a mocnostiach (Kol 1:16) - a predsa, to nehovorí len niekto iný cez neho, ale hovorí *on* sám, ako človek, ako osoba, ktorá tomu sama, vlastnou mysl'ou rozumie a hovorí to tak, ako tomu rozumie. A práve vďaka tomu, a len vďaka tomu to môže aj vysvetliť a poučovať aj ostatných. Múdrost anjelov sa tu stala aj múdrostou človeka.

Čo Pavlovi leží na srdci, čo tak zdôrazňuje, je to, že tieto staré sily jasnovenia sa teraz musia preniknúť Kristovou slnečnou silou jasného sebauvedomenia, aby sa sily starej mesačnej jasnovidnosti premenili a povýšili na jasnovidnosť slnečnú:

"Hľadajte lásku a snažte sa horivo o duchovné dary, ale viacej aby ste prorokovali. Lebo ten, kto hovorí jazykom, nehovorí ľuďom, ale Bohu, lebo nikto nečeuje, ale duchom hovorí

ABRAHÁM A ANJELI

"A Hospodin riekol: Ak nájdem v Sodome päťdesiat spravodlivých, v tom meste, odpustím pre nich celému tomu miestu. A Abrahám odpovedal a riekol: Hľa, prosím, podujal som sa hovoriť svojmu Pánovi, kým som ja prach a popol. Snáď chýbajú do tých päťdesiatich spravodlivých piati; či skaziš pre tých piatich celé to mesto? A riekol: Neskazím, ak tam nájdem štyridsať päť. A ešte mu hovoril Abrahám: Snáď sa ich tam nájdzie štyridsať. A riekol: Neučiním pre tých štyridsať. A zase povedal Abrahám: Prosím, nech sa nehnevá môj Pán, že budem ešte hovoriť: Snáď sa tam nájdú tridsiat. A riekol: neučiním, ak ich tam nájdem tridsatich. A zase povedal: Hľa, prosím, podujal som sa hovoriť svojmu Pánovi. Snáď sa tam nájdú dvadsiat. A riekol: neskazím pre tých dvadsiatich. A ešte povedal: Prosím, nech sa neráči hnevá môj Pán, a nech mi je dovolené už len tento raz hovoriť: snáď sa tam nájdú desiat. A riekol: Neskazím pre tých desiatich." (Gen 18:26-32)

tajomstvá. Ale ten, kto prorokuje, hovorí ľuďom na vzdelenie, napomínanie a tešenie... A chcel by som, aby ste všetci hovorili jazykmi, ale radšej, aby ste prorokovali; lebo **väčší je ten, kto prorokuje, ako ten, kto hovorí jazykmi**, okrem ak by aj vkladal, aby sa vzdelenávala cirkev."

(14:1-5)

Pavol poukazuje na to, že v hovoreni "jazykmi", ktoré sú nezrozumiteľné, je niečo egoistické, čo môže subjektívne, citovo uspokojiť azda toho, kto nimi hovorí, ale je tým len málo užitočný svojmu okoliu: "No, teraz, bratia, keby som prišiel k vám hovo-

riac jazykmi, čože by som vám prospeľ, keby som vám nehovoril bud' zjavením, bud' známost'ou, bud' proroctvom, bud' učením? Ved' aj bezdušné veci, vydávajúce zvuk, bud' píšťala bud' harfa, keby nedali rozdielneho zvuku, akože sa bude vedieť, čo sa píska alebo hrá?... Tak mnoho je, keby prišlo na to, rozličných hlasov na svede, a nič nie je bez hlasu; keby som tedy neznal moci, *to jest zmyslu* hlasu, budem tomu, kto hovorí, barbarom, a ten, kto hovorí, bude u mňa barbarom. Lebo ked' sa modlím jazykom, modlí sa môj duch, ale moja myseľ, čiže môj um je bez úžitku... Pretože, keby si dobrorečil duchom, ako potom prostý človek, ktorý sa nerozumie veci, povie na tvoje d'akovanie amen, ked' nevie, čo hovoríš? Lebo ty sice dobre d'akuješ, ale druhý sa nevzdeláva. Ďakujem svojmu Bohu, že viacej hovorím jazykmi ako vy všetci; ale v z bore by som radšej chcel prehovoriť p'at' slov svoju mysl'ou, *to jest zrozumiteľne*, aby som aj iných poučil, než desaťtisíc slov jazykom." (14:6,7,10,11,14, 16-19)

Pavol vysvetľuje, že **stará mesačná jasnovidnosť, a vôbec všetky extaticke stavby, ktoré nie sú preniknuté jasným vedomím, sa už nemôžu viac stať pevným základom ani hybnou silou žiadneho reálneho spoločenského vývoja do budúcnosti:** "Alebo tiež keby trúba vydala neistý hlas, kto sa bude chystať do boja? Tak aj vy, keby ste jazykom nevydali zrozumiteľného slova, ako sa bude vedieť, čo sa hovorí? Lebo budete hovoriť do povetria." (14:8,9)

Rozoznáva striktne, že *duševná senzibilita* je jedna vec, a *duchovná múdrost*, schopnosť chápať, je vec druhá: "Lebo jednému sa dáva... slovo múdrosti... a inému viera... inému proroctvo, inému schopnosť rozoznať duchov, inému druhy jazykov a inému výklad jazykov." (11:7-10)

Zoraduje charizmatické schopnosti do hierarchie a na prvé a najdôležitejšie miesto dáva dary *duchovné*, schopnosť múdro učiť, a až za ne, na druhé miesto dary *psychické*: "A sice jednotlivých postavil Boh v cirkvi, a to ponajprv apoštолов, po druhé prorokov, po tretie učiteľov; potom divotvorné moci, potom milosti dary uzdravovania, ujímania sa potreb-

ných, správy, druhy jazykov." (11:28) Aj mimoriadne schopnosti, ako senzibilita, liečiteľstvo a pod. majú splniť svoju úlohu v organickom celku obce (12:4,5), ale stoja až na druhom mieste a majú sa podriaďovať duchovným darom.

Predvádzanie mimoriadnych fénoménov, ako *xenoglosia* a pod., ktoré sa dosahujú v zmenených stavoch vedomia, môže splniť napríklad tú funkciu, že bude podnetom pre neveriacich, aby uverili, že "existuje niečo viac"; no nemá význam pre duchovný pokrok veriacich: "A tak sú jazyky na znamenie, a to nie tým, ktorí veria, ale neveriacim; a proroctvo nie neveriacim, ale tým, ktorí veria." (14:22)

JÁKOB ZÁPASÍ S ANJELOM

"Channeling", hovorenie nie sám za seba, už nemôže viac slúžiť ako princíp pre reálnu komunikáciu medzi ľud'mi, ak tátó má byť plodná: "Bratia, nebud'te deťmi... Keby sa dovedna zišiel celý zbor, a všetci by hovorili jazykmi, a vošli by dovnútra prostí ľudia, ktorí sa nerozumejú do veci, alebo neveriaci, či nepovedia, že bláznite? Ale keby všetci prorokovali, a vošiel by niekto neveriaci alebo prostý, kto sa nerozumie do veci, bude kárať usviedčaný od všetkých a súdený od všetkých." (14:20,23,24)

Vidno však, že Pavol má s korintskými "channelingistami" určité problémy, a že musí stanoviť v z bore celkom praktické pravidlá, aby zaviedol poriadok: "Bud'že hovorí niekto jazy-

kom, po dvoch alebo najviac po troch, a jeden po druhom, a jeden nech vykladá. A keby nebolo vykladača, nech mlčí v z bore, ale nech hovorí sám sebe a Bohu." (14:27,28)

Práve tak, milí priatelia, ako za sv. Pavla, máme aj my dnes v kluboch záujemcov o ezoteriku a v cirkvách ľudí, ktorí hovoria "jazykmi", ktoré sú nezrozumiteľné. Vystupujú - nie v svojom mene - s rozličnými posolstvami od neviditeľných "duchovných majstrov", od mimozemšťanov, od Ježiša, panny Márie. Málokedy je v týchto správach, ak vôbec dávajú zmysel, niečo nové a zároveň užitočné, s čím by ste si mohli niečo počať.

Títo ľudia najviac zdôrazňujú práve to, že to "nemajú zo seba", že sú iba kanálmi, prípadne že ani nerozumejú plne obsahu toho, čo sprostredkujú - a to považujú práve za to najväčšie potvrdenie správnosti a významnosti svojich vnemov. Zdôrazňujú, že sú iba nástrojom, vykonávateľom čoho si alebo kohosi, lebo keby mali vystupovať sami za seba, len silou svojej vlastnej osobnosti, nemohli by viac povedať to, čo hovoria. Celkom netušiac, že taký stav sice dokazuje senzibilitu, ale je zároveň príznakom duchovnej zaostalosti.

A pretože pôvodne jednotné vedenie astrálnej sféry anjelmi sa od onej udalosti s pádom a rozštiepením anjelov na dva tábory v babylonsko-egyptskej epochе narušilo (babylónské zmätenie jazykov!) - a s príchodom Krista na zem sa z astrálnej sféry definitívne stiahlo - kanalizujú teraz všetci títo ľu-

dia len rozličné oblasti kolektívneho podvedomia ľudstva, každý inú; úplne nevedome - a predsa z akýchsi dôvodov vždy presvedčení, že to ich je to pravé - čo pochopiteľne nemôže viest' k ničomu inému, ako k zmätku.

Preto je, priatelia, také dôležité, aby bol v populárnej ezoterike - ak nemá byť len luciferským, subjektívnym uspokojovaním svojej vlastnej osoby alebo zábavou - tento zásadný rozdiel medzi jasnovidnosťou slnečnou a mesačnou správne pochopený; **aby nehovorili len iní duchovia z nás namiesto nás, ale aby sme my sami hovorili ako duchovia, ako duchovne múdri ľudia.** Preto je také dôležité, aby dnes každý hovoril sám za seba.

Emil Páleš

STVOŘENÍ SVĚTA A ČLOVĚKA

V POZNÁNÍ DUCHOVNÍ VĚDY

Předem bych chtěl upozornit, že téma dnešní přednášky je nesmírně obsáhlé a vyžadovalo by vlastně samo o sobě dlouhý cyklus přednášek, aniž by tím bylo zcela vyčerpáno. Dnešní přednáška nemůže proto přinést víc než jen základní úvahu a hrubý nástin vývoje světa a člověka, jak se jeví duchovnímu poznání. Navazuje do jisté míry na přednášku "Duchovní kosmos", proslovenou zde na podzim loňského roku. Jako ta se pokoušela nastínit duchovní kosmologii, námětem dnešní je duchovní kosmogeneze.

Ve starých dobách nalézal člověk odpověď na své kosmogonické otázky v obrazech mýtů, které se sice v jednotlivých kulturních oblastech lišily, ale jedno měly spoře: svět i člověk je dílem bohů, jejich počátek byl hledán v duchovním světě - tak to odpovídalo stupni starého, snově-zřivého vědomí. Když člověk začal tuto schopnost ztrácet, dostávalo se mu poznání skrze zjevení, tradičněho nejprve dlouhou dobu ústně, později pak zachyceného ve svatých knihách. Klasickým příkladem je tu Mojžíšova Genese, která plní svou úlohu dodnes. Nutno však připomenout, že i mluva Zjevení je obrazná, imaginativní a že ji nelze chápát naivně materialisticky.

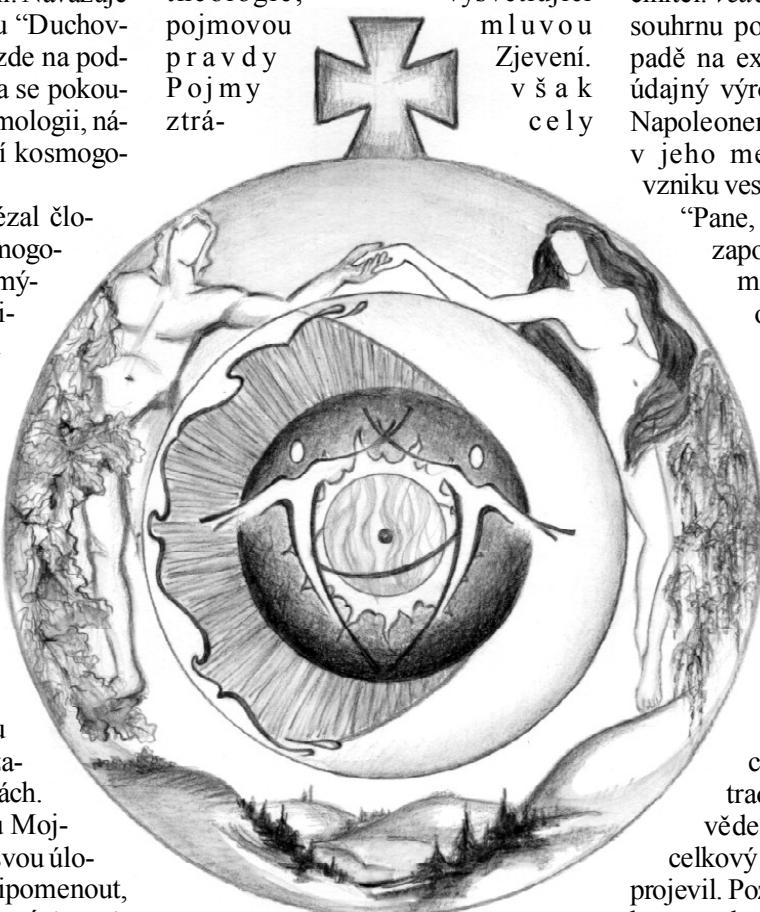
Druhou cestou poznání bylo samostatné filosofické myšlení, jak se vyvinulo především ve starém Řecku. I to vycházelo ve svých počátcích z mýtů, snažilo se však jejich obrazy vyjádřit pojmy, tehdy ovšem ne ještě tak abstraktně stínovými, jako je tomu dnes, nýbrž pojmy prozívanými v plné životnosti, jako něco, co vycházelo ze skutečnosti, co z ní samo hovořilo. Bylo proto samozřejmé, že příčina vzniku světa i člověka byla hledána stále v duchovním světě; na počátku

Zdeněk VÁŇA

vnímatelné skutečnosti stál *demiúrgos* - božský stvořitel.

Středověkým myslitelům, kteří nazývali na řecké myšlení, ať už v platonické nebo aristotelské podobě, se stala filosofie jen jakousi služebnicí theologie, pojmovou pravdy Pojmy ztráty

m l u v o u
Zjevení.
v š a k
c e l y

postupně s v o u životnost, stávaly se spíše výtvorem spekulace než zájitzku, i když myšlení dosahovalo přitom neobvyčejné virtuosity, jako tomu bylo ve vrcholné scholastice.

Zlom v kosmogonickém nazírání nastal až v novověku, hlavně od 17. století, kdy se začaly silně rozvíjet přírodní vědy a v souvislosti s tím se měnil postoj člověka k dosavadním hodnotám a formám poznání. Z proživatele a spekulujícího myslitele se stával pozorovatel, který shromažďoval poznatky, jež mu zprostředkováva-

ly smysly a které třídil a pořádal svým rozumem. Staré mýty se staly pro něho bezcennými výtvory fantazie, zjevení nevědeckým postulátem, myšlení, jež nevycházelo ze smyslového pozorování, jen planou spekulací. Místo zájitzku a zjevení objevuje se v kosmogonickém výkladu nový určující činitel: vědecká hypotéza, založená na souhrnu pozorovaných faktů, popřípadě na experimentu. Příznačný je údajný výrok La Placeův, který byl Napoleonem dotázán, jaké místo má v jeho mechanickém výkladu vzniku vesmíru Stvořitel, odpověděl:

"Pane, této hypotézy jsem neměl zapotřebí." Pravdou však je, že materialistická věda, která ovládla v 19. - 20. století zcela pole, dosadila všude tam, kde nestačila v jejích teoriích mechanická kauzalita, místo božského tvůrce jiné mocné božstvo - náhodu, která hraje hlavní roli jak při vzniku našeho světa a života na zemi, tak i člověka. I když mnozí hlavní představitelé vědy mezi nimi např. i Darwin, zachovávali vnější vztah k tradiční religiozitě, v jejich vědeckém myšlení, určujícím celkový vývoj poznání, se nijak neprojevil. Poznávající člověk dnešní doby se zcela oddělil od duchovního světa, postavil se na vlastní nohy a snaží se ze svého zorného úhlu pochopit to, co je dostupno jeho vědomí.

Dosahuje tím poznání, které se sice vyznačuje v mnoha směrech matematickou přesností, ale na základní otázky podstaty a smyslu své existence i existence světa není schopno odpovídat jinak, než teoriemi a hypotézami, jejich "poločas" platnosti se stále více zkracuje. V krajním případě se staví k takovýmto otázkám skepticky a považuje je za "nevědecké". Mnohem důležitější než proměnlivé teorie a hypotézy jsou však duševní schopnosti,

které člověk ve svém úsilí o vědecké poznání během posledních staletí získal: přesnost pozorování, objektivní logické myšlení, střízlivost a věcnost úsudku, jimiž své vjemy a pojmy třídí a pořádá. To jsou všechno kladné hodnoty, které nelze pomíjet. Jde pouze o to dát takto získaným duševním silám jiný směr.

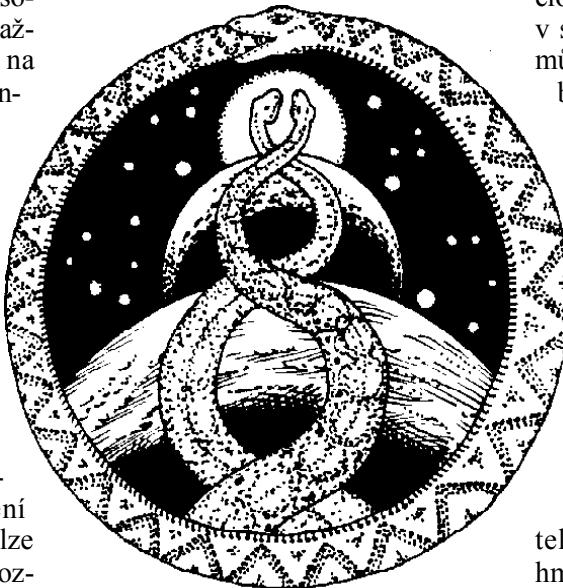
Jako exaktní pozorovatel světa a jeho vnějších jevů zapomíná totiž člověk na to nejdůležitější - na sebe sama. Ale přitom právě v něm je klíč k pochopení všeho, co ho ve světě obklopuje. Na tuto skutečnost upozorňuje duchovní věda anthroposofie - slovy R. Steiner: "Anthroposofie je cestou poznání, která chce vést duchovní podstatu lidské bytosti k duchovní podstatě vesmíru... Zprostředkovává poznatky, získané duchovním způsobem. Činí však to jen proto, že každodenní život a věda založená na smyslovém vnímání a rozumové činnosti dospívá k mezi životní cesty, na níž by duševní život člověka musel odumřít, kdyby tuto mez nemohl překročit."

Zní to sice paradoxně, ale přesto je tomu tak: opravdové poznání toho, jak vznikl náš svět a s ním i člověk, nenalezneme pomocí fyzikálních a astronomických přístrojů, byť sebedokonalejších a sebejemnějších - ty nás vedou stále jen k určité hraniči, k určité mezi, za kterou není možno jít dále - tohoto překročení lze dosáhnout jen intenzivním sebepoznáním, rozšířením vlastního vědomí do jiných vrstev bytí, než nám zprostředkovávají smysly. K tomu je však třeba zachovat a využít oněch duševních schopností, jež v člověku vypěstovala západní věda.

Na této cestě sebepoznání dospívá člověk především k vědomí článků své bytosti, jak jsme si je tu již několikrát charakterizovali: já - jako individuální duševně-duchovní jádro, to, co činí člověka člověkem; duševní či astrální schránu, která je nositelem pudů, žádostí, vášní a kterou má společnou se zvířaty; životní či étherné tělo, které je zdrojem všech životních sil a procesů a jež má společné s rostlinami; a fyzické tělo jako jediný hmotný, smyslově vnímatelný organismus, v němž všechny vyšší články působí a které samo o sobě - bez těchto článků - lze srovnat s minerálním světem.

To jsou 4 vrstvy bytí, jež nese člověk v sobě, které jsou na různém stupni vývoje a dokonalosti a odrážejí tak z určitého aspektu i různé vývojové fáze člověka. Z hlediska pozemského života nejméně vyuvinutým a proto nejmladším článkem člověka je jeho já, dokonalejším a starším článkem je jeho duševní tělo, na vyšším stupni vývoje stojí jeho životní schrána a nejstarším a nejdokonalejší organizovaným článkem je jeho tělo fyzické.

Druhým východiskem, které s tímto poznáním článků souvisí, jsou rozdílné stavy vědomí: bdělé, předmětné vědomí, jímž se vyznačuje člověk jako bytost já; snové, obrazné vědomí, jež má člověk ve stavu spánku nebo bdělého snění a které je vlastností astrálního těla - toto vědomí mají i zvířata;

vědomí bezesného spánku, příznačné pro étherné tělo a pro život rostlin; a konečně vědomí hlubokého transu, podobného smrti - vlastní vědomí fyzického těla a minerálního světa.

Rozšíření vlastního vědomí - jinými slovy - zasvěcení - záleží právě v tom, že bdělé vědomí já postupně rozšířujeme do toho, co jinak leží v našem podvědomí a nevědomí, to znamená, že postupně jím prosvěcujeme své vědomí snové, spánkové a vědomí transu. Východiskem této cesty je proto vědomí já - ono "UCHO JEHLY", jímž je možno vejít do "království nebeského". Každá jiná cesta, spojená s potlačováním či úplným vypřáhnutím bdělého vědomí já, jak se praktikuje zejména ve východní mystice nebo v západním spiritismu, vede jen k atavistickým zážitkům, kde je velká mož-

nost omylů.

Pronikneme-li svým bdělým vědomím já do snového vědomí, v němž jinak polobdíme, polospíme, vystoupíme na první stupeň nadsmyslového poznání, jež R. Steiner nazývá *imaginaci* čili bdělým obrazným vědomím. Ke 2. stupni - *inspiraci* - vede proniknutí bdělého vědomí do sféry bezesného spánku; do nejlubší vrstvy bytí na stupni *intuice* přivádí pak prosvícení bdělým vědomím vědomí transu.

Tímto způsobem však může člověk proniknout nejen do stále hlubší a hlubší vrstvy svého vlastního bytí a uvědomovat si tak jednotlivé fáze vlastního vývoje, nýbrž poznávat i vývojové stupně světa, do něhož je zasazen a s nímž neodlučně souvisí. Každý člověk - jako mikrokosmos - zrcadlí v sobě velký svět - makrokosmos a může jej proto pochopit pravým sebepoznáním. Každý z nás nese v sobě jakoby ve zkratce či esenci vývoj světa - jako každá kapka rosy zrcadlí v sobě celé slunce.

Tato skutečnost byla známa ve starých mysteriích a tradičně různými formami ve starých esoterních školách. V nové podobě, přiměřené vědomí dnešního člověka, se ji pokouší interpretovat - nikoli z tradice, ale z přímého poznání - současná duchovní věda.

Východiskem je základní poznatek, že všechno fyzické, všechno hmotné kolem nás, má duchovní příčinu. Zvednu-li např. ruku, mohu sice podrobně popsat mechanismus svalů a kostí, spolu s příslušným nervovým popudem, ale vlastní příčinou je duševní hnutí, úmysl, představa, tedy něco nehmotného. Podobně jsou za všemi procesy a proměnami smyslově-fyzického světa duchovní děje, které je možno sledovat nadsmyslovým poznáním, jež ukazuje, že všechnen viditelný hmotný svět, včetně člověka, vznikal postupným zhušťováním něčeho, co bylo původně duchovní podstaty.

Jako pára se sráží ve vodu a tato tuhne v led, když jí odnímáme teplo, tak i země a s ní i fyzické tělo člověka procházely postupným zhušťováním své substance, všechny předchozí stavy jsou přitom určitým způsobem zachovány.

Tak např. u fyzického těla tvoří

nejhustší substanci kosti a svaly. Většinu jeho substance však tvoří zároveň tekutiny - člověk je v tomto smyslu i vodní bytostí. Do celého organismu působí i vzduch, který vdechujeme - fyzické tělo je i vzdrušným, plynným útvarem, jemnějším než oba předchozí. Nejjemnějším je však teplo, které nás cele proniká a jež zároveň přechází z fyzické substanciality do duševnosti, do něčeho, co může být prožíváno i vnitřně nezávisle na vnějších podnátech.

Tato stupňovitá řada nám naznačuje, jak postupovalo zhušťování substance země i fyzického těla člověka - všechny jeho fáze se v nás zachovaly a nosíme je v sobě:

1) tepelnou fázi, která je v esoterické tradici nazývána "**starým Saturnem**";

2) vzdrušnou (plynnou) fázi, kterou označujeme jako "**staré Slunce**";

3) vodní (tekutou) fázi, zvanou "**starý Měsíc**" a konečně

4) pevnou, zemskou fázi, kterou predstavuje dnešní **Země**.

Z hlediska fyzického vývoje prošla tedy naše Země 4 stupni planetárního vývoje (a s ní i lidské fyzické tělo) či čtyřmi inkarnacemi. Všechny měly své duchovní příčiny, které může poznávat ten, kdo se pozvedl od smyslového vnímání viditelného světa k vnímání neviditelných, nadsmyslových sil a dějů, jež mu daly vzniknout. Protože jde o bytí mimo čas a prostor, tyto síly a děje nemizí spolu s proměnami fyzického světa, ale zanechávají své nepomíjivé stopy či otisky v duchovním základu světa - v tzv. "kronice Akaša", jak tuto skutečnost nazývali staří Indové - kronika, v níž je možno "číst" a bádat. Z ní také pocházejí všechna sdělení duchovní vědy, která nejsou samozřejmě předkládána k věření, ale jejichž možnost či pravděpodobnost může být nahlédnuta nepředpojatým myšlením, pokud člověk ještě sám nedisponuje příslušnými schopnostmi.

Podívejme se nyní na tato sdělení ve stručném přehledu jednotlivých vývojových stupňů.

STARÝ SATURN

Prvotní stav našeho vesmíru, tj. té jeho části, jež tvoří naší planetární soustavu, je stav tepla; nebylo tu nic

plynného, tekutého nebo pevného. To je pro dnešního fyzika který zná teplo jen jako vlastnost plynných, tekutých a pevných substancí, jistě něco těžko představitelného. Z hlediska duchovní vědy je však teplo především vnitřním duševním zážitkem - fyzické teplo je pouze jeho vnější stránkou, jeho účinkem. Toto teplo se pak později zhuštěuje v plynný stav, jako pára se zhuštěuje ve vodu apod. O takovéto vnitřně prožívané teplo u starého Saturnu také šlo - byl to svět, smyslově ještě nevnimatelný, neprostorový, svět čistého času.

Toto světové "těleso" starého Saturnu bylo vnitřně diferencováno, požůstávalo vlastně z množství tepelných "těl", představujících zárodky dnešního fyzického těla člověka. Z dnešních přírodních říší tu byl vlastně jen člověk - ale pouze v této tepelné podobě fyzického těla.

Kromě člověka, resp. jeho fyzických těl tu byly jen bytosti duchovního světa, které obklopovaly starý Saturn

Aby SME pochopili, čo VLASTNE SME, MUSÍME ZACHYTIŤ MYŠLENKY A SNY SVETOV, KTORÉ NÁS ZRODILI.

GOYEN

jako dnes obklopuje atmosféra Země a působily v něm tvořivě.

Toto působení procházelo sedmi etapami, v nichž se postupně projevovala tvůrčí činnost hierarchických bytostí:

1) Na počátku byla oběť - vyzařování čisté vůle bytosti I. hierarchie, zvané v křesťanské esoterii Trůny či Duchové vůle. Z volního aktu oběti části jejich vlastní substance starý Saturn vlastně vznikl. S touto čistou niternou vůlí se pak spojují další bytosti - Kyriotetés či Duchové moudrosti a dávají tepelnému, jinak neživému tělesu schopnost zrcadlit život.

2) Dyanēis - Duchové pohybují se pak pronikají tento odrážený život svými city, takže starý Saturn se jeví jako oduševněná bytost.

3) Exusiai - Duchové formy tento citový život, tuto duševnost diferenčují jakoby v projevu jednotlivých bytostí - saturnské těleso se jeví jako shluk oduševnělých bytostí, jež bychom mohli srovnat s útvarem maliny.

4) Tehdejší lidstvo představovaly bytosti, které stojí dnes na stupni Archai - Duchů osobnosti či Prapočátků. Tito lidé starého Saturnu promítali své já do oduševněných bytostí, dávaly jim - ovšem jen v zrcadlení - charakter osobnosti, přičemž teplem vyzařovaným ze Saturnu si toto já uvědomovali. Byl to tedy zcela jiný typ člověka než dnes, neboť jeho nejnějším článkem nebylo fyzické, ale astrální tělo a já, jež si uvědomoval právě díky zpětně vyzařovanému teplu Saturnu.

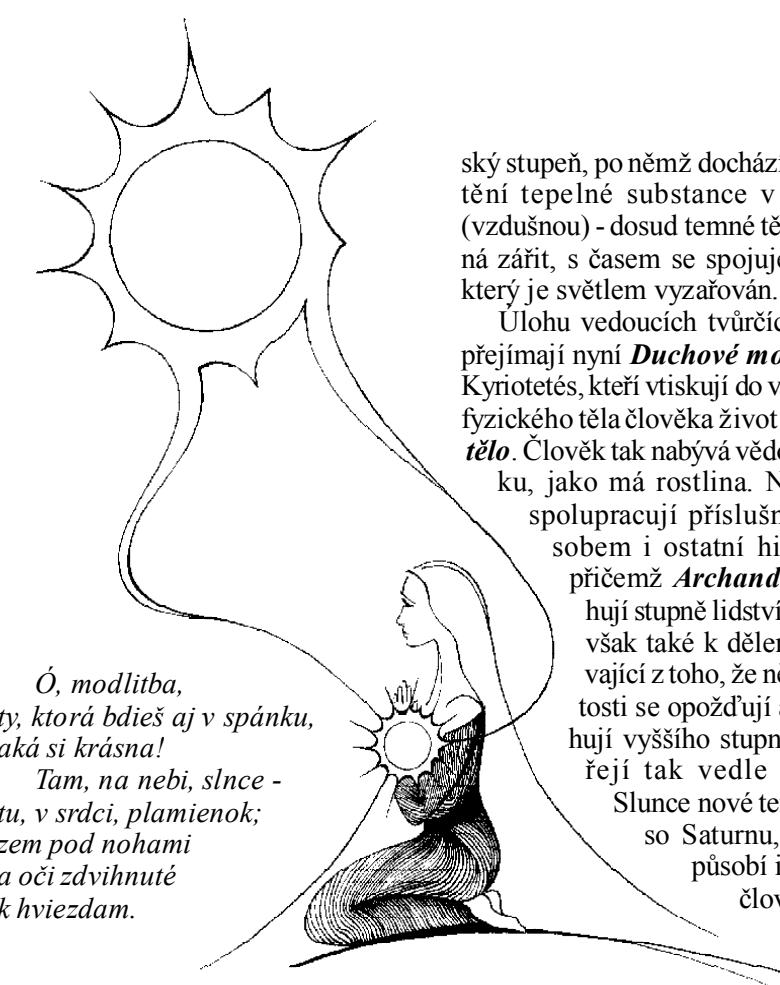
5) V dalším vývoji Saturnu dochází ke změně: zatímco až dosud bylo všechno dění pouhým zrcadlením vnějšího života a pocitů, začíná nyní jakýsi vnitřní život, který se projevuje jako světlkování. - Je to výraz skutečnosti, že Archandélé (za pomoci Serafinů) vyvíjejí v tepelných tělech Saturnu obrazné snové vědomí. To vtiskuje do těchto těl duchovní zárodky lidských smyslových orgánů.

6) Tento vývoj pokračuje u bytosí, které dnes stojí na stupni Andělů. Ti získávají (pomoci Cherubínů) vědomí odpovídající spánku a svými éthernými těly vnásejí do Saturnu život a projevy látkové výměny, chuťovými pocity, navenek vyjádřenými tóny.

7) Konečně pak dochází k tomu, že člověk, který se jeví na starém Saturnu jako jakýsi proměnlivý fantom, získává pomocí Trůnů temné vědomí, jaké mají dnešní minerály. Odráží v sobě v malém život celého Saturnu a podobá se stroji, řízenému zvenčí Trůny.

Po dosažení tohoto vývojového stupně život Saturnu odumírá - asi jako když odumírá rostlina, která vyvinula semena. Tvůrčí hierarchické bytosti se stahují, světové těleso se rozpouští, vrací do čistě duchovního stavu - nastává pralaya, období klidu či "Brahmova noc" před dalším "dnem" tvoření.

Na případnou otázku, co Saturnu předcházelo, lze odpovědět, že to byla právě taková "noc", čistě duchovní bytí (bezprostředně před jeho vznikem to byla především čistá niternost Trůnů, duchovní (tj. temné) světlo Kyriotetés, duševní teplo Dyanēis). Vzhledem k tomu, co označujeme pojmem čas, to bylo "čisté trvání". Teprve spolu se vznikem tepelného stavu Saturnu se vlastně objevuje to, co nazýváme

Ó, modlitba,
ty, ktorá bdeš aj v spánku,
aká si krásna!

Tam, na nebi, slnce -
tu, v srdci, plamienok;
zem pod nohami
a oči zdvihnuté
k hviezdam.

“čas” - je to však čistý čas, bez prostoru.

Celý saturnský vývoj se tedy jeví jako vyzáření vůle Trůnu, která je pak dále tvorivě propracována dalšími hierarchickými bytostmi, jež přitom samy prodělávají určitý vývoj. Umocňují své schopnosti a výsledkem jejich činnosti je, že na konci Saturnu dosahují vyššího stupně bytí.

Saturnským stupněm vývoje naše-ho světa jsme se zabývali poněkud podrobněji, aby bylo možno si učinit představu o tom, jak se jeví proces “stvoření světa a člověka” z hlediska duchovního poznání, jak vypadá konkrétně ono “podávání zlatých věder na nebeském žebříku”.

Další stupně si přehlédneme vzhledem k jejich složitosti jen v hlavních rysech. V jednotlivostech je možno se s nimi seznámit v některých spisech a přednáškových cyklech R. Steinera, hlavně v “Tajné vědě”, “Rosikruziánské teosofii”, “Základech esoteriky”, “Tajemství biblické genesis” a d.

STARÉ SLUNCE

Zákonem vývoje je, že na každém novém stupni dochází ke krátkému opakování předchozího, a to v přizpůsobené podobě. Na počátku starého Slunce se tedy nejprve opakuje saturn-

ský stupeň, po němž dochází ke zhuštění tepelné substance v plynou (vzdušnou) - dosud temné těleso začíná zářit, s časem se spojuje prostor, který je světlem vyzařován.

Ulohu vedoucích tvůrčích bytostí přejímají nyní **Duchové moudrosti** - Kyriotetés, kteří vtiskují do vzdušného fyzického těla člověka život - **étherné tělo**. Člověk tak nabývá vědomí spánku, jako má rostlina. Na vývoji spolupracují příslušným způsobem i ostatní hierarchie, přičemž **Archandělé** dosahují stupně lidství. Dochází však také k dělení, vyplývající z toho, že některé bytosti se opožďují a nedosahují vyššího stupně. Vytvářejí tak vedle zářícího Slunce nové temné těleso Saturnu, z něhož působí i na vývoj člověka.

STARÝ MĚSÍC

Třetím planetárním stavem Země je tzv. “starý Měsíc”, který nemá nic společného s dnešním satelitem Země. Na jeho počátku se opět opakují na jiné úrovni první dva stavy: starý Saturn a staré Slunce. Substance světového tělesa se pak zhušťuje v tekutý (vodní) stav.

Do popředí vystupuje nyní hierarchie **Duchů pohybu** (Dynameis), kteří vtiskují člověku **astrální tělo**, jež se v něm projevuje jako střídavý proud pocitů libosti a nelibosti, jež se později mění na náznak přání a žádostí. Fyzické tělo člověka se zhušťuje rovněž v tekutý stav, jeho vědomí je snové. Je to jakýsi zvířecí člověk, přičemž lidské bytosti, které zůstaly stát na stupni Saturnu a Slunce vytvářejí cosi, co se podobá minerálním rostlinám a rostlinným zvířatům - to byly dvě nižší říše pod člověkem. Zbytkem měsíčních zvířecích rostlin je např. jmelí, parazitující na rostlinném základě, odtud jeho posvátnost.

Opozdilé hierarchické bytosti dávají vzniknout odděleným tělesům a zejména se tehdy odděluje Slunce, na němž zůstávají vyšší bytosti, od vlastního Měsíce, který se stává jeho oběžnicí a kde působí nižší hierarchie spolu s člověkem.

Na vrcholu měsíčního bytí dosahuje **Andělé** stupeň lidství - člověk je počítá jako svá já, byla to ovšem já skupinová, která se zrcadlí v celé skupině lidí. V závěru vývoje dochází k opětnému spojení Měsice se Sluncem, všechno fyzické se etherizuje a Kyriotetés vtiskují celé planetě síly moudrosti. Měsíc se tak stává “kosmickou moudrostí”, jejímž dědictvím je moudrost, kterou pozorujeme v dnešní přírodě.

ZEMĚ

Země ve své dnešní podobě představuje tedy 4. stupeň kosmogonického procesu. Po zduchovnění předchozího měsíčního stupně následovalo nejprve v metamorfóze trojí opakování předchozích stavů: saturnského - tzv. **polární** doba, slunečného - **hyperborejská** epocha a měsíčního - doba **lemurská**. Teprve ve 4. období, zvaném **atlantském**, zhušťuje se Země do pevné substance, což platí i pro fyzické tělo člověka, do něhož nyní vstupuje, kromě oživujícího éterného těla a oduševňujícího astrálního těla i jeho duchovní článek - já. Jeho vědomí se postupně rozjasňuje v dnešní bdělé předmětné vědomí.

Dříve však, než vývoj dospěl k tomuto bodu, došlo k některým událostem, které ho silně ovlivnily, ba uspíšily. V době lemurské (opakování starého Měsíce) byla Země, tehdy ještě plasticky tvárná, spojena s Měsícem. Pod jeho vlivem začala však tuhnout tak, že většina lidských duší se nemohla inkarnovat na Zemi v přiměřených fyzických tělech. Koncem lemurské doby došlo proto k odloučení Měsíce ze Země, která se tak ocitla v rovnováze mezi působením měsíčních a slunečních vlivů. To mělo pro její další vývoj rozhodující význam. Bytost člověka, až dosud jednotná, se rozdělila na dvě pohlaví: mužské - s převažujícím vlivem slunečním, a ženské, kde působí silněji Měsíc.

Tím se vlastně dovršuje proces differenciace člověka, jenž provázel jeho sestup z duchovních oblastí do stále hustší substanci Země. Vzestupná vývojová linie, kterou sleduje ve vrstvách Země geologie, paleontologie, anthropologie a archeologie, není nicméně jiným, než obráceným zrcadlením sestupu vlastní lidské bytosti, při němž tato vylučuje postupně ze sebe mine-

rální říší, rostlinstvo, zvířata (včetně "opolidí") a nakonec se diferencuje i ve své vlastní vnitřní polaritě. Tím se vlastně teprve stává pozemským člověkem, schopným spojit se s pozemskou substancí. Rozdelením obou principů se zužuje vědomí člověka, rozprostřené dosud do dálav - druhé pohlaví se stává nyní jeho vnějším okolím, na němž se probouzí jeho pozemské vědomí a život smyslů. Stopy původní jednoty se zachovaly nejen v některých tělesných znacích (prsní bradavky u muže apod.), ale především ve skutečnosti, že muž má v sobě étherné tělo ženské (aktivní síly na dolním pólu a receptivní na horním pólu), kdežto žena mužské (receptivní na dolním pólu, aktivní na horním - síly fantazie - umělec tvoří vlastní "ženský").

Vůdci tohoto vývoje Země a člověka jsou nyní Exusiai - bibličtí Elohim (plurál!) či **Duchové formy**. Ti dávají lidskému fyzickému tělu formu, způsobilou k přijetí duchovního článku já, které je jejich darem a obětí. Včleněním já, jež ovládalo až dosud své schrány zvenčí, do téhoto schrán - astrální, étherné a fyzické - se člověk teprve stává v pravém smyslu člověkem, individuální bytostí, homo sapiens.

Současně však došlo k tomu, že na jeho astrální tělo působily opozdílé bytosti starého Měsíce a vtiskly mu větší samostatnost, takže si člověk mohl sám sebe uvědomovat jako poznávající subjekt a nezradil pouze pasívnu své okolí, jako dosud. To však mělo i svou druhou negativní stránku: jeho já bylo silněji vystaveno vlivům astrálního těla s jeho pudy a žádostmi, city sympatií a antipatií a stalo se na něm závislé. To je skutečnost, kterou je možno nazvat luciferským "svodem" a co Bible nazývá "pokušením v ráji" a "pádem do hříchu". Luciferové bytosti tak dávají člověku sice možnost svobody, ale zároveň i možnost omylu a zla. Člověk se také spojil více s pozemskou hmotou a klesl do ní hlouběji než mu bylo určeno. Následkem jsou nemoci a jako hlavní zlo - smrt. *Dokončenie v budúcom čísle*

A SMRŤ JE ZLO - TAK BOHOVIA UZNALI: VEď KEBY BOLA KRÁSNA, TIEŽ BY UMÍERALI.
Sapfo

Vo vydavateľstve Sophia vyslo:

Rudolf Steiner: *Poznávanie vyšších svetov. Štyri cnosti. Osem meditácií*

Od nepamäti sa človek snaží podhrnúť Isidin závoj a nahliadnuť do tajomstiev za prírodou a svojím vlastným osudem. Je to tajomstvo, ktoré je človek chtiac-nechtiac pri svojej púti po Zemi nútenej odhaľovať, tajomstvo v ktorom hľadá hlubo ukrytú podstatu svojho pôvodu i zmyslu bytia, v ktorom tuší, že z vyšších svetov prišiel a opäť sa tam vráti.

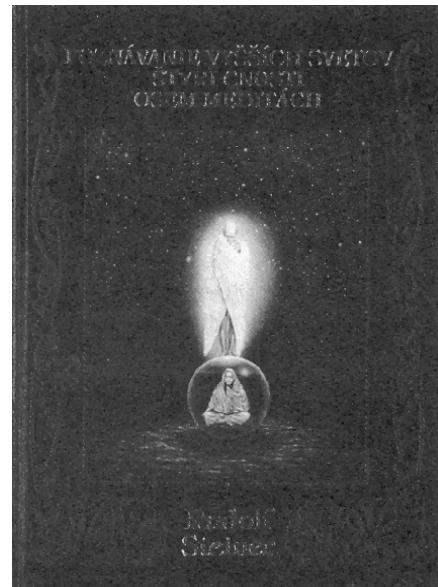
*Rudolf Steiner v diele **Poznávanie vyšších svetov** ukazuje konkrétnu cestu zasvätenia a spoznávania vyšších svetov práve pre človeka súčasnosti. Bez uviaznutia v rôznych mediálnych stavoch a upadaní do nevedomia kniha ukazuje, ako si možno za prítomnosti plného vedomia a s prispením čistého myslenia vypracovať duchovné orgány, ktoré umožnia zrieť skutočnosti nadzmyslového sveta, nahliadať ako do éterických a astrálnych svetov, tak aj obstáť pri stretnutí s malým i veľkým strážcom prahu.*

Filozofia tohto učenia umožňuje v dnešnej materialistickej dobe nastúpiť cestu k vyšším svetom bez toho, aby človek musel zaprieť svet v ktorom žije, musel odísť do pustovne alebo sa vzdať svojej vlastnej osobnosti v prospech gurua, sekty, skupinovosti. Práve naopak. Posilnenie vlastnej individuality jasné vedomie a čisté myslenie sú nevyhnutnými atribútmi tejto cesty.

Zmysel tajného školenia nespočíva v tom, aby človek unikol z bežného života. Práve naopak. Schopnosti, poznanie a sily, ktoré takto získame, nám umožnia - a zároveň kladú za povinnosť - žiť lepšie "dennú" realitu, učia nás, čo je život a ako ho žiť.

Sú to tie najjednoduchšie, zdanlive banálne cvičenia, ako ovládanie myšlienok, činov, cíteria, úsilie o duševnú rovnováhu, pristupovať ku všetkému s úctou atď., alebo pozorovanie rastlín, zvierat, nebeských telies, čo vedú k tým najväčším výsledkom.

*Oproti prvému vydaniu *Poznávania vyšších svetov* v slovenčine, sú v tomto zväzku i ďalšie tri diela R. Steinera: *Stupne vyššieho poznania* - popisujú detailnejšie jednotlivé vývo-*

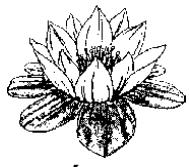

iové stupne, ktorými prechádza naše vedomie pri duchovnej práci: imaginatívne, inšpiratívne a intuitívne poznanie. Prednáška *O štyroch platónskych cnostiach* a *Osem meditácií* sú námetom na ďalšie prehlbovanie vlastnej duchovnej práce.

"Cesty, na ktorých človek dozrieva a na ktorých môže prijať skryté tajomstvá, sú presne určené. Ich smer je vopred vyjadrený nezmazateľnými, večnými písmenami v duchovných svetoch, v ktorých zasväteni strážia vyššie tajomstvá. V starých dobách, ešte pred našimi "dejinami", boli chrámy ducha viditeľné aj navonok: dnes, keď sa svet stal neduchovným, nenachádzajú sa vo svete viditeľnom pre vonkajší zrak. Ale duchovne sú prítomné v sade, každý, kto ich hľadá, ich môže nájsť."

Pre toho, kto chce dosiahnuť skutočné reálne výsledky v ezoternom vývoji, je táto kniha učebnicou, v ktorej bude listovať po celý život. S rešpektom k slobode duše jednotlivca a pri plnom vedomí seba samého nás dovezie tak vysoko ako máloktorá iná.

Kniha "Poznávanie vyšších svetov" je v súčasnosti vypredaná.

Jesenné stretnutie čitateľov Sophie

Milí priatelia,

radi by sme Vás informovali o stretnutí čitateľov časopisu Sophia, ktoré sa uskutoční v dňoch 2.-5. októbra 1997 na chate v Bystrej pri Brezne. Začiatok je 2.10. vo štvrtok večer.

Kedže na každé stretnutie sa nám prihlási asi dvakrát viac záujemcov, ako je kapacita chaty, sme nútene zo záujemcov vyberať. Preto Vás prosíme, aby ste v liste, ktorým sa prihlásite, napísali aj niečo o sebe, čo robíte na duchovnej ceste, ale i v živote, o čom by ste sa chceli rozprávať a pod. Nezabudnite uviesť svoju adresu, vek a telefón domov a do práce. Cena za stretnutie včítane stravy a ubytovania bude okolo 1400 korún. Bližšie informácie Vám zašleme osobne.

Tešíme sa na stretnutie, redakcia

K obsahu stretnutia

Stretávame sa preto, lebo vidíme, že svetové dianie okolo nás nie je v súlade, ale v stále väčšom rozpore s tým, čo v našom vnútri cítime ako Krásne, Pravdivé a Dobré; že ľovek, ktorý chce žiť pravdivo, je stále viac vytláčaný na perifériu spoločnosti. My však už nechceme odísť zo sveta do pustovne na vrcholky Himalájí alebo niekom do odľahlých lesov; nech teraz svet odide, nech sa premení; nech sa jeho zdanlivou obrovskou moc, ktorá je však založená len na nevedomosti, strachu a slabostiach ľudí, teraz rozplynie ako posledné zvyšky novci pri východe slnka pred tou Odvahou a Poznaním, ktoré svitajú v našich srdciach.

»Aby sme mohli pohnúť svetom, musíme najprv nájsť pevný bod v našom vnútri.«

Cielom a hlavnou tému nášho stretnutia bude - ako po minulé roky - vnášanie duchovných hodnôt do života, problém transformácie zla a premena sveta podľa večných pravzorov Ducha.

Každý, kto sa o toto vo svojom vlastnom živote opravdivo pokúsal, má bezpochyby množstvo zážitkov, poznatkov a pálčivých otázok, o ktoré sa bude chcieť podeliť s ostatnými. Ak sa nám podarí vyburcovať našu duchovnú podstatu zo spánku k vlastnej myšlienkovej aktivite, vzniknú možno - pri posedeniach pri ohni - dialógy, ktoré nás všetkých posunú o veľký kus dopredu a rozšíria náš duchovný obzor.

Pri mojej prednáškovej činnosti sa niekedy stretávam s tým, že ľudia chcú, aby som "len tak niečo, čokoľvek rozprával o duchovnom svete", ale nemajú pri tom žiadnu konkrétnu otázku, na ktorú by pocitovali bytostnú potrebu si odpovedať. Otázka je však podmienkou toho, aby mohla prísť odpoved. Dobrá otázka je vizitkou toho, že pýtajúci sa danou tému vážne zaoberal, vynaložil už predtým vlastné úsilie na jej rozriešenie a tým pripravil, skypril pôdu svojej duše na to, aby do nej mohlo byť zasadné semiačko odpovede a mohlo v nej vzklíčiť. Dávať odpovede bez otázok znamená hádzať zrná na neúrodnú pôdu, lebo taká duša, ktorá nevynaložila vlastné úsilie ani na to, aby dospela k jasnej formulácii otázky, nemá predpoklady na to, aby pochopila odpoved.

Kto by teda očakával z našej strany nejaký hotový prednáškový program, ktorý bude môcť pasívne-informatívne skonzumovať, bude sa na stretnutí nudit. Tak ako kulturista nemôže zosilniť tým, že si bude prezerávať časopisy o kulturistike alebo sa chodiť dívať na súťaže, nemôže duch poslucháčov zosilniť tým, že sa len dívajú na prednášajúceho, keby ako múdro a krásne rozprával. Duchovná aktivity musí výjst' z Vás - účastníkov. Preto očakávam, že po tom všetkom, čo bolo doteraz publikované v Sophii, príde so zrejmími otázkami ako vizitkou vlastnej práce, na ktoré sa pokúsime v spoločnom kruhu nájsť' odpovede, a že v duchovnej atmosfére, ktorú vytvoríme, spadne nejedna nová odpoved ako zrejší plod nášho úsilia po poznani.

S pozdravom,
Emil Páleš

Ako si objednať Sophiu

Casopis Sophia i knihy z vydavateľstva Sophia sa objednávajú prostredníctvom poštovéj poukážky typu C. Na prednú stranu poukážky vypíšte sumu, ktorú posielate a na zadnú stranu, do kolónky správa pre prijímateľa napíšte, za čo túto sumu platíte.

Na Slovensku platíte poštovou poukážkou typu C na adresu: Sophia, P. O. Box 206, 810 00 Bratislava 1.

V Čechách poštovou poukážkou typu C na adresu: Sophia, P. O. Box 185, 690 02 Břeclav 2.

Bežné predplatné je 40.- Sk/Kč za číslo, t.j. 160,-Sk/Kč na rok.

Cestné predplatné je 50.- Sk/Kč za číslo, t.j. 200,-Sk/Kč na rok.

Zo starších čísel je možné si objednať ešte čísla 1, 9, 10, 11, 12, 13 v cene 40,- Sk/Kč za číslo.

Sophia

P.O. Box 151, 810 00 Bratislava 1 * Vydáva: Vydatelstvo Sophia * Súredaktor: RNDr. Emil Páleš, CSc. * Redakčný kolektív: RNDr. Erich Šašinka, Mgr. Peter Marman, Zdena Djuračková, Elena Králová * Redaktorka vo Viedni: Sylvia Mikolajová * Redaktor v Čechách: Ing. Karel Funk * Grafická úprava: Emil Páleš & Marcel Hason * Výtvarníčka: Zdislava Sýkorová * Prekladatelka: Dr. Patricia Elexová * Tel: redakcia: 5252033 * Objednávky na predplatné časopisu (vrátane starších čísel): PhDr. Táňa Grigorjanová, CSc.: 777 801; * Správa nadácie: RNDr. Jitka Tereková: 249 201; * Psychologické poradenstvo: PhDr. Peter Sklár: 762 366 * Čestný člen redakcie: jeho excelencia Karan Singh, maharadža z Džammu a Kašmíru * Tlač: FIDAT, tel/fax: 240 84 63 * Vychádzka 4-krát do roka * Náklad: 3000 ks * Cena jedného výtlačku: 40.- Sk (Kč) * Ročné predplatné: 160.- Sk (Kč) * Rozširujú súkromné kolportérské siete a knihkupectvá * Registračné číslo: MK SR 659/92

Bankové spojenie: Nadácia Sophia, Čs. obchodná banka, Lehockého 3, 812 25 Bratislava; č. ú.: 202113003/7500. Zo zahraničia: Acc. No.: 02-11300000/7500, Swift: CEKOSKBX

Prvá strana obálky: Ellen Lórien: La Trinité (Trojica) * Štvrtá strana obálky: John Roddam Spencer-Stanhope: Love & the Maiden (Láska a dievča) * Perokresby: na strane 2, 4, 9, 15, 17, 18, 23, 31, 45, 48, 51: Zdislava Sýkorová * 34: Nadežda Antipova * 36: Jim Nelson * 43: Phoenix & Arabeth * 42: Katherine White * 29: Monika Kabeleová * 42, 43, 44: Gustave Doré

V budúcich číslach:

Putovanie Grálu
Európu

Duchovná fyziológia:
Archangel Anael a systém
endokrinných žliaz
ľudského tela

K STR. 19: "PŘÍRODA I ČLOVĚK SÁM PŘEDSTAVUJE SPOJENÍ PROTIKLADNÝCH SIL, KTERÉ NEUSTÁLE MEZI SEBOU BOJUJÍ A SVÝM VĚČNÝM ZÁPASEM PODMIŇUJÍ VLASTNĚ EXISTENCI A VÝVOJ SVĚTA I ČLOVĚKA."

Učiň mne svým básníkem, ó Noci, zastřená Noci!

Mnozí seděli bez hlesu po věky ve tvém stínu, nechť já vyzpívám jejich písně.

Vezmi mne na svůj vůz bez kol, který jezdí neslyšně mezi světy,
ó královna v paláci času, ty temně krásná!

Mnohý pátrající duch uplížil se na tvůj dvůr a bloudil po
tvém neosvětleném domě, hledaje odpovědi na své otázky.

Z mnohého srdce, proknutého šípem radosti z rukou Neznámého, vytryskl veselý zpěv, otrásající temnotou v základech.

Ty bdělé duše obdivují ve světle hvězd poklad, který znenadání nalezly.

Učiň mne jejich básníkem, ó Noci, básníkem tvého nezměrného
mlčení.

Rabíndranáth Thákur